

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Katedra biologie

VENDULA JANÍKOVÁ

IV. ročník – prezenční studium

Obor: Učitelství přírodopisu a rodinné výchovy pro 2. stupeň základních škol

**FLORISTICKÝ VÝZKUM LOKALITY
BAŽANTNICE
U BYSTŘICE POD HOSTÝNEM**

Diplomová práce

Vedoucí práce: RNDr. Vlastimil Tlusták, CSc.

Olomouc 2010

Děkuji vedoucímu diplomové práce RNDr. Vlastimilu Tlustákovi, CSc. za odborné vedení, poskytování rad a materiálových podkladů k práci.

Dále děkuji všem, kdo mi poskytli podklady, informace a konzultace – panu Břetislavu Šimonovi, pracovníkům Odboru životního prostředí v Bystřici pod Hostýnem, zejména panu Svačinovi, panu Mgr. Jaromíru Gogelovi z Gymnázia Holešov, manželům Chytilových, žákům a učitelům ZŠ T. G. Masaryka v Bystřici pod Hostýnem – za vypracování dotazníků, VSPT Rusavě a přátelům, rodině.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jsem uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne

.....

Obsah

1 Úvod	6
2 Metodika	8
3 Charakteristika oblasti.....	10
3.1 Geologická charakteristika	12
3.2 Geomorfologická charakteristika.....	16
3.3 Pedologická charakteristika	19
3.4 Hydrologická charakteristika	20
3.5 Klimatologická charakteristika	21
3.6 Oblast Bažantnice	24
3.6.1 Geologická, pedologická a orografická charakteristika.....	24
3.6.2 Klimatická charakteristika	25
3.6.3 Typologické poměry	26
4 Přehled vegetace v oblasti Bažantnice a okolí.....	28
4.1 Mokřady a pobřežní vegetace	28
4.2 Prameniště a rašeliniště.....	30
4.3 Sekundární trávníky a vřesoviště	31
4.4 Křoviny	36
4.5 Lesy.....	37
4.6 Biotopy silně ovlivněné nebo vytvořené člověkem	42
5 Nalezené druhy rostlin.....	46
5.1 Seznam nalezených druhů	46
5.2 Komentáře k označeným rostlinám	54
6 Lidové názvy rostlin.....	69
6.1 Oblastní zařazení.....	69
6.2 Slovník lidových názvů	71
7 Výsledky dotazníkového šetření	77
7.1 Rozdělení dotazníku	77
7.2 Grafy dotazníkového šetření	77
7.2.1 Otázka č. 1: Znáte Bažantnici u Bystřice pod Hostýnem?	78
7.2.2 Otázka č. 2: Víte, komu tato část území patří?	78
7.2.3 Otázka č. 3: Navštívili jste někdy Bažantnici?	79
7.2.4 Otázka č. 4: Co najdeme v Bažantnici?	79
7.2.5 Otázka č. 5: Myslíte si, že tato část území je zajímavá?.....	80

7.2.6 Otázka č. 6: Poznáte, o jaké rostliny se v nářečí jedná?	81
8 Léčivé rostliny	84
8.1 Rozvoj fytoterapie.....	84
8.2 Samoléčba.....	84
8.2.1 Doporučení samoléčby	85
8.2.2 Nedoporučení samoléčby.....	85
8.3 Pohled do minulosti	85
8.3.1 Rostlinné léky v době pyramid	86
8.3.2 Nauka o léčivých rostlinách v antice	87
8.3.3 Středověká rostlinná medicína.....	88
8.3.4 Rostlinná léčba v době novověku	89
8.3.5 Homeopatie a fytoterapie dnes	90
8.4 Sběr a skladování léčivých rostlin	91
8.4.1 Sbírání léčivých rostlin	91
8.3.2 Skladování rostlin	93
8.5 Konzervace a formy léčiv	96
8.6 Obsahové látky v rostlinách.....	100
8.7 Rozdělení léčivých rostlin podle jejich účinku.....	102
8.8 Jiné možnosti využití léčivých rostlin	105
9 Využití v pedagogické praxi.....	108
10 Závěr	110
11 Literatura	112
12 Seznam příloh.....	115

1 Úvod

Pro svou diplomovou práci s názvem „Floristický výzkum lokality Bažantnice u Bystřice pod Hostýnem“ mi byl podnětem okruh diplomových témat na Katedře biologie Univerzity Palackého v Olomouci 2009. Věděla jsem, že bych se chtěla ve své práci zabývat rostlinami a jejich využitím v pedagogické praxi s akcentem na různé využití těchto rostlin.

Práce je rozdělena na praktickou a teoretickou část. V praktické části jsem se zabývala průzkumem lokality Bažantnice u města Bystřice pod Hostýnem. Celá tato část je rozdělena do tří kapitol, které jsem dále rozčlenila do podkapitol. Provedla jsem základní terénní botanický výzkum v průběhu dvou vegetačních období s akcentem na cévnaté rostliny na antropogenních i relativně přirozených stanovištích. Vymezila jsem si danou oblast, která začíná na kraji obce Rychlov a vede zahrádkářskou kolonií směrem k oblasti Bažantnice a po jejím okraji (lemovaném potokem a rybníky) směrem na obec Sovadinu a obec Křtomil. Z obce Křtomil se hranice vrací zpět zahradami a polní cestou do obce Rychlov. Zde jsem zhodnotila přírodní poměry území a provedla terénní výzkum.

V první kapitole jsem se zabývala charakteristikou dané oblasti, jejími geologickými, morfologickými, pedologickými, hydrologickými a klimatologickými poměry. Dále se v práci zabývala typologickými poměry v Bažantnici a jejím blízkém okolí. V druhé kapitole jsou zpracovány typologie stanovišť vegetace daného území. Na základě údajů z výzkumu v terénu i dalších poznatků je vypracován přehled vyšších rostlin v území, což je obsahem třetí kapitoly. Všechny nalezené druhy rostlin jsou dále ještě rozděleny podle toho, zda se jedná o zajímavou rostlinu, léčivou rostlinu, nebo zda bude rostlina doložena v herbářových položkách, či se daná rostlina vyskytuje v učebnicích pro druhý stupeň základní školy. V této kapitole jsou přidány i komentáře k zajímavým druhům rostlin.

Teoretická část se skládá ze čtyř kapitol. V první kapitole teoretické části jsem věnovala zvláštní pozornost lidovému názvosloví rostlin. Většina obyvatel místních obcí, ale i jejich potomci na daném území, používá pro pojmenování rostlin výrazy v nářečí. A spousta z nich neumí pojmenovat rostlinu jejím pravým botanickým

názvem. Další kapitolu v diplomové práci jsem pojala jako zjištění, zda je daná oblast pro místní obyvatelstvo známá či nikoliv. Formou dotazníků jsem se ptala, zda už někdy navštívili Bažantnici, co v ní můžeme najít a zda umějí pojmenovat botanicky správně rostliny, jejichž názvy používají převážně ve valašském nářečí. Třetí velká kapitola teoretické části je věnována léčivým rostlinám, jejich sběru, sušení, použití aj. Poslední kapitolou této části je posouzení možností a návrh využití získaných výsledků pro pedagogickou praxi.

Na celou práci navazuje i CD, které by mělo sloužit jako pomocník při práci s léčivými rostlinami. Jsou zde popsány zajímavé rostliny, bližší upřesnění jejich sběru a použití v lidovém léčitelství popř. v domácnosti, což je doloženo receptem.

K práci je přiložen herbář se zajímavými rostlinami, které se na daném území nacházejí. Dále jsou v přílohách fotograficky zdokumentované vybrané části studovaného území.

2 Metodika

Diplomová práce na téma „Floristický výzkum Bažantnice u města Bystřice pod Hostýnem“ je převážně založena nejen na výzkumu (v terénu), ale i na sběru informací. Prvním a velmi důležitým úkolem bylo vymezení dané lokality. K tomuto účelu byla použita turistická mapa ve zvětšené verzi a Letecké snímky Bystřice pod Hostýnem (Huňa, 2009). Uvedená dokumentace se nachází v přílohách. Charakteristika území, na kterém se studovaná lokalita nachází, je velmi podrobně zpracována, protože bude sloužit jako učební pomůcka pro pedagogy i do jiných předmětů v ŠVP.

Pro přehlednost textu jsem pro nadpisy zvolila jinou velikost písma, než je celkový text práce. Kapitoly jsou opatřeny obrázky a mapami, které dokreslují danou problematiku. V prvních kapitolách a subkapitolách jsem nejvíce čerpala z poznatků autorů Svačiny (2007), Mackovčina (2002) a Motalové (2008). U pedologické charakteristiky jsem použila atlasy půdy od Pelíška (1975). V kapitole o území Bažantnice jsou použity informace a materiály z Odboru životního prostředí – lesnictví v Bystřici pod Hostýnem, což je i doloženo na obr. č. 11 Typologické poměry Bažantnice. U přehledu vegetace bylo čerpáno z Katalogu biotopů České republiky (Natura 2000).

V šesté kapitole práce je uvedena tabulka, u které byla použita jiná velikost písma, menší než je základní text, z důvodu přehlednosti a „nenatahování“ práce. Dále tato tabulka obsahuje nalezené druhy rostlin, které byly určeny podle Kubáta (2002). U latinských názvů a ne jen rostlin byla použita odlišná forma písma - kurzíva, aby se text stal přehlednějším. V této tabulce jsou označeny rostliny, které mají specifický léčivý účinek nebo jsou dokladovány v herbáři, popřípadě obsahují komentář. Komentáře byly napsány podle Květeny České republiky 1 – 7. A posledním bodem této tabulky je výskyt rostlin v učebnicích pro druhý stupeň základní školy nebo nižší gymnázia. K tomu byla použita závěrečná práce od A. Jelínkové (2009) na téma „Vyšší rostliny – výuková pomůcka pro žáky II. stupně základních škol a nižších gymnázií“, která zkoumala z učebnic vydavatelství Fortuna, Prodos, Jinan, Scientia, Nová škola, Fraus, SPN. Pokud se alespoň v jedné z těchto učebnic daná roslina vyskytla, byla označena velkým A.

Kapitola sedmá je věnovaná lidovým názvům, ty jsou sesbírány z dané oblasti a také doplněny o výrazy od Hubáčka (1983), Fabiána (2009) a Ristonové (2007). Opět je v tabulce použita menší velikost písma, která zpřehledňuje dané výrazy. Ty jsou rozděleny do dvou sloupců. V prvním je vždy název valašský a ve druhém jeho překlad v botanickém názvosloví.

V dotazníkové části práce jsou použity jednoduché grafy, které zvyšují přehlednost informací a dotvářejí výsledek daných otázek. Dotazníkovému šetření se podrobili žáci druhého stupně ZŠ T. G. Masaryka v Bystřici pod Hostýnem, taneční složka souboru VSPT Rusava a dále rodinní příslušníci a přátelé rodiny.

Teoretická část práce je převážně rešerší z publikací od autorů Iburgové (2007), Voláka (1987), Greinera a Webra (2007), Vermeulena (2004), Ratha (1928), Rausche a Lotze (2008), Schwarzbachové (2000), Brendlové (1998) a Bremmessové (2004) – nyní sezařené podle četnosti v dané kapitole. Více publikací je uvedeno v literatuře.

V neposlední řadě je celá práce doplněna přílohovou částí. Ta obsahuje fotodokumentaci vybraných částí ze studovaného území, nálezy rostlin, obrázky zpracování rostlin apod. Je zde doplněna i o seznam rostlin, které se pěstují v zahradnictví Chytil v obci Rychlov.

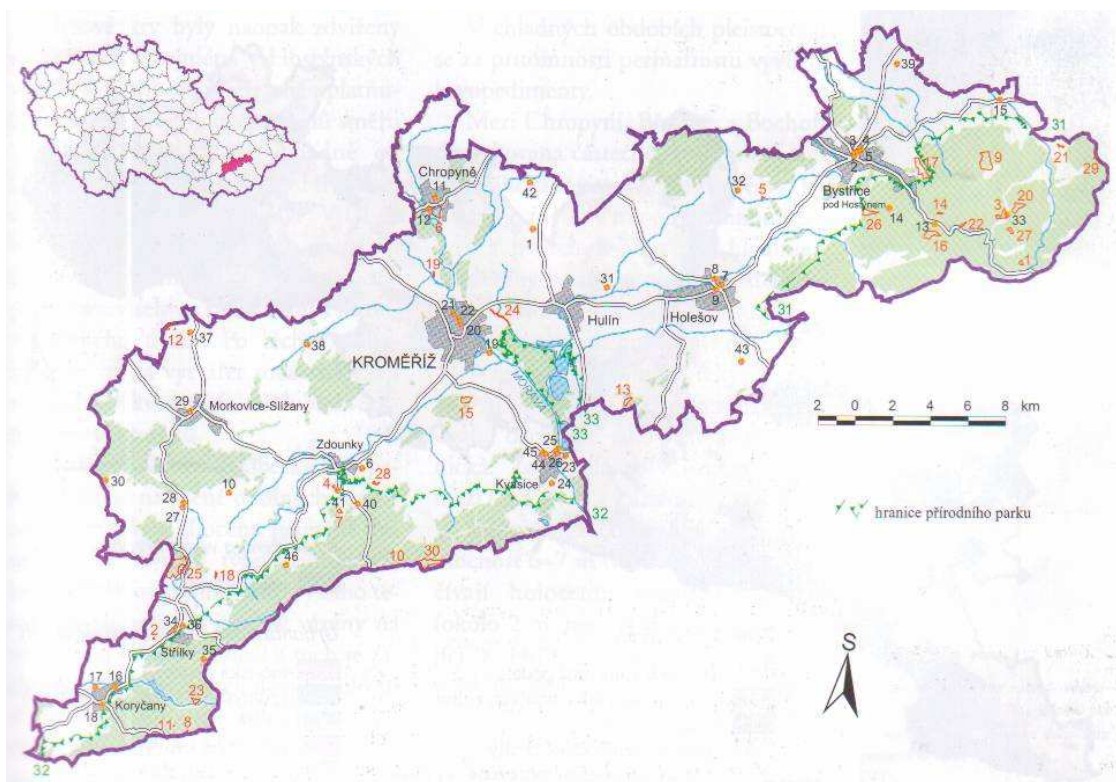
K diplomové práci jsou doloženy pomůcky CD disk a herbář. Rostliny označené ve výzkumné tabulce malým h jsou všechny doloženy v herbáři, který bude u autorky schován. Jen zajímavé rostliny budou doloženy k práci v samostatném herbáři, který bude uložen na Katedře biologie. Herbář byl zpracován podle Hoffmanové (1984). Velmi časté nálezy rostlin si nechává autorka pro svou pedagogickou práci, jako pomůcku při výuce. Na doloženém CD disku jsou informace o léčivých rostlinách, které jsou opatřeny charakteristikou a také alespoň jedním receptem. Dále je zde tabulka doby sběru rostlin a vhodných částí těchto rostlin k léčebným účelům.

Velkým přínosem pro mě byly konzultace s vedoucím diplomové práce RNDr. Vladimírem Tlustákem, CSc., který se mnou podrobně procházel jednotlivé části. Formální stránka diplomové práce je podle Holoušové (2008) a pokynů vedoucího práce.

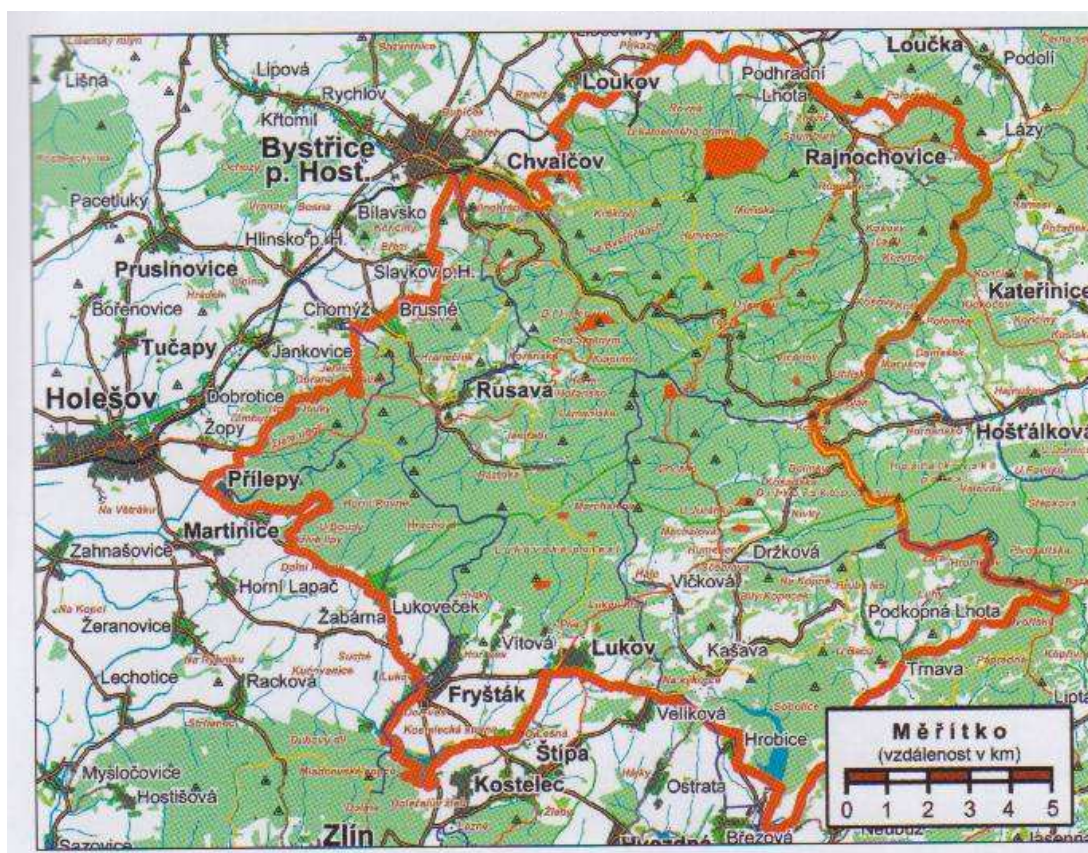
3 Charakteristika oblasti

Bývalý okres Kroměříž (dnes patří pod Zlínský kraj) leží na střední Moravě. Jeho rozloha činí 779,52 km² (Mackovčín, 2002). Povrch okresu je velmi různorodý – roviny Hornomoravského úvalu (nejnižší bod 184,5 m.n.m. – obec Bělov), hornatina Hostýnských vrchů (s nejvyšším bodem 864,7 m.n.m. – Kelčským Javorníkem). Poříční krajina je situována ve středu okresu, začíná na poklesové struktuře Hornomoravského úvalu ve Vněkarpatských sníženinách. Bystřice pod Hostýnem patří k ploché geomorfologické jednotce zvané Kelčská pahorkatina patřící pod Podbeskydskou pahorkatinu (Culek, 1995). Bystřice pod Hostýnem spadá do linie Holešov – Bystřice pod Hostýnem a Valašské Meziříčí, do Moravské brány. Na území mezi Holešovem, Vsetínem a Valašským Meziříčím se nacházejí Hostýnské vrchy. Celková výměra Hostýnských vrchů činí 34 000 ha (Svačina, 2007). Svačina dodává, že „Hostýnky“, jak se jim zde slangově říká, mají ráz ploché hornatiny se zaoblenými hřebety a okraji rozbrázděnými hlubokými údolími vodních toků.

Ráz dnešní živé přírody určuje substrát, reliéf území, podnebí, horská květena a drobná zvířena (Mackovčín, 2002). Dále pak původní typ obhospodařování, který přispěl k vysoké přírodní rozmanitosti regionu. Ve Zlínském kraji se nacházejí CHKO a Biosferická rezervace Bílé Karpaty, přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní památky a památné stromy (Mackovčín, 2002).

Obr. č. 1 Zlínský kraj (reprodukce – Mackovčín, 2002)

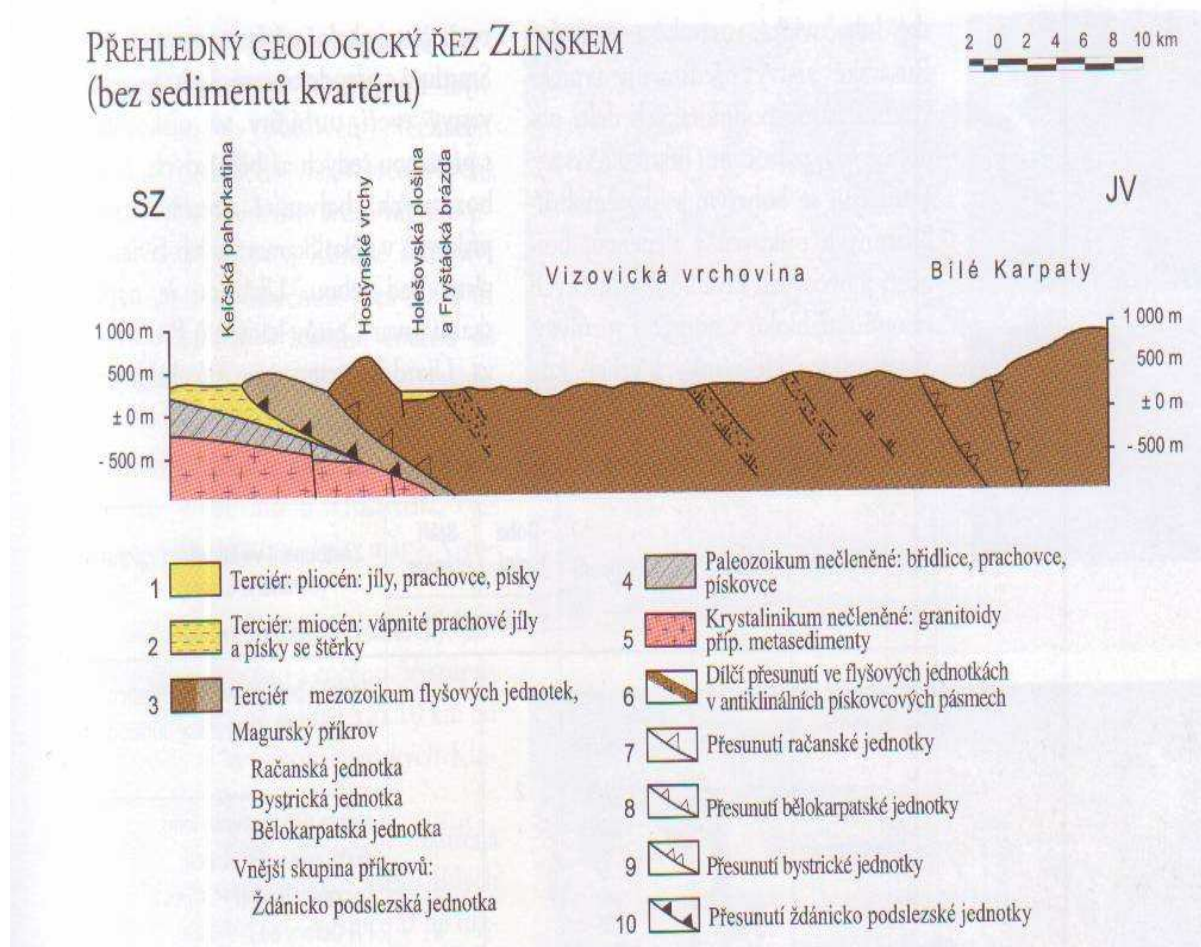

Obr. č. 2 Přehledná mapa Hostýnských vrchů (reprodukce - Svačina, 2007)

3.1 Geologická charakteristika

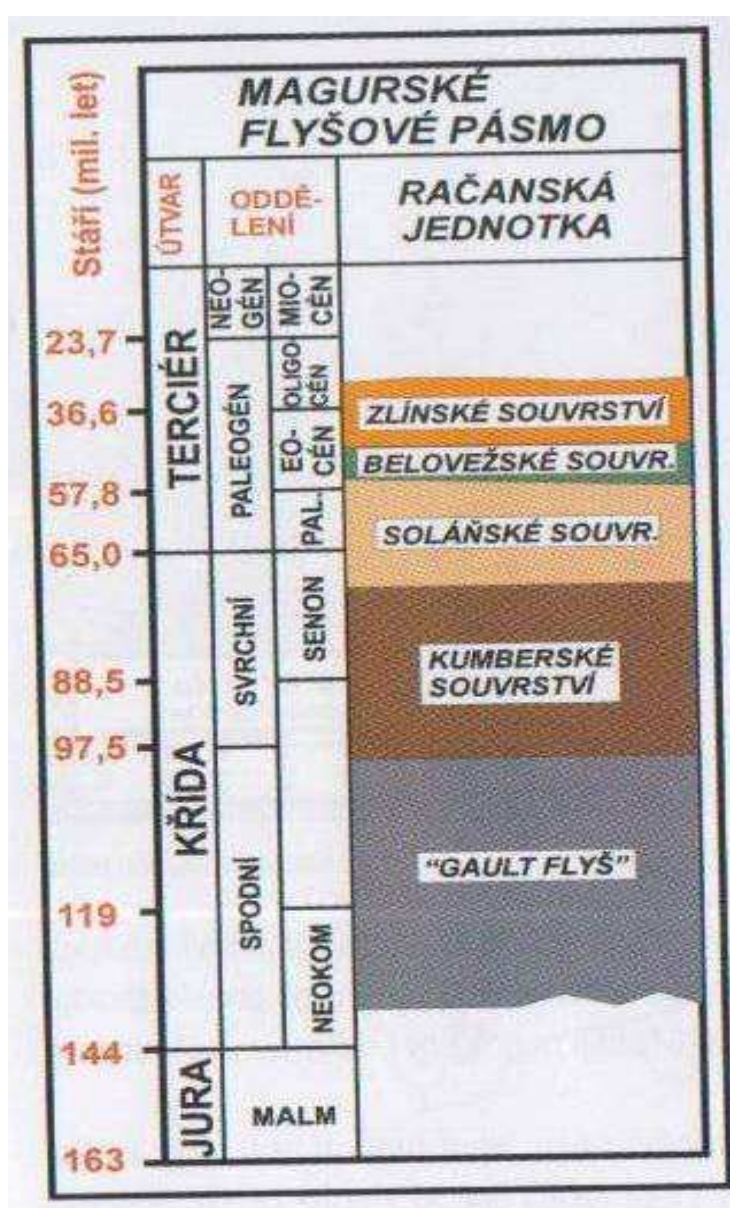
Oblast Hostýnských a Vizovických vrchů náleží z hlediska geologické stavby ke karpatské soustavě. Jejich součástí je velký horský oblouk, který se skládá z pásem lemovaných pruhem Vněkarpatských sníženin. Hornomoravský úval a Moravská brána jsou jejich součástí (Culek, 1995). Tento horský oblouk je složen převážně z pískovců, slepenců, jílovcových břidlic, místy i vápnitých, a slínovců. Stále se střídající vrstvy hornin se označují jako flyš.

Flyšové horniny se ukládaly, v období od spodní křídly koncem druhohor do paleogénu ve starších třetihorách, v hlubokomořském prostředí. Díky alpínskému vrásnění se vrstvy jílovců, pískovců, slepenců a slínovců vyzvedly a vyvrásnily. Proto je stavba flyše tak složitá. Některé oddíly se přes sebe přesouvají a tím vytvoří tzv. příkrovy, které se skládají z vrás.

Obr. č. 3 Přehledný geologický řez Zlínskem (reprodukce - Mackovčín, 2002)

Podle Svačiny (2007) se flyšové pásmo Západních Karpat dělí na magurské flyšové pásmo a na vnější flyšové pásmo (vněkarpatské menilito-krosněnné příkrovy). Z magurského flyšového pásma do Hostýnských vrchů zasahuje račanská jednotka a z vnějšího flyšového pásma jednotka slezská. Slezská jednotka je v Hostýnských vrších zastoupena pouze okrajově (Heimrichová, 1988). Flyšová sedimentace začala ve spodní křídě a její činnost byl ukončena ve svrchním eocénu (někde až ve spodním oligocénu) – viz. obr. č. 4.

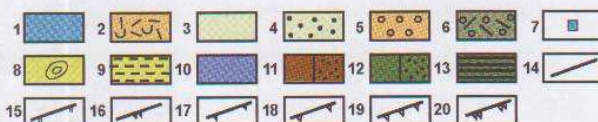
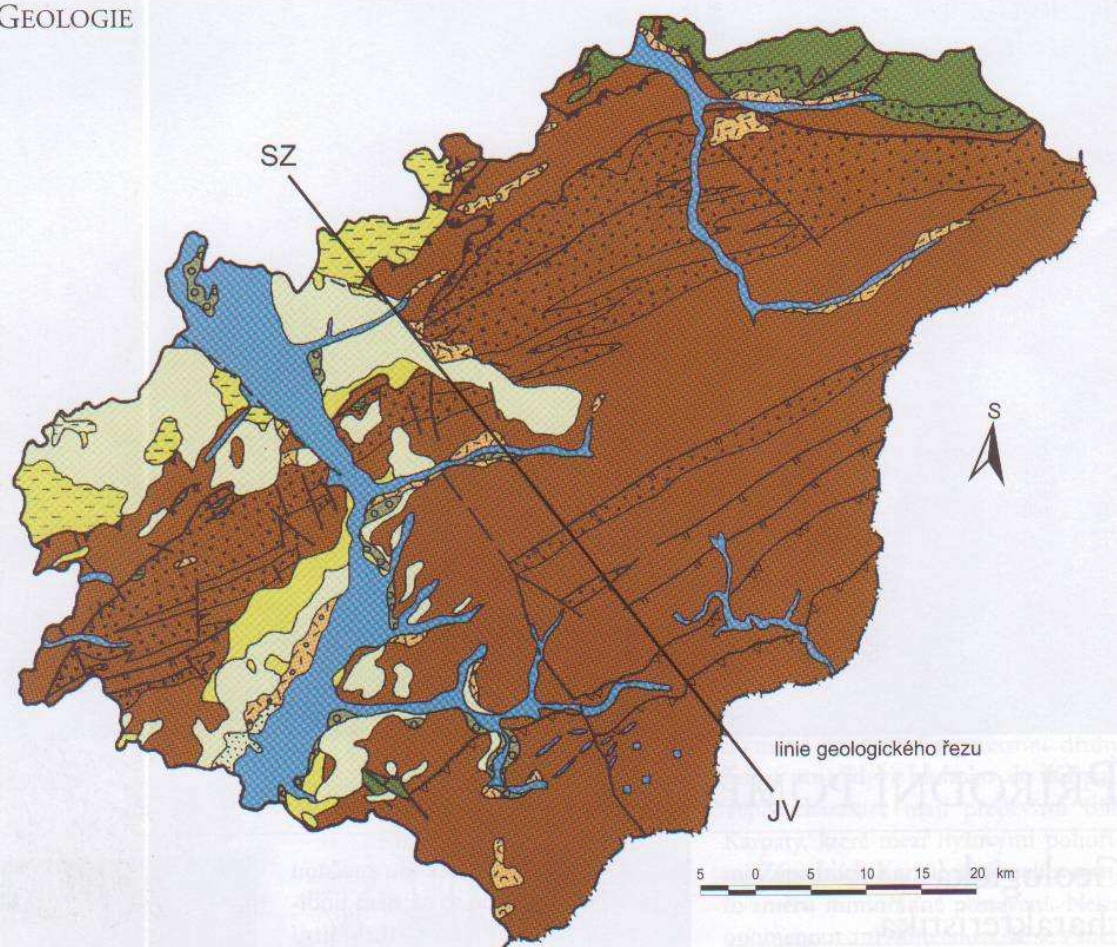
Obr. č. 4 Stratigrafické schéma magurského flyše (reprodukce – Svačina, 2007)

Ve flyšových vrstvách se mohou objevit menší bloky nebo valouny, které se ale nemusejí vyskytovat v přilehlém okolí. Tyto bloky či valouny tvoří ruly, žuly, rohovce a další. Minerály horninotvorné, které jsou zde zastoupeny, tvoří převážně např. křemen, živce, slídy, jílové minerály. V současné době se zde těží z nerostných surovin stavební kámen. V minulosti se těžily cihlářské hlíny v oblasti zhruba dnešní skládky odpadů v Bystřici pod Hostýnem. A jak uvádí Svačina (2007) z doby předhusitské se zachovaly pověsti o dolování zlata a stříbra v Hostýnských vrších. Jak zanikly tyto doly, tak zanikly i čtyři vesnice – Stará Lhota, Vysoká Lhota, Jenčí a Jestřebí. Císař Ferdinand I. dolování stříbra v letech 1544 – 1554 schválil. Zatím nevyužívaná jsou menší lokální ložiska nafty v Podhradní Lhotě a u Chomýže (Svačina, 2007).

V mladších třetihorách, což je zhruba před 24 – 5 miliony let, proniklo miocénní moře mezi sníženiny okraje Českého masivu a karpatských příkrovů. To se projevilo i na složení hornin v podobě jílu, písku a štěrku v oblasti mezi Přerovem a Bystřicí pod Hostýnem a dále pak na okraji Moravské brány. Flyšové příkrovy v době před 16 miliony let neskončily s vrásněním, ale posunuly se přes mladší mořské sedimenty až do vzdálenosti 20 km. V těchto stlačených vrstvách se objevila ložiska zemního plynu (oblast Chropyně, Lobodice).

Změna klimatu nastala v období čtvrtohor, což znamenalo definitivní ústup moře a ochlazování podnebí. Pevninský ledovec (halštrovský a sálský) zasáhl ze severu i na naše území. Ledovec se dostal na území Moravské brány a snad i dále, takže krajina v tomto období měla vzhled tundry a horské hřbety byly vystaveny mrazovému zvětrávání (Heimrichová, 1988). Po ústupu ledovce se opět řeky vrátily do svých koryt a ukládaly materiál přenesený ledovcem a usazený v prozatímním ledovém jezeře. Tímto vznikl říční nános, formující terasy v oblasti Moravské brány a v Hornomoravském úvalu.

Dnešní obraz krajiny se utvořil v období nejmladších čtvrtohor – holocénu. To znamená široké nivy řek s jemnozrnným říčním nánosem, o zbytek se už postaral člověk a jeho činnost – kácení lesů a obdělávání půdy, a tím podpořil prostor pro větrnou a půdní erozi, která se na některých místech objevuje i dodnes (Motalová, 2008).

Kvartér*Holocén*

1 – fluvialní a deluviofluvialní sedimenty: jíly, písčité jíly, písky, písčité štěrky, štěrky

Holocén – pleistocén

2 – svahové sedimenty: písčito-jílovité, hlinito-kamenité, kamenité, místy blokové

Pleistocén

3 – colické sedimenty: spraše a sprašové hlíny

4 – colické sedimenty: naváté písky

5 – fluvialní sedimenty: písčité štěrky a štěrky říčních teras

6 – proluviální sedimenty: hlinité a písčité štěrky, místy s úlomky hornin

7 – travertiny

Terciér

8 – sladkovodní, říční a jezerní sedimenty: štěrky, písky, jíly

9 – mořské sedimenty: jíly, vápnité jíly, prachové jíly, místy s polohami vápnitých písků, místy s polohami štěrků

10 – vulkanické horniny: andezity

Terciér až mezozoikum flyšových příkrovů Západních Karpat

11 – paleogenní, místy i svrchnokřídové, mořské, flyšové sedimenty:

a – převážně jílovcové až jílovco-pískovcové flyšového vývoje: střídání vápnitých i nevápnitých hornin – jíly, jílovce, prachovce, pískovce, slepence, ojediněle diatomity

b – převážně pískovcový vývoj: střídání pískovců a jílovců s převahou pískovců

12 – převážně mezozoické mořské a flyšové sedimenty

a – převážně jílovcové až jílovco-pískovcové flyšového vývoje: střídání vápnitých i nevápnitých hornin – jíly, jílovce, prachovce, pískovce, slepence, ojediněle diatomity, uhlí, písčité vápence

b – převážně pískovcový vývoj: střídání pískovců a jílovců s převahou pískovců

13 – vápence, písčité vápence a vápnité pískovce s jílovcí a prachovci, stáří křída a jura-křída

14 – zlomy

15 – přesmyky

16 – příkrovové přesunutí žďánicko-podslézské jednotky

17 – příkrovové přesunutí slezské jednotky

18 – příkrovové přesunutí račanské jednotky

19 – příkrovové přesunutí bělokarpatské jednotky

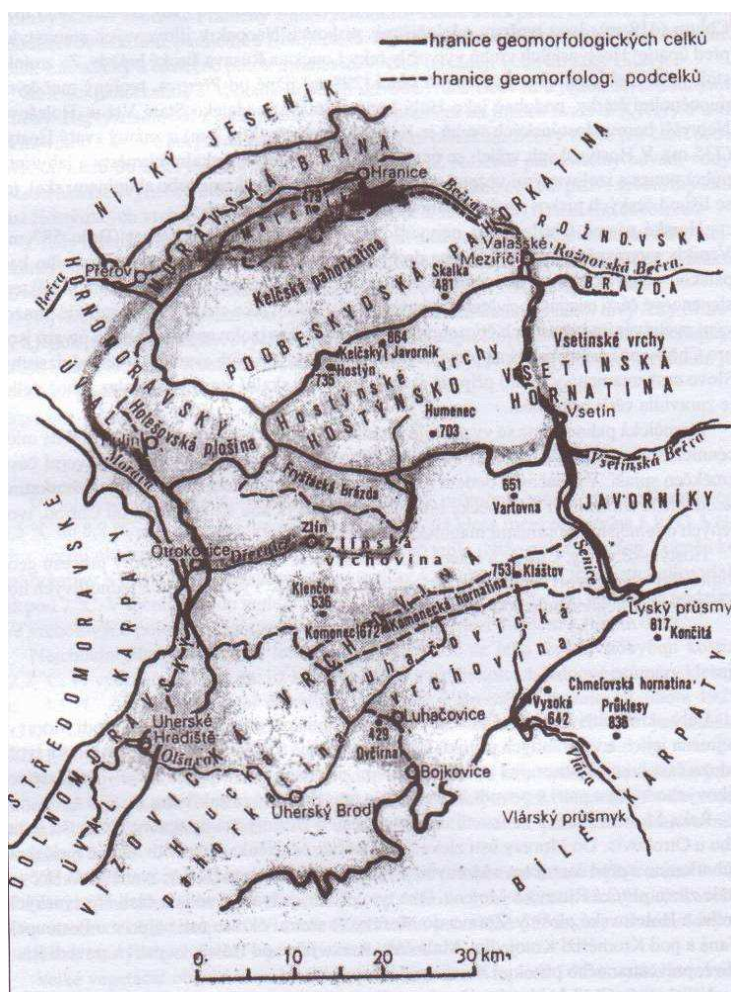
20 – příkrovové přesunutí bystrické jednotky

Obr. č. 5 Geologie Zlínského kraje (reprodukce – Mackovčín, 2002)

3.2 Geomorfologická charakteristika

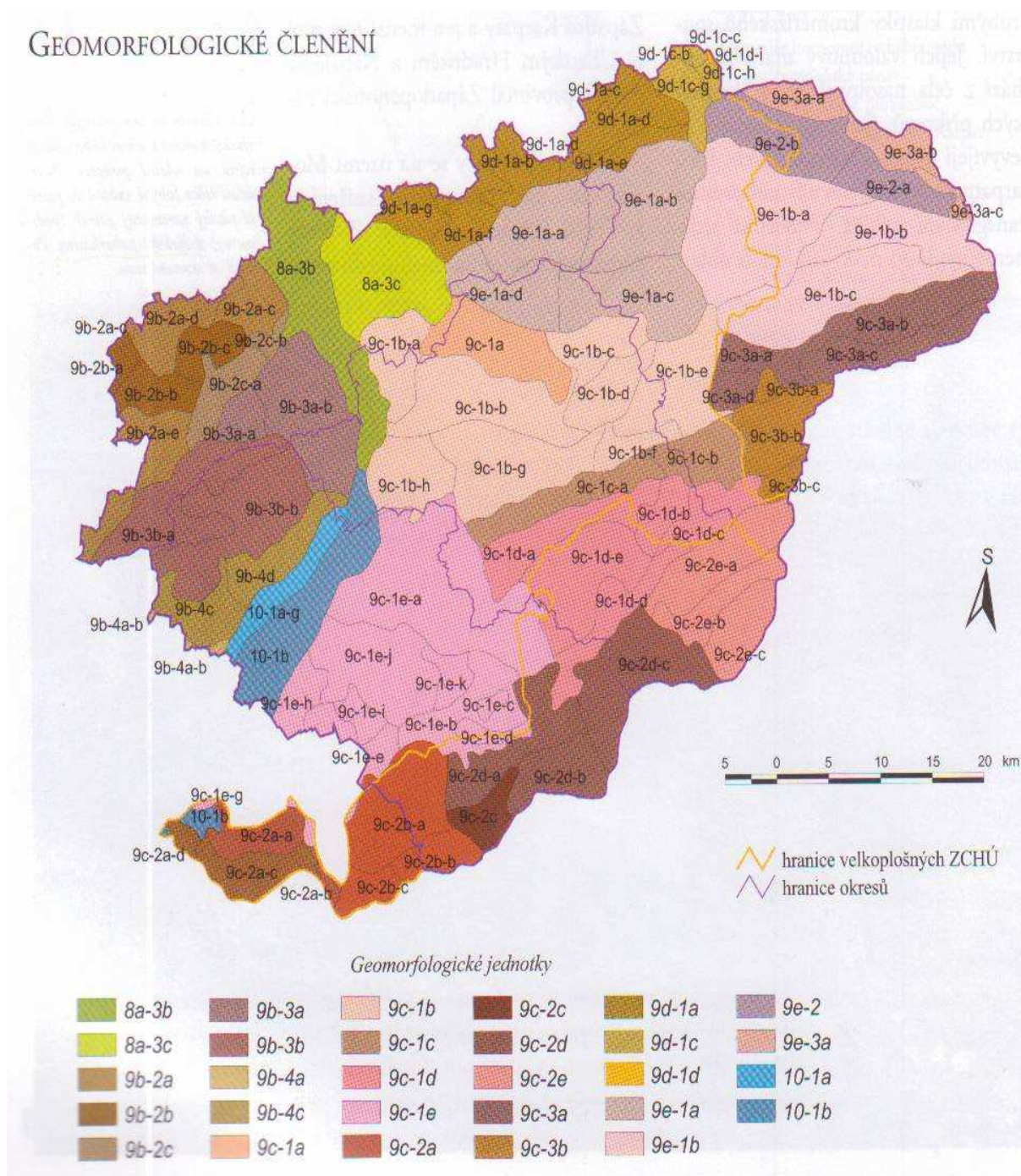
Podle Motalové (2008) je území okresu mírně zvlněné, bez výrazně vysokých hor či pohoří. Hostýnské vrchy jsou převážně tvořeny flyšovým souvrstvím. Příklady nadmořských výšek okolo Bystřice pod Hostýnem – vrch Kozinec 479 m, hora Svatý Hostýn 735 m, hřbet Švédských šancí u Přerova 298 m. Nejvyšší horou v „Hostýnkách“ je Kelčský Javorník se svou výškou 864,7 m. V Hostýnských vrších se nesetkáváme s rozsáhlými skalními městy a labyrinty, jen s izolovanými věžemi, bloky a nevysokými skalami i skupinami skal, jež se od českých pískovcových skalních měst liší vznikem i stářím, jak uvádí Motalová (2008). Výška Hostýnských hor nepřesahuje 900 m nad mořem.

Na utváření reliéfu má velký vliv kolísání odtoku, nadmořská výška, členitost terénu, sklon a orientace horských pásem vůči převládajícímu směru proudění, vlastnosti mateční horniny a také vegetační kryt (Svačina, 2007).

Obr. č. 6 Geomorfologické členění (reprodukce – Motalová, 2008)

GEOMORFOLOGICKÉ ČLENĚNÍ

PROVINCIE SOUSTAVA Podsoustava CELEK Podcelek Okres	PROVINCIE SOUSTAVA Podsoustava CELEK Podcelek Okres
ZÁPADNÍ KARPATY VNĚKARPATSKÉ SNÍŽENINY Západní Vněkarpatské sníženiny HORNOMORAVSKÝ ÚVAL Středomoravská niva (8a-3b) Holešovská plošina (8a-3c) VNĚJŠÍ ZÁPADNÍ KARPATY Středomoravské Karpaty LITENČICKÁ PAHORKATINA Bučovická pahorkatina 9b-2a-c Tištinská pahorkatina 9b-2a-d Dřínovská pahorkatina 9b-2a-e Brankovická pahorkatina Orlovická vrchovina 9b-2b-a Lhotská vrchovina 9b-2b-b Zdislavická vrchovina 9b-2b-c Medlovická vrchovina Zdounecká brázda 9b-2c-a Roštínská brázda 9b-2c-b Jarohněvická brázda CHŘIBY Stupavská vrchovina 9b-3a-a Chříbské hřbety 9b-3a-b Jankovická vrchovina Halenkovická vrchovina 9b-3b-a Slameňecká vrchovina 9b-3b-b Kostelanská vrchovina KYJOVSKÁ PAHORKATINA Mutěnická pahorkatina 9b-4a-b Žádovická pahorkatina Vážanská vrchovina (9b-4c) Kudlovická pahorkatina (9b-4d) Moravsko-slovenské Karpaty VIZOVICKÁ VRCHOVINA Fryštácká brázda (9c-1a) Zlínská vrchovina 9c-1b-a Tlumačové vrchy 9c-1b-b Mladcovská vrchovina 9c-1b-c Všeminská vrchovina 9c-1b-d Rakovská pahorkatina 9c-1b-e Seninecká vrchovina 9c-1b-f Vizovická kotlina 9c-1b-g Kudlouská vrchovina 9c-1b-h Napajedelská pahorkatina Komonecká hornatina 9c-1c-a Rýsovský hřbet 9c-1c-b Klášťovský hřbet Luhačovická vrchovina 9c-1d-a Pozlovická brázda 9c-1d-b Drnovická pahorkatina 9c-1d-c Lačnovská vrchovina 9c-1d-d Olšavsko-vlárská brázda 9c-1d-e Haluzická vrchovina Hlucká pahorkatina 9c-1e-a Prácheňská pahorkatina 9c-1e-b Nivnická pahorkatina 9c-1e-c Bánovský stupeň 9c-1e-d Ordějovická kotlina 9c-1e-e Boršická pahorkatina 9c-1e-f Kuželovská kotlina 9c-1e-g Kněždubská kotlina 9c-1e-h Vnorovská plošina 9c-1e-i Hlucká kotlina 9c-1e-j Vlčnovská pahorkatina 9c-1e-k Uherskobrodská kotlina BÍLÉ KARPATY Žalostinská vrchovina 9c-2a-a Šumárnický hřbet	9c-2a-b Vrbovecká brázda 9c-2a-c Radějovská vrchovina 9c-2a-d Sudoměřický stupeň Javořínská hornatina 9c-2b-a Suchovská vrchovina 9c-2b-b Javořínský hřbet 9c-2b-c Brestovecká vrchovina Straňanská kotlina (9c-2c) Lopenická hornatina 9c-2d-a Komeňská vrchovina 9c-2d-b Vyškovská hornatina 9c-2d-c Starohrozenkovská hornatina Chmelovská hornatina 9c-2e-a Studlovská hornatina 9c-2e-b Bylnická kotlina 9c-2e-c Vlárská hornatina JAVORNÍKY Ráztocká hornatina 9c-3a-a Věžeňská pahorkatina 9c-3a-b Karlovická vrchovina 9c-3a-c Javornický hřbet 9c-3a-d Luženecká vrchovina Pulčínská hornatina 9c-3b-a Zděchovská kotlina 9c-3b-b Makýská hornatina 9c-3b-c Strelenecká vrchovina Západobeskydské podhůří PODBESKYDSKÁ PAHORKATINA Kelčská pahorkatina 9d-1a-b Vítovická pahorkatina 9d-1a-c Němetická pahorkatina 9d-1a-d Provodický hřbet 9d-1a-e Loučská brázda 9d-1a-f Jankovická brázda 9d-1a-g Pacetlůvská pahorkatina Přiborská pahorkatina 9d-1c-b Palačovská brázda 9d-1c-c Novojičinská pahorkatina 9d-1c-g Valašskomeziříčská kotlina 9d-1c-h Helštýnská vrchovina Štrambercká vrchovina 9d-1d-i Petřkovické vrchy Západní Beskydy HOSTÝNSKO-VSETÍNSKÁ HORNATINA Hostýnské vrchy 9e-1a-a Rusauská hornatina 9e-1a-b Hoštálkovská vrchovina 9e-1a-c Liptálské hřbety 9e-1a-d Lukovská vrchovina Vsetínské vrchy 9e-1b-a Valašskobystřická vrchovina 9e-1b-b Soláňský hřbet 9e-1b-c Hornobřežská vrchovina ROŽNOVSKÁ BRÁZDA 9e-2-a Vigantická pahorkatina 9e-2-b Zášovská pahorkatina MORAVSKOSLEZSKÉ BESKYDY Radhošťská hornatina 9e-3a-a Hodslavický Javorník 9e-3a-b Radhošťský hřbet 9e-3a-c Mezivodská vrchovina ZÁPADOPANONSKÁ PÁNEV VÍDEŇSKÁ PÁNEV Jihomoravská pánev DOLNOMORAVSKÝ ÚVAL Dyjsko-moravská pahorkatina 10-1a-g Hustěnovická pahorkatina Dyjsko-moravská niva (10-1b)

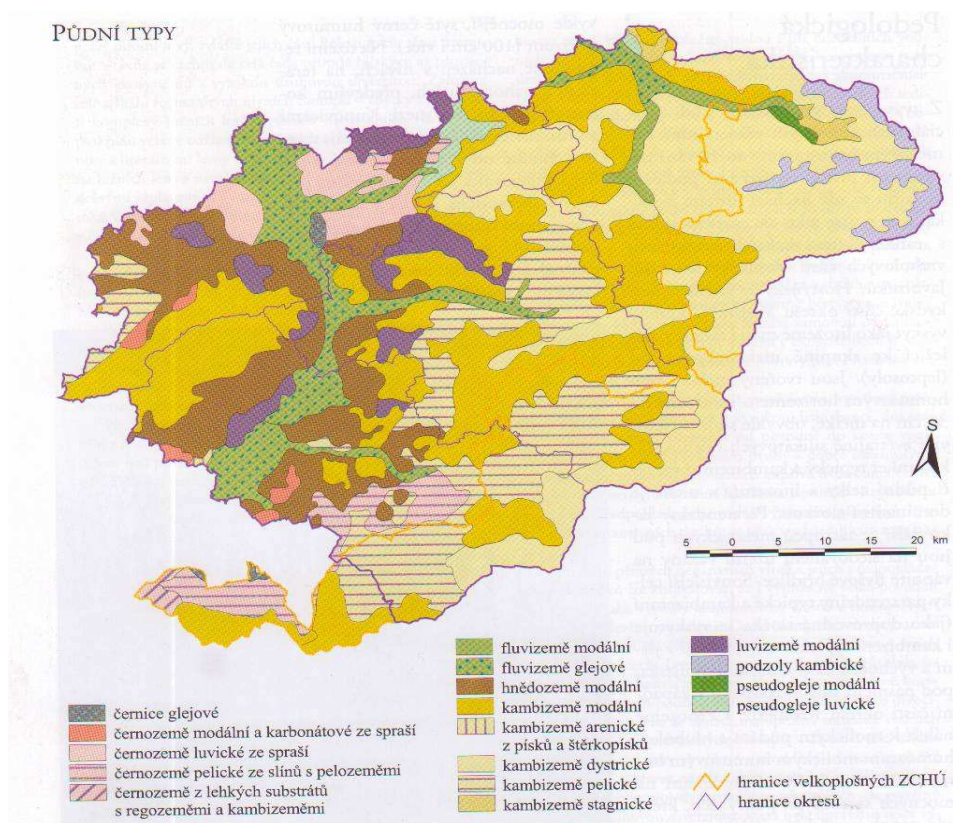
Obr. č. 7 Geomorfologické členění (reprodukce – Mackovčín, 2002)

3.3 Pedologická charakteristika

Nejrozšířenější skupinou půd jsou na geologickém podloží magurského flyše půdy hnědé – kambiosoly s půdním typem kambizem (Svačina, 2007). Tyto půdy byly dříve uváděny jako hnědé lesní půdy. Charakteristická je jejich výrazná kyselá reakce a tvorba kyselého humusu, který se hromadí převážně ve svrchních půdních vrstvách (Pelíšek, 1975). V půdních vrstvách probíhá celkem dobře tvorba jílů a sorpční komplex je extrémně nenasycený. Svačina (2007) uvádí, že vlivem nevhodné dřevinné skladby dochází k degradaci kambizemě a k výskytu podzolů.

Hnědé lesní půdy patří mezi nejrozšířenější skupiny půd v České republice. Tyto půdy se vyznačují třemi horizonty: humusovým horizontem (do 20 cm), hnědým horizontem (40 – 100 cm) a horizontem matečného substrátu. Hranice mezi jednotlivými horizonty nebývají ostré.

Podle Svačiny (2007) vznik, vývoj a rozmístění půdních typů v terénu závisí především na substrátu, reliéfu a mocnosti sedimentů. Vzniklé půdy na těchto sedimentech, u kterých se střídají vrstvy písku a jílu, jsou hlinitopísčité až jílovohlinité, převážně pak šterkové až kamenité.

Obr. č. 8 Půdní typy (reprodukce – Mackovčín, 2002)

3.4 Hydrologická charakteristika

Celá oblast okresu patří k úmoří Černého moře, protože všechny řeky zde pramenící odvádí vodu do středního toku řeky Moravy, která se dále vlévá do Dunaje a pak do Černého moře.

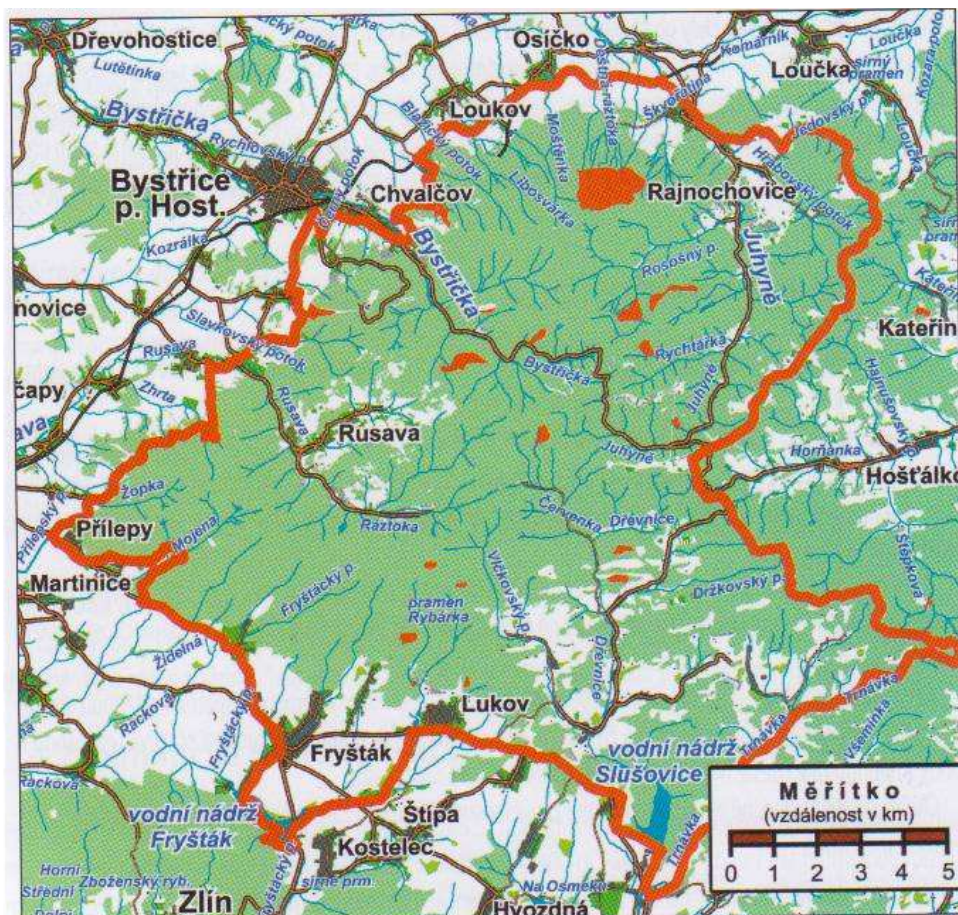
V Hostýnských vrších pramení řada vodohospodářsky významných toků jako je Juhyně, Moštěnka, Fryštácký potok, Bystřička, Rusava, Dřevnice, Vsetínská Bečva a Bečva (Svačina, 2007). Dále zde pramení i menší řeky jako například Blazický potok, Libosvárka, Děštná roztoka, Škvořatina, Hrabovský potok, Rošovský potok, Rychtářka, Červenka, Mojena, Žopka aj.

V Hostýnských vrších se především nachází pásmo pstruhové. Řeky jsou nejvíce rozvodněné v jarních měsících (období tání ledů), v dubnu dochází k vrcholu průtoku, v průběhu letních měsíců (červenec a srpen) záleží na srážkách. Nejmenší odtok je koncem léta, v podzimních a zimních měsících.

Jak uvádí Svačina (2007), Bystřička pramení na jižních svazích Čerňavy ve výšce 680 m n. m. Celková plocha povodí je 43,5 km², délka toku je 17,7 km a průměrný průtok u ústí je 0,80 m³·s⁻¹. Blazický potok pramení na severovýchodním a východním svahu kopce Javorník (799 m n. m.).

Díky charakteru terénu se vodní nádrže a rybníky s menší výměrou, než jsou vodní nádrže Slušovice a Fryšták, nacházejí spíše na úpatí. Svačina (2007) uvádí, že plocha vodní nádrže Slušovice je 77,7 ha, hloubka je 26,1 m a stálý objem 1,57 mil. m³. Nádrž je užívána k relaxaci a vodárenským účelům. Fryštácká hráz má hloubku 12,5 m, její objem je 0,87 mil. m³ a zaujímá plochu o hodnotě 62,3 ha (Svačina, 2007).

Největší zásobárna podzemní vody je ve fluviálních sedimentech údolní nivy řeky Moravy a jejich přítoků a v náplavových kuželích Holešovské plošiny (území obcí Postoupky, Břest, Hulín, Holešov, Kvasice), jak uvedl Mackovčín (2002). Flyšové podloží je velmi chudé na zásoby podzemní vody.

Obr. č. 9 Vodní toky (reprodukce – Svačina, 2007)

3.5 Klimatologická charakteristika

Podnebí zlínského regionu je dáno jeho polohou v mírně vlhkém podnebném pásu. Průměrná roční teplota v Hornomoravském a Dolnomoravském úvalu je od 8,5 °C do 8,7 °C. V Hostýnských vrších se průměrná roční teplota pohybuje okolo 5,9 °C až 8,5 °C. Svačina (2007) uvádí, že Bystřice pod Hostýnem v nadmořské výšce 316 m má průměrnou roční teplotu 8,1 °C, ale Hostýn (o 400 m výše – což je 735 m n. m.) má průměrnou roční teplotu jen 5,9 °C. Jak podotýká Motalová (2008), ve vrcholových polohách Hostýnských vrchů je rozdíl mezi dubnem a říjnem 0,8 °C.

V zimním období je nejchladnějším měsícem leden. Teploty v Hornomoravském a Dolnomoravském úvalu jsou zhruba okolo -2,2 °C, ve vyšších polohách (500 m n. m.) okolo -3,9 °C a na vrcholcích klesají na -4,5 °C, kdežto v Hostýnských vrších v nižších polohách je teplota v lednu mezi -2,5 až -3,1 °C.

a ve vrcholcích hor kolem $-4,5\text{ }^{\circ}\text{C}$. Mackovčín (2002) uvádí, že absolutní teplotní minimum v Kroměříži nastalo 10. února 1929 a to bylo $-31,0\text{ }^{\circ}\text{C}$, ale co je zajímavé, že Hostýn o téměř 500 m výše měl absolutní teplotní minimum jen o málo nižší, což bylo $-31,4\text{ }^{\circ}\text{C}$. Někdy i během března může teplota klesnout pod $-20\text{ }^{\circ}\text{C}$ až $-25\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Charakteristika zimy (teplota pod $0\text{ }^{\circ}\text{C}$) – v úvalech začíná zima obvykle okolo 14. prosince, kdežto v Hostýnských vrších už v druhé dekádě listopadu, ale i dříve. Zima končí v úvalech okolo 18. února, ale v „Hostýnkách“ v první dekádě března.

Nejteplejším měsícem je červenec. To průměrná teplota dosahuje ve středomoravské nivě až k $18,8\text{ }^{\circ}\text{C}$. Průměrná teplota je zaznamenána v Hostýnských vrších mezi $17,1\text{ }^{\circ}\text{C}$ až $18,5\text{ }^{\circ}\text{C}$, ale na Hostýně je teplota nižší jen $16,0\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Charakteristika léta (teplota nad $15\text{ }^{\circ}\text{C}$) – v úvalech začíná okolo 22. dubna (ve vyšších polohách od 10. května) a trvá až do 8. září. Dny s maximální teplotou $25\text{ }^{\circ}\text{C}$ a více se nazývají letní dny. Těchto letních dnů je za rok v kroměřížské oblasti okolo 65, z toho v prázdninových měsících kolem 35 dnů. V Hostýnských vrších se pohybují mezi 18 – 22 dny.

Jasnými dny, jsou nazvány ty, kdy jsou méně než dvě desetiny oblohy pokryty oblačností. Počet se pohybuje v rozmezí 43 – 64 dnů. Nejvíce jich má září a nejméně listopad (Motalová, 2008). Zamračených dnů (oblačnost větší než osm desetin) je 115,6 – 117,1 (Motalová, 2008). Nejvíce jich pozorujeme v prosinci až v lednu a nejméně v letních měsících.

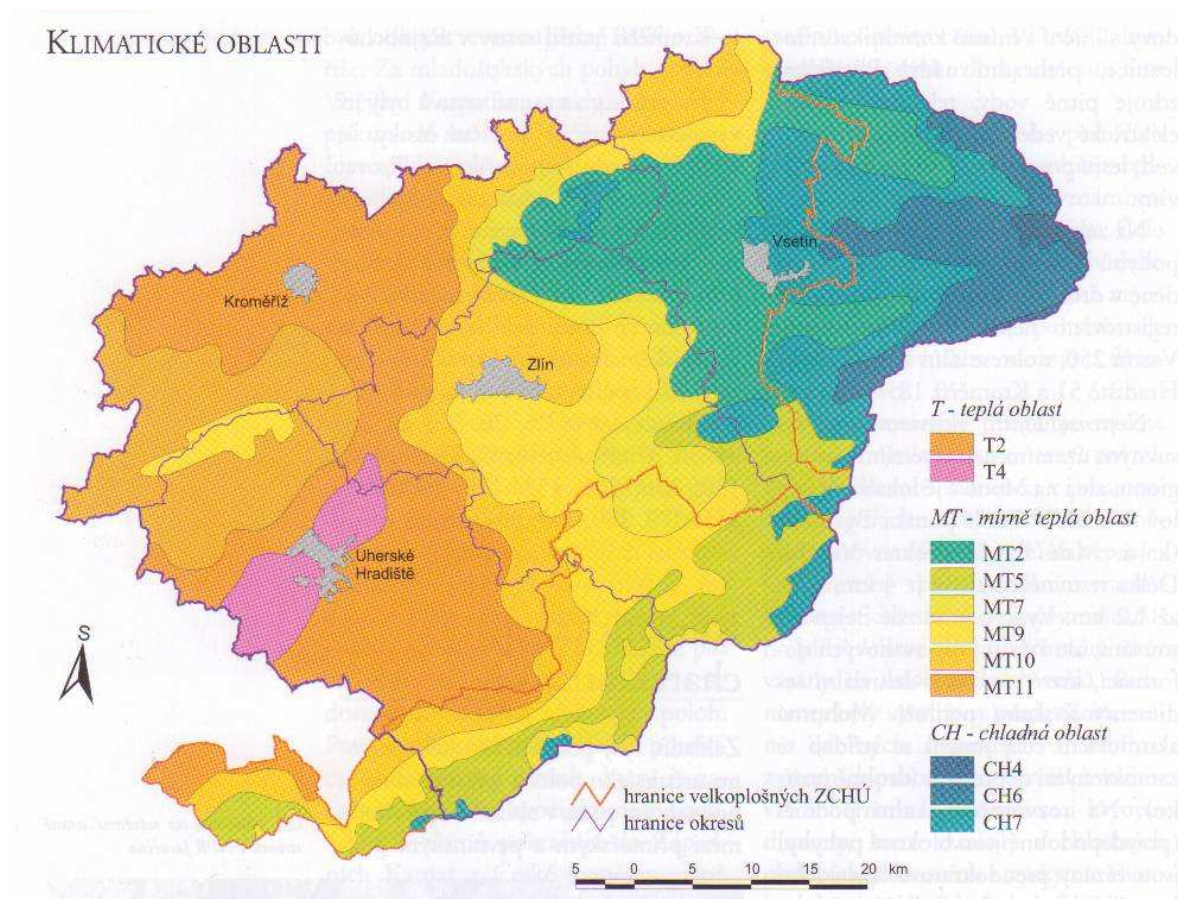
Svačina (2007) uvádí, že v závislosti na nadmořské výšce se průměrný roční úhrn srážek pohybuje v rozmezí 744 mm (Bystřice pod Hostýnem) až 934 mm (Hostýn). Červenec a srpen jsou měsíce, kdy je nejvíce srážek. Nejméně srážek je v únoru. Dnů se sněhovou příkrývkou je od 45,7 (Holešov) do 101,3 (Hostýn). Langův dešťový faktor¹ se pohybuje mezi 92 – 158 (oblast vlhká až velmi vlhká).

Průměrná relativní vlhkost vzduchu je za rok 77% a ve vyšších polohách 80%, kdy nejvyšší měsíční průměry má prosinec a nejnižší květen (Svačina, 2007).

Velký vliv na klima celé oblasti mají nadmořská výška, vegetace svažitost. Tyto faktory snižují rozdíly mezi denními a nočními teplotami, ale i mezi letními

¹ *Langův dešťový faktor (Df) - je to hodnota, která udává poměr mezi průměrem ročních úhrnných srážek (S) a průměrnou teplotou (t) nějakého místa; tedy $Df = S/t$.*

a zimními teplotami. Dále zvyšují vlhkost vzduchu, mohou měnit směr a rychlost větru. Mohou chránit půdu před pohyby, čistit vzduch, mírnit drsnost podnebí, omezovat jarní a zimní mrazíky, vysoušení území a upravovat povrchové toky a jejich celkový výpar.

Klimatické charakteristiky	Klimatické oblasti										
	CH4	CH6	CH7	MT2	MT5	MT7	MT9	MT10	MT11	T2	T4
Počet letních dnů	0–20	10–30	10–30	20–30	30–40	30–40	40–50	40–50	40–50	50–60	60–70
Počet dnů s průměrnou teplotou 10 °C a více	80–120	120–140	120–140	140–160	140–160	140–160	140–160	140–160	140–160	160–170	170–180
Počet mrazových dnů	160–180	140–160	140–160	110–130	130–140	110–160	110–160	110–160	110–130	100–110	100–110
Počet ledových dnů	60–70	60–70	50–60	40–50	40–50	40–50	30–40	30–40	30–40	30–40	30–40
Průměrná teplota v lednu	-6– -7	-4– -5	-3– -4	-3– -4	-4– -5	-2– -3	-3– -4	-2– -3	-2– -3	-2– -3	-2– -3
Průměrná teplota v červenci	12–14	14–15	15–16	16–17	16–17	16–17	17–18	17–18	17–18	18–19	19–20
Průměrná teplota v dubnu	2–4	2–4	4–6	6–7	6–7	6–7	6–7	7–8	7–8	8–9	9–10
Průměrná teplota v říjnu	4–5	5–6	6–7	6–7	6–7	7–8	7–8	7–8	7–8	7–9	9–10
Průměrný počet dnů se srážkami 1 mm a více	120–140	140–160	120–130	120–130	100–120	100–120	100–120	100–120	90–100	90–100	80–90
Srážkový úhrn ve vegetačním období	600–700	600–700	500–600	450–500	350–450	400–450	400–450	400–450	350–400	350–400	300–350
Srážkový úhrn v zimním období	400–500	400–500	350–400	250–300	250–300	250–300	250–300	200–250	200–250	200–300	200–300
Počet dnů se sněhovou pokrývkou	140–160	120–140	100–120	80–100	60–100	60–80	60–80	50–60	50–60	40–50	40–50
Počet dnů zamračených	130–150	150–160	150–160	150–160	120–150	120–150	120–150	120–150	120–150	120–140	110–120
Počet dnů jasných	40–50	40–50	40–50	40–50	50–60	40–50	40–50	40–50	40–50	40–50	50–60

Obr. č. 10 Klimatické oblasti (reprodukce – Mackovčín, 2002)

3.6 Oblast Bažantnice

Bažantnice je majetkem pana Břetislava Šimona. Území patří do tří katastrálních území, KÚ Rychlov, KÚ Sovadina a KÚ Mrlínek. Celá plocha zaujímá celkem 168,50 ha. Podle biogeografického členění České republiky patří toto území k lesní oblasti č. 37 – Kelčská pahorkatina, spadající do Hostýnského bioregionu. Východní část je tvořená nižším pahorkatinným reliéfem, který je součástí Karpatské podprovincie.

3.6.1 Geologická, pedologická a orografická charakteristika

Geologická stavba území a půdní poměry jsou poměrně jednotvárné. V podloží jsou zastoupeny tzv. vsetínské vrstvy, tvořené flyšemi z jílovců až slínovců křídového až paleogenního stáří. Půdy jsou tvořeny ze zvětralin jílovce nebo jílovci blízkého

sedimentu. V jižní a jihovýchodní části majetku se jedná o uléhavé, obtížně obdělátné půdy, které vykazují náchylnost k povrchovému zamokření, nízkou míru akumulace tepelné energie (tzv. chladná půda), vysokou sorpční schopnost a zpomalenou humifikaci slabé vrstvy humusu. V severní a severozápadní části, kde je členitější reliéf, drobná údolí ve svahovatinách po zbytcích vodních toků, zamokřené sníženiny a ploché hřbety, jsou půdy bohatší, s humusovou vrstvou větší mocnosti. Živnější i kyselejší stanoviště se mozaikovitě střídají, čemuž odpovídá i charakter vegetace. Nejbohatší je jižní část Bažantnice (285 m n. m.) s bohatými náplavy (fragmenty lužních stanovišť). Nejvyšším bodem je kóta 328 m n. m.

3.6.2 Klimatická charakteristika

Mírně teplá a vlhká pahorkatinná oblast je charakterizovaná vegetační dobou 166 dnů. Průměrná roční teplota je okolo 8,1 °C. Průměrná teplota od dubna do září se pohybuje okolo 14,4 °C. Srážkový úhrn za rok je 744 mm, srážek od dubna do září je 468 mm. Langův dešťový faktor je 92. Vegetační období je poměrně dlouhé, teploty vcelku vysoké a úhrn srážek poměrně příznivý. Vyskytuje se velký počet letních a mrazivých dnů, pozdní mrazíky nejsou výjimkou. Převládá jihozápadní až severovýchodní směr větrů.

(Biotopy – vegetační kryt)

26

Vysvětlivky k popisu biotopů (Chytrý, Kučera, Kočí, 2002)

M Mokřady a pobřežní vegetace

- M Rákosiny a vegetace vysokých ostřic
- M.1 Rákosiny eutrofních stojatých vod
 - M1.2 Slanomilné rákosiny a ostřicové porosty
 - M1.3 Eutrofní vegetace bahnitých substrátů
 - M1.4 Říční rákosiny
 - M1.5 Pobřežní vegetace potoků
 - M1.6 Mezotrofní vegetace bahnitých substrátů
 - M1.7 Vegetace vysokých ostřic
 - M1.8 Vápnitá slatiniště s mařicí pilovitou
- M2 Vegetace jednoletých vlhkomilných bylin
 - M2.1 Vegetace letněných rybníků
 - M2.2 Jednoletá vegetace vlhkých písků
 - M2.3 Vegetace obnažených den teplých oblastí
 - M2.4 Vegetace jednoletých slanomilných trav
- M3 Vegetace vytrvalých obojživelných bylin
- M4 Štěrkové říční náplavy
 - M4.1 Štěrkové náplavy bez vegetace
 - M4.2 Štěrkové náplavy s židoviníkem německým
 - M4.3 Štěrkové náplavy s třtinou pobřežní
- M5 Devětsilové lemy horských potoků
- M6 Bahnité říční náplavy
- M7 Bylinné lemy nížinných řek

T Sekundární trávníky a vřesoviště

- T1 Louky a pastviny
 - T1.1 Mezofilní ovsíkové louky
 - T1.2 Horské trojštětové louky
 - T1.3 Poháňkové pastviny
 - T1.4 Aluviální psárkové louky
 - T1.5 Vlhké pcháčkové louky
 - T1.6 Vlhká tužebníková lada
 - T1.7 Kontinentální zaplavované louky
 - T1.8 Kontinentální vysokobylinná vegetace
 - T1.9 Střídavě vlhké bezkolencové louky
 - T1.10 Vegetace vlhkých narušovaných půd
- T4 Lesní lemy
 - T4.1 Suché bylinné lemy
 - T4.2 Mezofilní bylinné lemy

L Lesy

- L1 Mokřadní olšiny
 - L2 Lužní lesy
 - L2.1 Horské olšiny s olší šedou
 - L2.2 Údolní jasanovo-olšové luhy
 - L2.3 Tvrdé luhy nížinných řek
 - L2.4 Měkké luhy nížinných řek
 - L3 Dubohabřiny
 - L3.1 Hercynské dubohabřiny
 - L3.2 Polonské dubohabřiny
 - L3.3 Karpatské dubohabřiny
 - L3.4 Panonské dubohabřiny
- X Biotopy silně ovlivněné nebo vytvořené člověkem
- X1 Urbanizovaná území
 - X2 Intenzivně obhospodařovaná pole
 - X3 Extenzivně obhospodařovaná pole
 - X4 Trvalé zemědělské kultury
 - X5 Intenzivně obhospodařované louky
 - X6 Antropogenní plochy se sporadickou vegetací mimo sídla
 - X7 Ruderální bylinná vegetace mimo sídla
 - X9 Lesní kultury s nepůvodními dřevinami
 - X10 Paseky s podrostem původního lesa
 - X11 Paseky s nitrofilní vegetací
 - X12 Nálety pionýrských dřevin
 - X13 Nelesní stromové výsadby mimo sídla
 - X14 Vodní toky a nádrže bez ochranné významné vegetace

4 Přehled vegetace v oblasti Bažantnice a okolí

V daném území se vyskytuje dubobukový lesní vegetační stupeň (v živné i kyselejší variantě) a bukovodubový stupeň. Z floristického zastoupení jsou zde celkem vyrovnané druhy trávovité a bylinné, deficitně se uplatňují mechrosty. Významný je výskyt druhu ostřice chlupaté (*Carex pilosa*).

Území je výrazně ovlivněno účelovou lidskou činností. Dlouhodobě sloužilo jako myslivecky využívaný objekt (bažantnice). Uvedený aspekt se projevil jednak v zajímavé druhové skladbě porostů a také ve velmi diferencované výsadbě porostů. Častá je skupinovitá i individuální příměs stanovištně vhodných i nevhodných dřevin, včetně exotů. Porosty jednotlivých dřevin jsou střední i nižší kvality, lokálně často odlišné hustoty. Častý je výskyt keřovitých porostů. Porosty studovaného území se nenacházejí v pásmu v ohrožení imisemi.

Všechny zjištěné poznatky o vegetaci v daném území Bažantnice jsou zpracovány podle Katalogu biotopů České republiky, Natura 2000 (Chytrý, Kučera et Kočí, 2001).

4.1 Mokřady a pobřežní vegetace

M 1 Rákosiny a vegetace pobřežních ostřic

Jsou to druhově chudé porosty bažinných bylin, zpravidla s převahou travin. Většinou mívají jediný dominantní druh vyššího bylinného patra - rákos obecný (*Phragmites australis*). Nižší bylinné patro může být vlivem nedostatku světla i prostoru málo vyvinuto. Někdy se na povrchu půdy hromadí značné množství stařiny, potlačující rozvoj rostlin nízkého vzrůstu. Stařina však může představovat vhodný substrát pro klíčení jednoletých bylin, např. dvouzubců (*Bidens* spp.) a rdesen (*Persicaria* spp.). Často je tato vegetace znehodnocena výskytem neofytů a rumištních druhů.

Nacházejí se zde různé typy mokřadů přirozeného i umělého charakteru, trvale nebo periodicky zaplavované břehy a mělké pobřežní zóny rybníků, mrtvých ramen a tůní, říční náplavy, okraje vodních toků a bažiny, ale i mokré louky, opuštěné

pískovny a lomy. Na jedné lokalitě se často vyskytuje několik různých typů porostů, které sledují vlhkostní a živinový gradient a vytvářejí souvislé zóny nebo mozaikovitá seskupení. V dané oblasti jsou pouze mozaikovitě a to např. rybníky v Sovadině a jezírko v přední části Bažantnice při vchodu z obce Rychlov.

M 1.5 Pobřežní vegetace potoků

Jedná se o jednovrstevné až dvouvrstevné porosty s převažujícími trávami, nebo vytrvalými širokolistými bylinami s poléhavými až vystoupavými, v uzlinách kořenujícími lodyhami, plazivými oddenky a rychlým vegetativním šířením např. pomněnka bahenní (*Myosotis palustris*), potočnice lékařská (*Nasturtium officinale*) a rozrazil potoční (*Veronica beccabunga*). V závislosti na dominantě dosahují porosty výšky 0,3 až 1,5 m, vzácně i více. V zaplavených porostech s mírně tekoucí vodou se vyskytují okřešky, zvláště okřehek menší (*Lemna minor*).

Podkladem bývají písčito-hlinité, hlinité až jílovité náplavy v korytě potoků a podmáčené plochy na březích. V období zvýšené hladiny mohou být porosty na krátkou dobu zaplaveny úplně, naopak za letního průtokového minima voda často zcela opadá.

V daném území se nachází jen kolem potoka, který ústí do soustavy rybníků při obci Sovadina.

Druhová kombinace - svízel bahenní (*Galium palustre*), sítina rozkladitá (*Juncus effusus*), okřehek menší (*Lemna minor*), máta dlouholistá (*Mentha longifolia*), pomněnka bahenní (*Myosotis palustris*), potočnice lékařská (*Nasturtium officinale*), chrastice rákosovitá (*Phalaris arundinacea*), lipnice bahenní (*Poa palustris*), zevar jednoduchý (*Sparganium emersum*), ptačinec mokřadní (*Stellaria uliginosa*), rozrazil potoční (*Veronica beccabunga*) a spousty dalších druhů rostlin.

M 4.1 Štěrkové náplavy bez vegetace

Jsou to náplavy v kontaktu s říčním tokem, zejména ostrůvky v korytech. Zastoupeny jsou sedimenty různé zrnitosti, od kamenů přes písek až po hlinité částice. Substrát bývá v hloubce mokřý a bohatý na živinami, ale jeho povrch zpravidla kryje suchý a neúživný štěrk. Náplavy se vytvářejí v místech, kde se zmenšuje spád toku a rozšiřuje údolí. Ve zkoumaném území se nacházejí převážně písčné a hlinité náplavy u přítoků do rybníků při obci Sovadina.

Sukcesi na náplavech patrně omezuje vymývání jemnozeme a přehřívání povrchu. Přesto se na nich už v prvním či druhém roce, nejsou-li znovu narušovány velkou vodou, uchycují první jednotlivé rostliny, zejména rychle rostoucí jednoletky např. protěž močálová (*Gnaphalium uliginosum*), rdesno blešník (*Persicaria lapathifolia*) a vytrvalé trávy odolné vůči účinkům povodní např. třtina pobřežní (*Calamagrostis pseudophragmites*) a chrastice rákosovitá (*Phalaris arundinacea*).

4.2 Prameniště a rašeliště

R 1 Prameniště

Prameniště vznikají zpravidla na plochách několika málo metrů čtverečních na vývěrech podzemní vody a v okolí pramenných stružek v lučních a lesních celcích. Ve vegetaci jsou výrazně zastoupeny nebo převažují mechy, jatrovky a řasy, k nimž na osvětlenějších místech přistupují nízké ostřice např. *Carex canescens*, *Carex flacca*, *Carex nigra* a *Carex panicea*), suchopýry (*Eriophorum angustifolium* a *Eriophorum latifolium*), přesličky (*Equisetum fluviatile*, *Equisetum palustre* a *Equisetum telmateia*), zdrojovky (*Montia* spp.) a další cévnaté rostliny např. řeřišnice hořká (*Cardamine amara*), mokřýš střídavolistý (*Chrysosplenium alternifolium*) a ptačinec mokřadní (*Stellaria alsine*).

Pro prameniště je důležitý trvalý přísun tekoucí prameništní vody. Druhové složení je ovlivňováno zejména chemismem vody, tvorbou pěnovecových inkrustací,

nezávisle na něm působí míra osvětlení a ovlivnění listovým opadem a také nadmořská výška prameniště. Teplota vody na dostatečně vydatných prameništích jen málo kolísá během roku.

R 1.4 Lesní prameniště bez tvorby pěnovce

Jsou prameniště s řídkou zapojenou bylinnou nebo mechovobylinnou vegetací, v některých případech téměř bez vegetace. Vegetace je potlačována zastíněním stromovým patrem a množstvím listového opadu. Na rozsáhlejších prameništích méně ovlivněných korunovým zápojem dřevin se proto nacházejí zapojenější a vyšší porosty. Lesní prameniště se vyvíjejí jak na humózních, tak i kamenitých půdách, v mnohých případech i na mokřích skalách.

Ohrožení může nastat, když je sveden pramen na hluboce zařezanou lesní cestu, rozježděn lesní mechanizací, výsadbou smrkových kultur, popřípadě jsou prováděny technické úpravy v okolí.

V Bažantnici nejsou tato prameniště zcela vyvinuta, nacházejí se zde jen fragmenty zastupující tento biotop. Vzhledem k charakteru podloží v letním období tato prameniště často vysychají.

Druhová kombinace – blatouch bahenní (*Caltha palustris*), ostřice lesní (*Carex sylvatica*), mokřýš střídavolistý (*Chrysosplenium alternifolium*), čarovník alpský (*Circaea alpina*), škarda bahenní (*Crepis paludosa*), přeslička rolní (*Equisetum arvense*), přeslička lesní (*Equisetum sylvaticum*), přeslička největší (*Equisetum telmateia*) aj.

4.3 Sekundární trávníky a vřesoviště

T 1 Louky a pastviny

Jsou nízkostébelná až vysokostébelná vegetace s dominantními trávami např. srha laločnatá (*Dactylis glomerata*), kostřava luční (*Festuca pratensis*), kostřava

červená (*F. rubra*), medyněk vlnatý (*Holcus lanatus*) a lipnice luční (*Poa pratensis*) a bylinami rodů *Cirsium*, *Geranium*, *Trifolium* aj. Složení závisí na četnosti sečí, obsahu živin v půdě a vlhkosti.

Vyskytují se jak na živinami bohatých, sezonně zaplavovaných a vlhkých půdách, v nivách potoků a řek, tak na živinami chudších vysýchavých půdách, na mírných svazích a plošinách. Častější jsou v okolí sídel, kde je jejich obhospodařování snazší.

T 1.1 Mezofilní ovsíkové louky

Jsou to louky nížin a pahorkatin s dominantním ovsíkem vyvýšeným nebo podhorské louky, ve kterých převažují mezofilní trávy nižšího vzrůstu. Porosty mohou být vysoké až jeden metr a podle míry narušování jsou více či méně zapojené, s pokryvností 60-100 %.

Ovsíkové louky se vyskytují na vyšších stupních aluviálních teras a na svazích, nejčastěji v blízkosti sídel. Porosty jsou zpravidla dvakrát ročně koseny a příležitostně mohou být přepásány. Z ochranného hlediska jsou nejvýznamnější druhově bohaté louky chudších půd s kostravou červenou (*Festuca rubra*) a zejména reliktní vegetace z doby předintenzivního hospodaření s mochnou bílou (*Potentilla alba*) a zvonečnickem hlavatým pravým (*Phyteuma orbiculare* subsp. *orbiculare*). Tyto louky se nacházejí při okrajích Bažantnice, jsou to ale jen malé plochy.

Druhá kombinace - řebříček obecný (*Achillea millefolium*), psineček obecný (*Agrostis capillaris*), ovsík vyvýšený (*Arrhenatherum elatius*), sveřep měkký (*Bromus hordeaceus*), zvonek rozkladitý (*Campanula patula*), rožec obecný (*Cerastium holosteoides*), škarda dvouletá (*Crepis biennis*), srha laločnatá (*Dactylis glomerata*), mrkev obecná (*Daucus carota*), kostrava luční (*Festuca pratensis*), kostrava červená (*Festuca rubra*), svízel bílý (*Galium album*), kakost luční (*Geranium pratense*), bolševník obecný (*Heracleum sphondylium*), chrastavec rolní (*Knautia arvensis*), kopretina bílá (*Leucanthemum vulgare*), pastinák setý (*Pastinaca sativa*), lipnice luční (*Poa pratensis*), zvonečník hlavatý (*Phyteuma orbiculare*), lomikámen zrnatý

(*Saxifraga granulata*), kozí brada východní (*Tragopogon orientalis*), jetel pochybný (*Trifolium dubium*), jetel luční (*T. pratense*), trojštět žlutavý (*Trisetum flavescens*) aj.

T 1.5 Vlhké pcháčové louky

Jsou vlhké až mokré louky s dominantními travinami a širolistými bylinami. Další druhy přesahují ze smilkových trávníků a bezkolencových luk, rašelinných, případně z horských trojštětových luk. Porosty jsou hustě zapojené.

Vlhké pcháčové louky rostou na podmáčených glejových půdách v údolích potoků, menších řek a na prameništích od nížin do podhůří. Hladina podzemní vody je trvale vysoká, porosty však nesnášejí dlouhotrvající zaplavení ani periodické vysychání. Jsou pravidelně jednou až dvakrát ročně koseny.

Dříve se vyskytovaly po celém území České republiky. Zejména následkem odvodňování jsou dnes jejich plochy silně redukovány. Jejich místa jsou následně zarůstána vysokými širokolistými bylinami a dřevinami. Tyto vlhké louky se nacházejí spíše na východní části Bažantnice, kolem potoka. Většinou jde o nevelké plochy popř. úzké pruhy.

Druhé složení – psineček psí (*Agrostis canina*), psárka luční (*Alopecurus pratensis*), tomka vonná (*Anthoxanthum odoratum*), rdesno hadí kořen (*Bistorta major*), blatouch bahenní (*Caltha palustris*), ostřice ostrá (*Carex acutiformis*), ostřice šedavá (*Carex canescens*), ostřice trsnatá (*Carex cespitosa*), ostřice obecná (*Carex nigra*), krabilice chlupatá (*Chaerophyllum hirsutum*), pcháč zelinný (*Cirsium oleraceum*), pcháč bahenní (*Cirsium palustre*), pcháč potoční (*Cirsium rivulare*), škarda bahenní (*Crepis paludosa*), kostřava luční (*Festuca pratensis*), kostřava červená (*Festuca rubra*), kuklík potoční (*Geum rivale*), medyněk vlnatý (*Holcus lanatus*), sítina rozkladitá (*Juncus effusus*), bika ladní (*Luzula campestris*), pomněnka bahenní (*Myosotis palustris*), lipnice bahenní (*Poa palustris*), lipnice luční (*Poa pratensis*), mochna nátržník (*Potentilla erecta*), skřípina lesní (*Scirpus sylvaticus*).

T 1.6 Vlhká tužebníková lada

Představuje zapojené porosty širokolistých bylin vyššího vzrůstu. Často jde o monodominantní porosty. Jsou zde přítomny druhy vlhkých pcháčových luk.

Vlhké půdy, většinou dobře zásobené živinami, se nacházejí podél potoků, menších řek a na svahových prameništích od nížin do podhůří. V jarních měsících mohou být dočasně zaplavovány. Tužebníková lada vzniká zpravidla z vlhkých pcháčových luk ponechaných ladem, s nimiž také často tvoří mozaiku. V území jen existují náznaky a to v okolí potoka na východní části území. Jedná se spíše o raná vývojová stadia tohoto druhu vegetace, protože louky jsou alespoň občas koseny.

Druhé složení – bršlice kozí noha (*Aegopodium podagraria*), psárka luční (*Alopecurus pratensis*), kerblík lesní (*Anthriscus sylvestris*), blatouch bahenní (*Caltha palustris*), krabilice chlupatá (*Chaerophyllum hirsutum*), pcháč zeliný (*Cirsium oleraceum*), škarda bahenní (*Crepis paludosa*), vrbovka chlupatá (*Epilobium hirsutum*), tužebník jilmový (*Filipendula ulmaria*), kakost bahenní (*Geranium palustre*), máta dlouholistá (*Mentha longifolia*), lipnice bahenní (*Poa palustris*), skřípina lesní (*Scirpus sylvaticus*), kozlík lékařský (*Valeriana officinalis*) aj.

T 1.10 Vegetace vlhkých narušovaných půd

Vegetace vlhkých narušovaných půd představují středně vysoké travinobylinné porosty s dominujícími sítinami (*Juncus conglomeratus*, *Juncus effusus*, *Juncus inflexus*), ostřicemi (*Carex flava*, *Carex hirta*, *Carex nigra*, *Carex pendula* aj.) a doprovodnými bylinami vlhkých půd, které snášejí mechanické narušování. Pravidelně se vyskytují také luční druhy. Porosty jsou spíše maloplošné.

Nachází se na vlhkých až střídavě vlhkých, oglejených až glejových půdách se silně kolísající hladinou podzemní vody. Vyskytují se na kyselých i karbonátových podkladech, často na prameništích, v podmáčených svahových polohách, na sesuvech. Porosty jsou mechanicky narušovány, zejména pasoucím se dobyt看, a mohou být i nepravidelně koseny.

V území se nevyskytuje, jen v nepatrných fragmentech, to znamená pouze několik metrů čtverečních. Častější je na manipulačních skládkách a plochách. Ve většině případů jde zřejmě o mozaiku s typy X 6 a X 11.

Druhové složení - *Carex hirta*, *Carex nigra*, *Juncus effusus*, *Juncus inflexus*, *Mentha longifolia*, *Potentilla anserina*, *Potentilla reptans*, *Ranunculus flammula*, *Ranunculus repens*, *Scirpus sylvaticus*, aj.

T 4 Lesní lemy

Lesní lemy jsou porosty středně vysokých až vysokých širokolistých bylin tvořící úzké pruhy na lesních okrajích nebo na okrajích křovin. Jsou součástí typické zonace vegetace od lesa přes křovitý lesní plášť, bylinný lesní lem až po přirozený nebo druhotný trávník. V lemech se prolínají druhy travinné vegetace s druhy lesního podrostu. Nápadný je květnatý aspekt porostů, protože druhy lesního podrostu právě na výslunných místech lesních okrajů vytvářejí větší biomasu a bohatě kvetou. Běžně se vyskytují nižší keře nebo zmlazující stromy, nedosahují však větší pokryvnosti. Mechové patro je vyvinuto spíše sporadicky.

Typickými stanovišti jsou přirozené lesní okraje a světliny na skalních hranách a ostrožnách, strmých jižně orientovaných svazích v nejsušších oblastech, lesní světliny vzniklé těžbou nebo bývalou lesní pastvou, druhotné okraje lesa s navazující travinnou vegetací a delší dobu neobhospodařované plochy v komplexech suchých trávníků a luk. Půdy jsou na přirozených okrajích lesa spíše mělké a lemová vegetace se na nich udržuje dlouhodobě. Naopak na sekundárních okrajích lesa nebo v komplexech travinné vegetace jsou půdy hlubší a lemy jsou zde krátkodobým stadiem v sukcesi od trávníku ke křovinám a lesu.

T 4.2 Mezofilní bylinné lemy

Tyto lemy se nacházejí na okrajích mezofilních lesů, zpravidla dubohabřin, méně často také bučin a vegetace skalnatých světlin v suťových lesích. Dominantními druhy jsou nejčastěji řepík lékařský, černýš hajní a jetel prostřední, v lemech bučin vikev lesní.

V teplých a suchých oblastech jsou tyto lemy vázány na hlubší mezické půdy nebo na mírně zastíněná místa. Běžnější jsou v chladnějších a vlhčích oblastech suprakolinního stupně, kde se naopak vyskytují na suchých a výslunných místech. Jsou ohroženy jen intenzivním obhospodařováním pozemků v sousedství lesa.

Ve studovaném území tvoří tento typ vegetace pouze úzké, často přerušované pruhy na okrajích dubohabrových doubrav. Souvisí to s poměrně intenzivním hospodařením na lesní i nelesní půdě. Častější jsou níže uvedené křoviny.

Druhoví variabilita – válečka lesní (*Brachypodium sylvaticum*), konvalinka vonná (*Convallaria majalis*), jahodník truskavec (*Fragaria moschata*), jahodník obecný (*Fragaria vesca*), kručinka barvířská (*Genista tinctoria*), chrastavec rolní (*Knautia arvensis*), černýš hajní (*Melampyrum nemorosum*), strdivka nící (*Melica nutans*), dobromysl obecná (*Origanum vulgare*), lipnice hajní (*Poa nemoralis*), jetel prostřední (*Trifolium medium*), vikev lesní (*Vicia sylvatica*) aj.

4.4 Křoviny

K 3 Vysoké mezofilní křoviny

Tyto křoviny jsou husté, často trnité křoviny, vysoké kolem 2–5 m, druhově bohaté, často velkoplošné nebo liniové. Vesměs mají více dominantních druhů, nejčastěji líska obecná (*Corylus avellana*), hloh (*Crataegus* spp.), ptačí zob obecný (*Ligustrum vulgare*), trnka obecná (*Prunus spinosa*) a růže (*Rosa* spp.), v nejteplejších oblastech také svída krvavá (*Cornus sanguinea*). V podrostu je výrazně odlišen světlý

a suchý okraj křoviny s výskytem druhů sousedních trávníků nebo lemů od stinného, méně zarostlého vnitřku s nitrofilními a mezofilními druhy a často i s druhy hájovými.

Osídlují čerstvě vlhké až suché půdy na různých podkladech na rovinách i svazích všech orientací od nížin do podhorských poloh. Často jde o přirozené i sekundární lesní pláště na rozhraní se skálami, suchými trávníky či loukami, velmi hojně o meze podél cest a opuštěné louky, pastviny nebo pole. Ve zkoumané oblasti se vyskytují pouze malé plochy, časté jsou obsahově chudé křoviny s autropogenními a ruderalními druhy, které náleží spíše do X 8.

Druhoví variabilita - keřové patro – javor babyka (*Acer campestre*), svída krvavá (*Cornus sanguinea*), líska obecná (*Corylus avellana*), brslen evropský (*Euonymus europaea*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), ptačí zob obecný (*Ligustrum vulgare*), třešeň ptačí (*Prunus avium*), slivoň trnka (*Prunus spinosa*), růže (*Rosa* spp.), ostružiník (*Rubus* spp.), kalina tušalaj (*Viburnum lantana*). Bylinné patro tvoří např. bršlice kozí noha (*Aegopodium podagraria*), ovsík vyvýšený (*Arrhenatherum elatius*), zvonek řepkolistý (*Campanula rapunculoides*), zvonek kopřivolistý (*Campanula trachelium*), srha laločnatá (*Dactylis glomerata*), pýr plazivý (*Elytrigia repens*), pryšec chvojka (*Euphorbia cyparissias*), kostřava červená (*Festuca rubra*), jahodník truskavec (*Fragaria moschata*), jahodník obecný (*Fragaria vesca*), svízel bílý (*Galium album*), svízel přítula (*Galium aparine*), kakost smrdutý (*Geranium robertianum*), kuklík městský (*Geum urbanum*), lipnice hajní (*Poa nemoralis*), lipnice luční (*Poa pratensis*), jetel prostřední (*Trifolium medium*), kopřiva dvoudomá (*Urtica dioica*), violka psí (*Viola canina*), rozrazil rezekvítek (*Veronica chamaedrys*) a další druhy rostlin.

4.5 Lesy

L 2 Lužní lesy

Lužní lesy jsou světlé lesy s dominancí stromů snášejících dočasně zamokření půdy, zejména olší (*Alnus glutinosa* a *Alnus incana*), jasanů (*Fraxinus angustifolia* subsp. *danubialis* a *Fraxinus excelsior*), jilmů (*Ulmus laevis* a *Ulmus minor*), dubu

letního (*Quercus robur*), stromových vrb (*Salix alba* a *S. fragilis*) nebo domácích druhů topolů (*Populus alba* a *Populus nigra*). V podrostu převládají vlhkomilné druhy se širokou ekologickou amplitudou, společné lesní, luční i rudерální vegetaci, v keřovém patře bez černý (*Sambucus nigra*), v bylinném patře bršlice kozí noha (*Aegopodium podagraria*), česnáček lékařský (*Alliaria petiolata*), kerblík lesní (*Anthriscus sylvestris*), blatouch bahenní (*Caltha palustris*), kuklík městský (*Geum urbanum*), popenec obecný (*Glechoma hederacea*), hluchavka skvrnitá (*Lamium maculatum*), lipnice obecná (*Poa trivialis*), kopřiva dvoudomá (*Urtica dioica*). Mechové patro ve většině porostů víceméně chybí.

Stanovištěm jsou potoční a říční aluvia, svahová lesní prameniště a terénní sníženiny s nehlubokou, protékající a výrazně kolísající podzemní vodou, občas vystupující nad půdní povrch, na glejových nebo lužních půdách různého stupně vývoje v teplé až chladné klimatické oblasti.

L 2.2 Údolí jasanovo-olšové luhy

Vyskytují se zde třípatrové až čtyřpatrové porosty tvořené dominantní olší lepkavou (*Alnus glutinosa*) nebo jasanem ztepilým (*Fraxinus excelsior*) a příměsí dalších listnáčů jako například javor mléč (*Acer platanoides*), javor klen (*Acer pseudoplatanus*), střemcha obecná pravá (*Prunus padus* subsp. *padus*), v nižších polohách též dub letní (*Quercus robur*) a lípa srdčitá (*Tilia cordata*). Keřové patro je často husté a druhově bohaté, s převahou zmlazených dřevin stromového patra. V nižších nadmořských výškách se vyskytují též svída krvavá (*Cornus sanguinea*), brslen evropský (*Euonymus europaea*) a bez černý (*Sambucus nigra*), vrba jíva (*Salix caprea*) a vzácně i bez červený (*Sambucus racemosa*). V bylinném patře převažují vlhkomilné lesní druhy. V nižších polohách je slabě vyvinutý jarní aspekt s orsejí jarní (*Ficaria bulbifera*), případně se sasankou hajní (*Anemone nemorosa*) nebo mokřýšem střídavolistým (*Chrysosplenium alternifolium*). Mechové patro bývá zpravidla jen slabě naznačeno.

Osídluje břehy vodních toků, svahová lesní prameniště a terénní sníženiny s hladinou podzemní vody ležící v malé hloubce a dočasně vystupující nad půdní

povrch. Půdy jsou vlhké až mokré, dočasně zbahnělé gleje s širokým rozpětím půdní reakce i obsahem humusu a dostatečnou zásobou živin. Na studované ploše Bažantnice se vyskytuje tento biotop jen roztroušeně, ale po celém území. Při mapování byly zjištěné dvě podskupiny v obr.č.11 označené jako L 2.2.A a L 2.2.B. Podskupina L 2.2.A označuje lesy s převahou jasanovitého porostu a podskupina L 2.2.B spíše olšové luhy.

Druhá skladba ze stromového a keřového patra např. javor babyka (*Acer campestre*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), jilm vaz (*Ulmus laevis*), jilm habrolistý (*Ulmus minor*). Z bylinného patra to jsou např. bršlice kozí noha (*Aegopodium podagraria*), sasanka hajní (*Anemone nemorosa*), kerblík lesní (*Anthriscus sylvestris*), dymnivka dutá (*Corydalis cava*), orsej jarní (*Ficaria bulbifera*), křivatec žlutý (*Gagea lutea*), sněženka podsněžník (*Galanthus nivalis*), svízel přítula (*Galium aparine*), popenec obecný (*Glechoma hederacea*), netýkavka nedůtklivá (*Impatiens noli-tangere*), pšeníčko rozkladité (*Milium effusum*), plicník lékařský (*Pulmonaria officinalis*) aj.

L 3 Dubohabřiny

Dubohabřiny jsou lesy tvořené habrem obecným a dubem zimním nebo dubem letním, v podúrovni stromového patra s častou příměsí lípy srdčité nebo babyky. Keřové patro je v rozvolněných porostech zpravidla dobře vyvinuto. Tvoří je druhy stromového patra a dále např. líska obecná (*Corylus avellana*), hloh obecný (*Crataegus laevigata*) a zimolez pýřitý (*Lonicera xylosteum*). V bylinném patře se pravidelně vyskytují druhy listnatých lesů běžné i v bučinách a dále relativně teplomilnější mezofilní lesní druhy, např. zvonek broskvolistý (*Campanula persicifolia*), konvalinka vonná (*Convallaria majalis*) a černýš hajní (*Melampyrum nemorosum*). Na jaře před olistěním stromů se vyvíjí nápadný aspekt s geofyty.

Vyskytují se živinami bohaté, obvykle hlubší půdy kyselých i bazických hornin na svazích a plošinách. V létě vysychají více než půdy v bučinách, ale méně než v teplomilných doubravách.

L 3.2 Polonské dubohabřiny

Jsou to lesy s převahou habru (*Carpinus betulus*), lípy srdčité (*Tilia cordata*), dubu letního (*Quercus robur*) nebo dubu zimního (*Quercus petraea*). V keřovém patře se vyskytují nižší jedinci dřevin stromového patra a dále např. líska obecná (*Corylus avellana*) a krušina olšová (*Frangula alnus*). V bylinném patře rostou běžné druhy mezofilních listnatých lesů např. kopytník evropský (*Asarum europaeum*), válečka lesní (*Brachypodium sylvaticum*), zvonek kopřivolistý (*Campanula trachelium*), pitulník žlutý (*Galeobdolon luteum*), lipnice hajní (*Poa nemoralis*), kokořík mnohokvětý (*Polygonatum multiflorum*), plicník lékařský (*Pulmonaria officinalis*) a violka lesní (*Viola reichenbachiana*), hojně jsou zastoupeny i druhy vlhčích lesních půd např. bršlice kozí noha (*Aegopodium podagraria*), papratka samičí (*Athyrium filix-femina*) a ostřice lesní (*Carex sylvatica*).

Vyskytuje se na rovinatých terénech i svazích s těžšími půdami, které mají nižší obsah skeletu a zpravidla jsou pseudooglejené, tedy nasáklé srážkovou vodou a hlavně na jaře dlouhodoběji zamokřené. Zásoba živin je zpravidla dobrá, ale na některých místech mohou být půdy i chudší. V dané oblasti existuje jen malé plochy, označené jako L 3.2 B (viz obr. č. 11).

Dalšími rostlinnými druhy, které se vyskytují v tomto biotopu, jsou ze stromového a keřového patra např. topol osika (*Populus tremula*) a bez černý (*Sambucus nigra*). Z bylinného patra např. sasanka hajní (*Anemone nemorosa*), ostřice třeslicovitá (*Carex brizoides*), jahodník obecný (*Fragaria vesca*), svízel Schultesův (*Galium schultesii*), kuklík městský (*Geum urbanum*), pstroček dvoulistý (*Maianthemum bifolium*), šťavel kyselý (*Oxalis acetosella*), žindava evropská (*Sanicula europaea*), krtičník hlíznatý (*Scrophularia nodosa*) aj.

L 3.3 Karpatské dubohabřiny

Tyto lesy se vyznačují převahou habru nebo dubu zimního a místy s příměsí buku jako podúrovňové dřeviny ve stromovém patře. Keřové patro je v jednotlivých porostech různě bohatě vyvinuté. V bylinném patře výrazně dominuje ostřice chlupatá.

Osídlují svahy nebo rovinaté terény na flyšových pískovcích a jílovcích starších třetihor, lokálně překrytých mladšími sedimenty. Na těžších půdách může místy docházet k pseudooglejení. Zásoba živin v půdě je dobrá.

Ve studované oblasti Bažantnice se tento typ biotopu nacházel nejčastěji. Karpatské dubohabřiny jsou hlavním typem listnatých doubrav v celé zkoumané oblasti. Nachází se nejen na menších, ale i na velkých plochách.

Druhová variabilita - stromové a keřové patro – javor babyka (*Acer campestre*), habr obecný (*Carpinus betulus*), svída krvavá (*Cornus sanguinea*), líska obecná (*Corylus avellana*), buk lesní (*Fagus sylvatica*), dub zimní (*Quercus petraea*) a lípa srdčitá (*Tilia cordata*). Z bylinného patra jsou to např. sasanka hajní (*Anemone nemorosa*), zvonek řepkolistý (*Campanula rapunculoides*), zvonek kopřivolistý (*C. trachelium*), ostřice chlupatá (*Carex pilosa*), konvalinka vonná (*Convallaria majalis*), srha hajní (*Dactylis polygama*), pitulník žlutý (*Galeobdolon luteum*), svízel vonný (*Galium odoratum*), jestřábník zední (*Hieracium murorum*), jestřábník savojský (*Hieracium sabaudum*), pstroček dvoulístý (*Maianthemum bifolium*), strdivka nící (*Melica nutans*), lipnice hajní (*Poa nemoralis*), plicník lékařský (*Pulmonaria officinalis*), rozrazil rezekvítek (*Veronica chamaedrys*), violka lesní (*Viola reichenbachiana*) aj.

4.6 Biotopy silně ovlivněné nebo vytvořené člověkem

Tyto biotopy jsou sice ochránářsky bezcenné, ale vzhledem k silnému vlivu člověka i velké rozloze významné. Proto jsou uváděny ve zkoumané oblasti a také zaznamenány.

X 1 Urbanizovaná území

Jsou to zastavěné části měst a vesnic nebo průmyslových a zemědělských objektů, včetně ruderalní bylinné a dřevinné vegetace, parků, stromořadí, menších lesíků a křovin na volných plochách mezi zástavbou.

Mezi tato území můžeme zařadit obce Rychlov, Mrlínek a Křtomil, které se nacházejí ve zkoumané oblasti.

X 2 Intenzivně obhospodařovaná pole

Řadíme zde kultury obilovin a okopanin, zpravidla v rozsáhlých lánech nebo i na menších polích pravidelně ošetřovaných herbicidy. Z plevelných druhů se v nich nevyskytují vzácnější archeofyty a naopak převládají neofyty. Plevely mají často malou pokryvnost a rostou hlavně na polních okrajích, v úzkých pruzích nezasažených herbicidy.

Jsou zde pole osetá obilninami (pšenice, ječmen, kukuřice aj.), okopaninami (brambory, řepa aj.) i olejninami (řepka olejka, slunečnice, aj.). Zřetelná převaha je v zastoupení ruderalních druhů, kdežto klasické segetální druhy téměř chybí.

X 3 Extenzivně obhospodařovaná pole

Jsou to kultury obilovin a okopanin na extenzivně obhospodařovaných polích, zpravidla na záhumencích a menších parcelách. Plevelová vegetace je alespoň v některých částech roku bohatě vyvinutá. Do této mapovací jednotky patří i zemědělská půda dočasně ležící ladem nebo nedávno opuštěná orná půda, na které převažují jednoleté plevele a ještě se nevyvinula vegetace zařaditelná do jiných biotopů.

Patří sem zahrádkářská oblast ležící na konci Rychlova směrem na Křtomil, dále pak zahradnické plochy - Zahradnictví Chytil a „myslivecká“ políčka na úplném okraji Bažantnice.

X 4 Trvale zemědělské kultury

Nacházejí se zde intenzivní sady na orné a okopávané půdě. V bylinném podrostu převažují jednoleté plevelné druhy. Patří sem i plochy s pícninami (např. vojtěška), trvale zatravněné porosty, které byly ornou půdou.

X 5 Intenzivně obhospodařované louky

Tyto louky jsou druhově chudé, silně hnojené, několikrát do roka sečené a případně přeorávané louky nebo výsevy travních směsek, ve kterých nejčastěji převládají trávy psárka luční (*Alopecurus pratensis*), srha říznačka (*Dactylis glomerata*) s příměsí širokolistých nitrofilních bylin, jako je kerblík lesní (*Anthriscus sylvestris*). Patří sem také pole s výsevy jetelovin a druhově chudé louky postižené odvodněním, jejichž dominantami bývá např. medyněk vlnatý (*Holcus lanatus*) nebo trojštět žlutavý (*Trisetum flavescens*), popř. ovsík vyvýšený (*Arrhenatherum elatius*).

V daném území se nachází jedna takto obhospodařovaná louka, zbylé louky patří spíše do biotopů X 3 a X 2.

X 6 Antropogenní plochy se sporadickou vegetací mimo sídla

Jsou to člověkem vytvořené biotopy mimo sídla a průmyslové nebo zemědělské areály, na kterých je vyvinuta sporadická vegetace s pokryvností do 10 %, případně jsou úplně holé, bez vegetace. Patří sem těžební jámy a výsypky, haldy, lomy, šterkovny, pískovny, skrývky zeminy, vybetonované nebo asfaltované plochy a podobná území s odstraněnou, převrstvenou nebo nevyvinutou půdou.

V oblasti se nachází bývalá pískovna u obce Mrlínek, nyní zavážená hlínou, ruinami i odpadem. Dále sem patří místní navážky, „manipuláky“ dřeva aj.

X 7 Ruderální bylinná vegetace mimo sídla

Tyto porosty ruderálních a synantropních bylin, jednoletých i vytrvalých, často s dominancí invazních druhů, se nacházejí mimo sídla a průmyslové nebo zemědělské areály.

V Bažantnici i jejím okolí se nacházejí staré i černé skládky i „centrální“ plochy zemědělské hospodářské činnosti.

X 9 Lesní kultury s nepůvodními dřevinami

Jsou to lesní kultury s vysazenými dřevinami, které nebyly součástí přirozených lesů, případně v nich měly jen menší podíl. Z jehličnanů jde nejčastěji o smrk ztepilý (*Picea abies*) a borovici lesní (*Pinus sylvestris*), případně modřín opadavý (*Larix decidua*), značené jako X 9A. Z listnáčů, jejichž značení je X 9B, se častěji vysazují jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), dub červený (*Quercus rubra*) aj.

Zde se řadí všechny monokultury, nejenom smrčiny. U listnatých stromů jen stádia mlazin. Zastoupení obou podskupin je velmi rozšířené po celém studovaném území.

X 10 Paseky s podrostem původního lesa

Vyskytují se zde paseky a holiny, jejichž vegetace druhovým složením odpovídá bylinnému patru původního lesa. Nejčastěji jde o paseky na málo produktivních a živinami chudých půdách, kde po odstranění stromového patra nedochází k rozvoji nitrofilní pasekové vegetace. Tento typ byl zjištěn jen ojediněle, nebo spíše mozaikovitě s X 11.

X 11 Paseky s nitrofilní vegetací

Paseky a holiny se svou charakteristickou pasekovou vegetací se odlišují od podrostu původního lesa, ve kterém jsou zastoupeny světlomilné a na živiny náročné byliny, u starších pasek křoviny nebo pionýrské náletové dřeviny. Zahrnují se sem

i paseky s mladými stromovými výsadbami, pokud bylinná vegetace dosud plošně převažuje. Nachází se většinou s X 10, ale pouze na menších plochách.

X 12 Nálety pionýrských dřevin

Jsou to spontánní nálety pionýrských stromových dřevin na nelesních plochách mimo sídla. Nejčastěji jde o menší lesíky vzniklé na původně nelesní půdě nebo polní remízky s převládající břízou bělokorou (*Betula pendula*), smrkem ztepilým (*Picea abies*), borovicí lesní (*Pinus sylvestris*), topolem osikou (*Populus tremula*) a vrbou jívou (*Salix caprea*). Do této jednotky patří také náletové stromové porosty v lomech, na výsypkách a odtěžených nebo odvodněných rašeliništích, kde nedochází k obnově rašelinoformujících procesů. V oblasti se nacházejí na polních remízcích.

X 13 Nelesní stromové výsadby mimo sídla

Jsou to extenzivní sady s travinným podrostem, parky, zahrady, aleje, stromořadí. V dané oblasti se nachází spousty rozlehlých zahrad a stromořadí.

X 14 Vodní toky a nádrže bez ochranné významné vegetace

Jsou to antropicky silně ovlivněné vodní toky a nádrže, např. vybetonované strouhy a rybníčky v sídlech, odpadní kanály, požární nádrže, silně zastíněné vody v lesích, rybníky s intenzivním chovem ryb, apod. Vegetace makrofyt chybí nebo je zastoupena pouze jedním nebo několika málo běžnými druhy eutrofních vod, např. okřehkovitými (*Lemna gibba*, *Lemna minor*, *Lemna trisulca* a *Spirodela polyrrhiza*), úzkolistými rdesty (*Potamogeton crispus*, *Potamogeton pectinatus* a *Potamogeton pusillus*) aj.

Patří sem rybník na Blazickém potoce, navazující soustava lesních rybníčků, rybníček v ZD Křtomil, Blazický potok a řeka Bystřička.

5 Nalezené druhy rostlin

5.1 Seznam nalezených druhů

latinský název	český název	čeleď (latinsky)	čeleď (česky)	☙	☒	L	📖
<i>Acer campestre</i> L.	javor babyka	<i>Aceraceae</i>	javorovité	h		L	A
<i>Acer platanoides</i> L.	javor mlč	<i>Aceraceae</i>	javorovité	h		L	A
<i>Aesculus hippocastanum</i> L.	tetlucha kozí pysk	<i>Apiaceae</i>	miříkovité	h		L	
<i>Aethusa cynapium</i> L.	jírovec maďal	<i>Aesculaceae</i>	jírovcovité	h		L	A
<i>Agrostis canina</i> L.	psineček psí	<i>Poaceae</i>	lipnicovité				
<i>Agrostis capillaris</i> L.	psineček obecný	<i>Poaceae</i>	lipnicovité				
<i>Agrostis stolonifera</i> L.	psineček výběžkatý	<i>Poaceae</i>	lipnicovité				
<i>Achillea millefolium</i> L.	řebříček obecný	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité	h		L	A
<i>Ajuga genevensis</i> L.	zběhovec lesní	<i>Lamiaceae</i>	hluchavkovité	h			
<i>Ajuga reptans</i> L.	zběhovec plazivý	<i>Lamiaceae</i>	hluchavkovité	h		L	A
<i>Alchemilla vulgaris</i> L.	kontryhel obecný	<i>Rosaceae</i>	růžovité	h		L	A
<i>Alliaria petiolata</i> M. BIEB.	česnáček lékařský	<i>Brassicaceae</i>	brukvovité	h		L	A
<i>Allium scorodoprasum</i> L.	česnek ořešec	<i>Alliaceae</i>	česnekovité				
<i>Allium schoenoprasum</i> L.	pažitka pobřežní	<i>Liliaceae</i>	liliovité				A
<i>Alnus glutinosa</i> L.	olše lepkavá	<i>Betulaceae</i>	břízovité	h		L	A
<i>Alopecurus aequalis</i> SOBOL.	psárka plavá	<i>Poaceae</i>	lipnicovité	h			
<i>Alopecurus pratensis</i> L.	psárka luční	<i>Poaceae</i>	lipnicovité	h			A
<i>Amaranthus powellii</i> S. WATSON	laskavec zelenoklasý	<i>Amaranthaceae</i>	laskavcovité				
<i>Amaranthus retroflexus</i> L.	laskavec ohnutý (srstnatý)	<i>Amaranthaceae</i>	laskavcovité	h			
<i>Anagallis arvensis</i> L.	drchnička rolní	<i>Primulaceae</i>	prvosenkovité	h		L	
<i>Anemone nemorosa</i> L.	sasanka hajní	<i>Ranunculaceae</i>	pryskyřníkovité	h			A
<i>Anthemis arvensis</i> L.	rmen rolní	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité	h			A
<i>Anthoxanthum odoratum</i> L.	tomka vonná	<i>Poaceae</i>	lipnicovité	h			A
<i>Anthriscus sylvestris</i> L.	kerblík lesní	<i>Apiaceae</i>	miříkovité	h		L	A
<i>Anthyllis vulneraria</i> L.	úročník bolhoj	<i>Fabaceae</i>	bobovité			L	
<i>Apera spica-venti</i> L.	chundelka metlice	<i>Poaceae</i>	lipnicovité				
<i>Arctium lappa</i> L.	lopuch větší	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité			L	
<i>Arctium tomentosum</i> MILL.	lopuch plstnatý	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité	h			A
<i>Arenaria serpyllifolia</i> agg. L.	písečnice douškolistá	<i>Caryophyllaceae</i>	hvozdíkovité				
<i>Armoracia rusticana</i> G., M. et Sch.	křen selský	<i>Brassicaceae</i>	brukvovité			L	A
<i>Arrhenatherum elatius</i> subsp. <i>elatius</i> J. C. PRESL	ovsík vyvýšený pravý	<i>Poaceae</i>	lipnicovité	h			A
<i>Artemisia vulgaris</i> L.	pelyněk černobýl	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité	h		L	A
<i>Asarum europaeum</i> L.	kopytník evropský	<i>Aristolochiaceae</i>	podražcovité	h		L	A
<i>Aster lanceolatus</i> WILLD.	hvězdnice kopinatá	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité				
<i>Astrantia major</i> L.	jarmanka větší	<i>Apiaceae</i>	miříkovité	h			
<i>Atriplex patula</i> L.	lebeda rozkladitá	<i>Chenopodiaceae</i>	merlíkovité	h		L	
<i>Atriplex sagittata</i> BORKH.	lebeda lesklá	<i>Chenopodiaceae</i>	merlíkovité				A
<i>Avena fatua</i> L.	oves hluchý	<i>Poaceae</i>	lipnicovité				
<i>Avena sativa</i> L.	oves setý	<i>Poaceae</i>	lipnicovité	h		L	A

<i>Barbarea vulgaris</i> L.	barborka obecná	<i>Brassicaceae</i>	brukvovité	h		L	A
<i>Bellis perennis</i> L.	sedmikráska obecná	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité	h		L	A
<i>Betula pendula</i> ROTH	bříza bělokorá	<i>Betulaceae</i>	břízovité	h		L	A
<i>Betula pubescens</i> EHRH.	bříza pýřitá	<i>Betulaceae</i>	břízovité	h			
<i>Brachypodium pinnatum</i> L.	válečka prapořitá	<i>Poaceae</i>	lipnicovité				
<i>Brachypodium sylvaticum</i> HUDS.	válečka lesní	<i>Poaceae</i>	lipnicovité				
<i>Brassica napus</i> L. subsp. <i>napus</i>	brukev řepka olejka	<i>Brassicaceae</i>	brukvovité	h			A
<i>Bromus benekenii</i> LANGE	sveřep Benekenův	<i>Poaceae</i>	lipnicovité		K		
<i>Bromus hordeaceus</i> L.	sveřep měkký	<i>Poaceae</i>	lipnicovité	h			A
<i>Bromus ramosus</i> HUDS.	sveřep větevnatý	<i>Poaceae</i>	lipnicovité				
<i>Bromus sterilis</i> L.	sveřep jalový	<i>Poaceae</i>	lipnicovité				
<i>Calamagrostis canescens</i> WEBER	třtina šedavá	<i>Poaceae</i>	lipnicovité		K		
<i>Calamagrostis epigejos</i> L.	třtina křovištní	<i>Poaceae</i>	lipnicovité	h			A
<i>Calamagrostis villosa</i> CHAIX	třtina chloupkatá	<i>Poaceae</i>	lipnicovité				
<i>Caltha palustris</i> L.	blatouch bahenní	<i>Ranunculaceae</i>	pryskyřníkovité	h		L	A
<i>Campanula trachelium</i> L.	zvonek kopřivolistý	<i>Campanulaceae</i>	zvonkovité	h			
<i>Capsella bursa-pastoris</i> L.	kokoška pastuší tobolka	<i>Brassicaceae</i>	brukvovité	h		L	A
<i>Cardamine amara</i> L.	řeřišnice hořká	<i>Brassicaceae</i>	brukvovité	h			
<i>Carex acuta</i> L.	ostřice štíhlá	<i>Cyperaceae</i>	šáchorovité	h			A
<i>Carex brizoides</i> L.	ostřice třeslicovitá	<i>Cyperaceae</i>	šáchorovité				
<i>Carex canescens</i> L.	ostřice šedavá	<i>Cyperaceae</i>	šáchorovité				
<i>Carex caryophylla</i> LATOURR.	ostřice jarní	<i>Cyperaceae</i>	šáchorovité				
<i>Carex digitata</i> L.	ostřice prstnatá	<i>Cyperaceae</i>	šáchorovité	h			
<i>Carex hirta</i> L.	ostřice srsnatá	<i>Cyperaceae</i>	šáchorovité				
<i>Carex nigra</i> L.	ostřice obecná	<i>Cyperaceae</i>	šáchorovité	h			A
<i>Carex ovalis</i> GOOD.	ostřice zaječí	<i>Cyperaceae</i>	šáchorovité	h			
<i>Carex pilosa</i> SCOP.	ostřice chlupatá	<i>Cyperaceae</i>	šáchorovité				
<i>Carex sylvatica</i> HUDS.	ostřice lesní	<i>Cyperaceae</i>	šáchorovité				A
<i>Carex tomentosa</i> L.	ostřice plstnatá	<i>Cyperaceae</i>	šáchorovité				
<i>Carpinus betulus</i> L.	habr obecný	<i>Corylaceae</i>	lískovité	h		L	A
<i>Carum carvi</i> L.	kmín kořený	<i>Apiaceae</i>	miříkovité	h		L	A
<i>Centaurea cyanus</i> L.	chrpa modrá	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité		K		A
<i>Centaurea jacea</i> L.	chrpa luční	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité	h		L	a
<i>Cerastium arvense</i> L. subsp. <i>arvense</i>	rožec rolní pravý	<i>Caryophyllaceae</i>	hvozdíkovité				A
<i>Cichorium intybus</i> L.	čekanka obecná	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité			L	A
<i>Circaea lutetiana</i> L.	čarovník pařížský	<i>Onagraceae</i>	pupalkovité				
<i>Cirsium arvense</i> L.	pcháč oset (rolní)	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité		K		A
<i>Cirsium canum</i> L.	pcháč šedý	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité		K		A
<i>Cirsium oleraceum</i> L.	pcháč zelinný	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité	h	K		
<i>Cirsium palustre</i> L.	pcháč bahenní	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité	h	K		
<i>Cirsium vulgare</i> SAVI	pcháč obecný	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité		K		
<i>Colchicum autumnale</i> L.	ocún jesenní	<i>Colchicaceae</i>	ocúnovité	h		L	A
<i>Convallaria majalis</i> L.	konvalinka vonná	<i>Convallariaceae</i>	konvalinkovité	h		L	A
<i>Cornus alba</i> L.	svída bílá	<i>Cornaceae</i>	dřínovité	h	K		
<i>Cornus sanguinea</i> L.	svída krvavá	<i>Cornaceae</i>	dřínovité				A

<i>Corydalis cava</i> L.	dymnivka dutá	<i>Papaveraceae</i>	mákovité	h		L	
<i>Corylus avellana</i> L.	líška obecná	<i>Corylaceae</i>	lískovité	h		L	A
<i>Crataegus laevigata</i> POIRET	hloh obecný	<i>Rosaceae</i>	růžovité	h		L	A
<i>Crepis mollis</i> JACQ.	škarda měkká	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité	h	K		
<i>Crepis paludosa</i> L.	škarda bahenní	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité				
<i>Cynosurus cristatus</i> L.	pohánka hřebinatá	<i>Poaceae</i>	lipnicovité				
<i>Dactylis glomerata</i> L.	srha laločnatá	<i>Poaceae</i>	lipnicovité	h			A
<i>Dactylis polygama</i> HORVAT.	srha hajní	<i>Poaceae</i>	lipnicovité				
<i>Daphne mezereum</i> L.	lýkovec jedovatý	<i>Thymelaeaceae</i>	vrabečnicovité	h	K	L	A
<i>Daucus carota</i> L.	mrkev obecná	<i>Apiaceae</i>	miříkovité			L	A
<i>Deschampsia cespitosa</i> L.	metlice trsnatá	<i>Poaceae</i>	lipnicovité				A
<i>Dipsacus fullonum</i> L.	štětka planá	<i>Dipsacaceae</i>	štětkovité				
<i>Echinochloa crus-galli</i> L.	ježatka kuří noha	<i>Poaceae</i>	lipnicovité	h			
<i>Eleocharis palustris</i> L. subsp. vulgaris S. M. WALTERS	bahnička mokřadní obecná	<i>Cyperaceae</i>	šáchorovité		K		
<i>Elytrigia repens</i> L.	pýr plazivý	<i>Poaceae</i>	lipnicovité			L	A
<i>Epilobium montanum</i> L.	vrbovka horská	<i>Onagraceae</i>	pupalkovité	h			
<i>Epipactis helleborine</i> L.	kruštík širolistý	<i>Orchidaceae</i>	vstavačovité	h	K		A
<i>Equisetum arvense</i> L.	přeslička rolní	<i>Equisetaceae</i>	přesličkovité	h		L	A
<i>Equisetum palustre</i> L.	přeslička bahenní	<i>Equisetaceae</i>	přesličkovité	h		L	
<i>Equisetum ramosissimum</i> DESF.	přeslička větevnatá	<i>Equisetaceae</i>	přesličkovité	h	K		
<i>Equisetum telmateia</i> EHRH.	přeslička největší	<i>Equisetaceae</i>	přesličkovité	h	K		A
<i>Erigeron canadensis</i> L.	turan kanadský	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité	h		L	
<i>Erodium cicutarium</i> L.	pumpava obecná	<i>Geraniaceae</i>	kakostovité				
<i>Erysimum cheiranthoides</i> L.	trýzel malokvětý	<i>Brassicaceae</i>	brukvovité				
<i>Euonymus europaea</i> L.	brslen evropský	<i>Celastraceae</i>	jesencovité	h			A
<i>Euphorbia cyparissias</i> L.	prýšec chvojka	<i>Euphorbiaceae</i>	prýšcovité	h		L	
<i>Euphorbia esula</i> L.	prýšec obecný	<i>Euphorbiaceae</i>	prýšcovité				
<i>Euphorbia helioscopia</i> L.	prýšec kolovratec	<i>Euphorbiaceae</i>	prýšcovité	h			
<i>Fagus sylvatica</i> L.	buk lesní	<i>Fagaceae</i>	bukovité	h		L	A
<i>Fallopia convolvulus</i> L.	opletka obecná	<i>Polygonaceae</i>	řdesnovité	h			
<i>Festuca ovina</i> L.	kostřava ovčí	<i>Poaceae</i>	lipnicovité				
<i>Festuca pratensis</i> HUDS.	kostřava luční	<i>Poaceae</i>	lipnicovité				A
<i>Festuca rubra</i> L.	kostřava červená	<i>Poaceae</i>	lipnicovité				A
<i>Ficaria verna</i> HUDS.	orzej jarní	<i>Ranunculaceae</i>	pryskyřníkovité	h		L	A
<i>Filipendula ulmaria</i> L.	tužebník jilmový	<i>Rosaceae</i>	růžovité	h		L	A
<i>Forsythia suspensa</i> THUNB.	zlatice převislá	<i>Oleaceae</i>	olivovité				A
<i>Fragaria moschata</i> DUCHESNE	jahodník truskavec	<i>Rosaceae</i>	růžovité	h		L	
<i>Frangula alnus</i> MILL.	krušina olšová	<i>Rhamnaceae</i>	řešetlákovité	h		L	A
<i>Fraxinus excelsior</i> L.	jasan ztepilý	<i>Oleaceae</i>	olivovité	h		L	A
<i>Fumaria officinalis</i> L.	zemědým lékařský	<i>Papaveraceae</i>	makovité	h		L	A
<i>Gagea lutea</i> L.	křivatec žlutý	<i>Liliaceae</i>	liliovité	h			A
<i>Galanthus nivalis</i> L.	sněženka podsněžník	<i>Amaryllidaceae</i>	amaryllkovité				A
<i>Galeobdolon luteum</i> HUDS.	pitulník žlutý	<i>Lamiaceae</i>	hluchavkovité	h			A
<i>Galeobdolon montanum</i> PERS.	pitulník horský	<i>Lamiaceae</i>	hluchavkovité				
<i>Galeopsis bifida</i> BOENN.	konopice dvouklaná	<i>Lamiaceae</i>	hluchavkovité				

<i>Galeopsis speciosa</i> MILL.	konopice sličná	<i>Lamiaceae</i>	hluchavkovité				
<i>Galinsoga quadriradiata</i> RUIZ et PAVÓN	peřour srstnatý	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité				A
<i>Galinsoga parviflora</i> CAV.	peřour maloubořný	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité	h			A
<i>Galium album</i> MILL.	svízel bílý	<i>Rubiaceae</i>	mořenovité				
<i>Galium aparine</i> L.	svízel přítula	<i>Rubiaceae</i>	mořenovité	h		L	A
<i>Galium mollugo</i> L.	svízel povázka	<i>Rubiaceae</i>	mořenovité	h		L	A
<i>Galium odoratum</i> L.	svízel vonný (mařinka vonná)	<i>Rubiaceae</i>	mořenovité	h		L	A
<i>Galium pumilum</i> MURRAY	svízel nízký	<i>Rubiaceae</i>	mořenovité	h			
<i>Genista tinctoria</i> L.	kručinka barvířská	<i>Fabaceae</i>	bobovité	h		L	
<i>Geranium phaeum</i> L.	kakost hnědočervený	<i>Geraniaceae</i>	kakostovité	h			
<i>Geranium pratense</i> L.	kakost luční	<i>Geraniaceae</i>	kakostovité	h		L	A
<i>Geranium robertianum</i> L.	kakost smrdutý	<i>Geraniaceae</i>	kakostovité	h		L	A
<i>Geranium rotundifolium</i> L.	kakost okrouhlostý	<i>Geraniaceae</i>	kakostovité	h	K		
<i>Glechoma hederacea</i> L.	popenec obecný	<i>Lamiaceae</i>	hluchavkovité	h			A
<i>Gymnocarpium dryopteris</i> L.	bukovník kapradřovitý	<i>Polypodiaceae</i>	osladičovitě	h	K		
<i>Hieracium lactucella</i> WALLR.	jeřřábřník myři ouřko	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité				
<i>Hieracium murorum</i> L.	jeřřábřník zedňi	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité				
<i>Hieracium sabaudum</i> L.	jeřřábřník savojský	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité	h			
<i>Holcus lanatus</i> L.	medyněk vlnatý	<i>Poaceae</i>	lipnicovité	h			A
<i>Holcus mollis</i> L.	medyněk měkký	<i>Poaceae</i>	lipnicovité	h			
<i>Hypericum maculatum</i> GRANTZ	řezalka skvrňitá	<i>Hypericaceae</i>	řezalkovité				
<i>Hypericum perforatum</i> L.	řezalka řečkovaná	<i>Hypericaceae</i>	řezalkovité	h		L	A
<i>Chaerophyllum aromaticum</i> L.	krabilice zápařná	<i>Apiaceae</i>	miřřikovité				
<i>Chaerophyllum hirsutum</i> L.	krabilice chlupatá	<i>Apiaceae</i>	miřřikovité				A
<i>Chelidonium majus</i> L.	vlařřtovičňník větři	<i>Papaveraceae</i>	makovité	h		L	A
<i>Chenopodium album</i> L.	merlík bílý	<i>Chenopodiaceae</i>	merlíkovité	h			
<i>Chenopodium polyspermum</i> L.	merlík mnohosemenný	<i>Chenopodiaceae</i>	merlíkovité				
<i>Chenopodium urbicum</i> L.	merlík měřřský	<i>Chenopodiaceae</i>	merlíkovité				
<i>Chrysosplenium alternifolium</i> L.	mokrýř řřídavolistý	<i>Saxifragaceae</i>	lomikamenovité	h			
<i>Ilex aquifolium</i> L.	cesmína ostřolistá	<i>Aquifoliaceae</i>	cesmínovité	h	K	L	
<i>Impatiens noli-tangere</i> L.	netýřkavka nedůřklivá	<i>Balsaminaceae</i>	netýřkavkovité				
<i>Impatiens parviflora</i> DC.	netýřkavka malokvětá	<i>Balsaminaceae</i>	netýřkavkovité				
<i>Juncus bufonius</i> L.	sítina řabí	<i>Juncaceae</i>	sítinovité				
<i>Juncus effusus</i> L.	sítina rozkladitá	<i>Juncaceae</i>	sítinovité	h			
<i>Juncus inflexus</i> L.	sítina sívá	<i>Juncaceae</i>	sítinovité				
<i>Juncus tenuis</i> WILLD.	sítina tenká	<i>Juncaceae</i>	sítinovité		K		
<i>Knautia arvensis</i> L.	chrastavec rolní	<i>Dipsacaceae</i>	řřetřkovité	h		L	A
<i>Lactuca serriola</i> L.	locika kompasová	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité				A
<i>Lamium amplexicaule</i> L.	hluchavka objímavá	<i>Lamiaceae</i>	hluchavkovité				
<i>Lamium album</i> L.	hluchavka bílá	<i>Lamiaceae</i>	hluchavkovité	h		L	A
<i>Lamium maculatum</i> L.	hluchavka skvrňitá	<i>Lamiaceae</i>	hluchavkovité				A
<i>Lamium purpureum</i> L.	hluchavka nachová	<i>Lamiaceae</i>	hluchavkovité	h			A
<i>Larix decidua</i> L.	modřín opadavý	<i>Pinaceae</i>	borovicovité				A
<i>Lathraea squamaria</i> L. subsp. <i>squamaria</i>	podbílek řupinatý pravý	<i>Scrophulariaceae</i>	křtičňřikovité	h			A

<i>Leontodon hispidus</i> L.	máchelka srstnatá	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité	h			
<i>Leucanthemum vulgare</i> LAM. subsp. <i>vulgare</i>	kopretina bílá pravá	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité	h			A
<i>Leucojum vernum</i> L.	bledule jarní	<i>Amaryllidaceae</i>	amarylkovité				A
<i>Ligustrum vulgaris</i> L.	ptačí zob obecný	<i>Oleaceae</i>	olivovité	h		L	A
<i>Linaria vulgaris</i> MILL.	lnice květel	<i>Scrophulariaceae</i>	krtičníkovité	h		L	A
<i>Linum usitatissimum</i> L.	len setý	<i>Linaceae</i>	lnovité			L	A
<i>Lolium perenne</i> L.	jílek vytrvalý	<i>Poaceae</i>	lipnicovité	h			A
<i>Lotus corniculatus</i> L.	štírovník růžkatý	<i>Fabaceae</i>	bobovité	h		L	A
<i>Luzula campestris</i> L.	bika ladní	<i>Juncaceae</i>	sítinovité	h			A
<i>Luzula luzuloides</i> LAM.	bika bělavá (hajní)	<i>Juncaceae</i>	sítinovité	h			
<i>Luzula pilosa</i> L.	bika chlupatá	<i>Juncaceae</i>	sítinovité				
<i>Lycopus europaeus</i> L.	karbinec evropský	<i>Lamiaceae</i>	hluchavkovité	h		L	
<i>Lysimachia nummularia</i> L.	vrbina penízková	<i>Primulaceae</i>	prvosenkovití	h		L	
<i>Maianthemum bifolium</i> L.	pstroček dvoulistý	<i>Liliaceae</i>	liliovité	h			A
<i>Malva neglecta</i> L.	sléz přehlížený	<i>Malvaceae</i>	slézovité	h		L	
<i>Matricaria recutita</i> L.	heřmáněk pravý	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité	h		L	A
<i>Medicago falcata</i> L.	tolice srpovitá	<i>Fabaceae</i>	bobovité				
<i>Medicago lupulina</i> L.	tolice dětelová	<i>Fabaceae</i>	bobovité	h			
<i>Medicago sativa</i> L.	tolice setá	<i>Fabaceae</i>	bobovité				A
<i>Medicago x varia</i> L.	tolice měňavá	<i>Fabaceae</i>	bobovité	h	K		
<i>Melampyrum nemorosum</i> L.	černýš hajní	<i>Scrophulariaceae</i>	krtičníkovité				A
<i>Melampyrum sylvaticum</i> L.	černýš lesní	<i>Scrophulariaceae</i>	krtičníkovité	h			
<i>Melandrium album</i> MILL.	knotovka bílá	<i>Caryophyllaceae</i>	hvozdíkovité	h			
<i>Melilotus officinalis</i> L.	komonice lékařská	<i>Fabaceae</i>	bobovité	h		L	
<i>Melissa officinalis</i> L.	meduňka lékařská	<i>Lamiaceae</i>	hluchavkovité	h		L	A
<i>Mentha longifolia</i> L.	máta dlouholistá	<i>Lamiaceae</i>	hluchavkovité	h		L	
<i>Mentha x piperita</i> L.	máta peprná	<i>Lamiaceae</i>	hluchavkovité	h		L	A
<i>Mentha spicata</i> L.	máta klasnatá	<i>Lamiaceae</i>	hluchavkovité				
<i>Milium effusum</i> L.	pšeničko rozkladité	<i>Poaceae</i>	lipnicovité				
<i>Molinia caerulea</i> L.	bezkoleneček modrý	<i>Poaceae</i>	lipnicovité				
<i>Muscari neglectum</i> TEN.	modřeneček hroznatý	<i>Alliaceae</i>	česnekovité	h	K		A
<i>Myosotis sylvatica</i> HOFFM.	pomněnka lesní	<i>Boraginaceae</i>	brutnákovité	h			A
<i>Myosoton aquaticum</i> L.	křehkýš vodní	<i>Caryophyllaceae</i>	hvozdíkovité	h			
<i>Narcissus pseudonarcissus</i> L.	narcis žlutý	<i>Amaryllidaceae</i>	amarylkovité	h			A
<i>Neottia nidus-avis</i> L.	hlísník hnězdák	<i>Orchidaceae</i>	vstavačovitě		K		A
<i>Nepeta cataria</i> L.	šanta kočičí	<i>Lamiaceae</i>	hluchavkovité	h	K	L	
<i>Neslia paniculata</i> L.	řepinka latnatá	<i>Brassicaceae</i>	brukvovité				
<i>Nymphaea alba</i> L.	leknín bílý	<i>Nymphaeaceae</i>	leknínovité				A
<i>Oxalis acetosella</i> L.	šťável kyselý	<i>Oxalidaceae</i>	šťávelovité				A
<i>Panicum miliaceum</i> L.	proso seté	<i>Poaceae</i>	lipnicovité	h			A
<i>Papaver rhoeas</i> L.	mák vlčí	<i>Papaveraceae</i>	makovité	h		L	A
<i>Pastinaca sativa</i> L. subsp. <i>sativa</i>	pastinák setý pravý	<i>Apiaceae</i>	miříkovité			L	A
<i>Persicaria lapathifolia</i> L.	rdesno blešník	<i>Polygonaceae</i>	rdesnovité	h			
<i>Persicaria minor</i> HUDS.	rdesno menší	<i>Polygonaceae</i>	rdesnovité				
<i>Petasites albus</i> L.	devětsil bílý	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité	h			

<i>Petasites hybridus L.</i>	devětsil lékařský	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité	h		L	A
<i>Phalaris arundinacea L.</i>	chrastice rákosovitá	<i>Poaceae</i>	lipnicovité				
<i>Phegopteris connectilis MICHX.fil.</i>	bukovinec osladičovitý	<i>Polypodiaceae</i>	osladičovité	h	K		
<i>Phleum pratense L.</i>	bojínek luční	<i>Poaceae</i>	lipnicovité	h			A
<i>Phragmites australis CAV.</i>	rákos obecný	<i>Poaceae</i>	lipnicovité				A
<i>Picea abies L.</i>	smrk ztepilý	<i>Pinaceae</i>	borovicovité				A
<i>Pinus strobus L.</i>	borovice vejmutovka	<i>Pinaceae</i>	borovicovité				A
<i>Pinus sylvestris L.</i>	borovice lesní	<i>Pinaceae</i>	borovicovité				A
<i>Plantago lanceolata L.</i>	jitrocel kopinatý	<i>Plantaginaceae</i>	jitrocelovité	h		L	A
<i>Plantago major L.</i>	jitrocel větší	<i>Plantaginaceae</i>	jitrocelovité	h		L	
<i>Poa annua L.</i>	lipnice roční	<i>Poaceae</i>	lipnicovité				A
<i>Poa nemoralis L.</i>	lipnice hajní	<i>Poaceae</i>	lipnicovité	h			A
<i>Poa palustris L.</i>	lipnice bahenní	<i>Poaceae</i>	lipnicovité	h			
<i>Poa pratensis L.</i>	lipnice luční	<i>Poaceae</i>	lipnicovité				A
<i>Poa remota FORSELLES</i>	lipnice oddálená	<i>Poaceae</i>	lipnicovité				
<i>Polygonatum multiflorum L.</i>	kokofík mnohokvětý	<i>Convallariaceae</i>	konvalinkovité			L	A
<i>Polygonum aviculare L.</i>	truskavec ptačí	<i>Polygonaceae</i>	rdesnovité	h		L	
<i>Populus alba L.</i>	topol bílý (linda)	<i>Salicaceae</i>	vrbovité				A
<i>Populus nigra L.</i>	topol černý	<i>Salicaceae</i>	vrbovité				A
<i>Populus tremula L.</i>	topol osika	<i>Salicaceae</i>	vrbovité	h		L	A
<i>Potentilla alba L.</i>	mochna bílá	<i>Rosaceae</i>	růžovité				
<i>Potentilla anserina L.</i>	mochna husí	<i>Rosaceae</i>	růžovité	h		L	A
<i>Potentilla reptans L.</i>	mochna plazivá	<i>Rosaceae</i>	růžovité	h		L	A
<i>Primula elatior L.</i>	prvosenka vyšší	<i>Primulaceae</i>	prvosenkovité				
<i>Primula veris L.</i>	prvosenka jarní	<i>Primulaceae</i>	prvosenkovité	h		L	A
<i>Prunus avium L.</i>	třešeň ptačí	<i>Rosaceae</i>	růžovité				A
<i>Prunus cerasus L.</i>	višeň třešeň	<i>Rosaceae</i>	růžovité	h		L	
<i>Pseudotsuga menziesii MIRABEL</i>	douglaska tisolistá	<i>Pinaceae</i>	borovicovité				
<i>Pulmonaria obscura DUM.</i>	plicník tmavý	<i>Boraginaceae</i>	brutnákovité		K	L	
<i>Pulmonaria officinalis L.</i>	plicník lékařský	<i>Boraginaceae</i>	brutnákovité	h	K	L	A
<i>Quercus petraea MATTUSCHKA</i>	dub zimní	<i>Fagaceae</i>	bukovité	h		L	A
<i>Quercus robur L.</i>	dub letní	<i>Fagaceae</i>	bukovité	h		L	A
<i>Quercus rubra L.</i>	dub červený	<i>Fagaceae</i>	bukovité				
<i>Ranunculus acris L.</i>	pryskyřník prudký	<i>Ranunculaceae</i>	pryskyřníkovité	h			A
<i>Ranunculus repens L.</i>	pryskyřník plazivý	<i>Ranunculaceae</i>	pryskyřníkovité				
<i>Reynoutria japonica HOUTT</i>	křídlatka japonská	<i>Polygonaceae</i>	rdesnovité	h	K		A
<i>Reynoutria sachalinensis FRIEDR. SCHMIDT</i>	křídlatka sachalinská	<i>Polygonaceae</i>	rdesnovité		K		
<i>Ribes rubrum L.</i>	rybíz červený	<i>Grossulariaceae</i>	meruzalkovité	h		L	A
<i>Robinia pseudacacia L.</i>	trnovník akát	<i>Fabaceae</i>	bobovité				A
<i>Rosa canina L.</i>	růže šípková	<i>Rosaceae</i>	růžovité	h		L	A
<i>Rubus caesius L.</i>	ostružiník ježiník	<i>Rosaceae</i>	růžovité				
<i>Rubus fruticosus agg.</i>	ostružiník křovitý	<i>Rosaceae</i>	růžovité	h	K	L	A
<i>Rubus idaeus L.</i>	ostružiník maliník	<i>Rosaceae</i>	růžovité	h			A
<i>Rumex crispus L.</i>	šťovík kadeřavý	<i>Polygonaceae</i>	rdesnovité	h			
<i>Rumex sanguineus L.</i>	šťovík krvavý	<i>Polygonaceae</i>	rdesnovité				

<i>Salix alba</i> L.	vrba bílá	<i>Salicaceae</i>	vrbovité	h		L	A
<i>Salix caprea</i> L.	vrba jíva	<i>Salicaceae</i>	vrbovité				A
<i>Salix fragilis</i> L.	vrba křehká	<i>Salicaceae</i>	vrbovité	h		L	A
<i>Salvia pratensis</i> L.	šalvěj luční	<i>Lamiaceae</i>	hluchavkovité			L	A
<i>Sambucus racemosa</i> L.	bez červený	<i>Sambucaceae</i>	bezovité			L	A
<i>Sambucus nigra</i> L.	bez černý	<i>Sambucaceae</i>	bezovité	h		L	A
<i>Sanguisorba officinalis</i> L.	krvatec toten	<i>Rosaceae</i>	růžovité	h		L	A
<i>Saponaria officinalis</i> L.	mydlice lékařská	<i>Caryophyllaceae</i>	hvozdíkovité			L	A
<i>Scirpus sylvaticus</i> L.	skřípina lesní	<i>Cyperaceae</i>	šáchorovité				
<i>Secale cereale</i> L.	žito seté	<i>Poaceae</i>	lipnicovité	h			A
<i>Senecio ovatus</i> G., M. et SCH.	starček Fuchsův (vejčitý)	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité				
<i>Senecio viscosus</i> L.	starček lepkavý	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité				
<i>Senecio vulgaris</i> L.	starček obecný	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité				A
<i>Setaria pumila</i> POIRET	bér sivý	<i>Poaceae</i>	lipnicovité				
<i>Setaria verticillata</i> L.	bér přeslenitý	<i>Poaceae</i>	lipnicovité				
<i>Silene dioica</i> L.	knotovka červená	<i>Caryophyllaceae</i>	hvozdíkovité	h			
<i>Sisymbrium officinale</i> L.	hulevník lékařský	<i>Brassicaceae</i>	brukvovité				
<i>Solidago canadensis</i> L.	zlatobýl kanadský	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité		K	L	
<i>Solidago gigantea</i> AIT.	zlatobýl obrovský	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité	h	K	L	
<i>Sonchus arvensis</i> L.	mléč rolní	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité				A
<i>Sonchus oleraceus</i> L.	mléč zelinný (hladký)	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité	h			A
<i>Sorbus aucuparia</i> L.	jeřáb ptačí	<i>Rosaceae</i>	růžovité	h		L	A
<i>Spergularia rubra</i> L.	kuřinka červená	<i>Caryophyllaceae</i>	hvozdíkovité				
<i>Stachys palustris</i> L.	čistec bahenní	<i>Lamiaceae</i>	hluchavkovité	h		L	
<i>Stachys sylvatica</i> L.	čistec lesní	<i>Lamiaceae</i>	hluchavkovité			L	
<i>Stellaria holostea</i> L.	ptačinec velkokvětý	<i>Caryophyllaceae</i>	hvozdíkovité	h			
<i>Stenactis annuus</i> L.	turan roční	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité	h			
<i>Symphytum officinale</i> L.	kostival lékařský	<i>Boraginaceae</i>	brutnákovité	h		L	A
<i>Tanacetum vulgare</i> L.	vrtič obecný	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité	h		L	A
<i>Taraxacum officinale</i> sect. <i>Ruderalia</i>	smetanka lékařská	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité	h	K	L	A
<i>Thlaspi arvense</i> L.	penízek rolní	<i>Brassicaceae</i>	brukvovité	h			A
<i>Thymus pulegioides</i> L.	mateřídouška vejčitá	<i>Lamiaceae</i>	hluchavkovité			L	A
<i>Tilia cordata</i> MILL.	lípa malolistá (srdčitá)	<i>Tiliaceae</i>	lípovité	h		L	A
<i>Tilia platyphyllos</i> SCOP.	lípa velkolistá	<i>Tiliaceae</i>	lípovité			L	
<i>Tragopogon orientalis</i> L.	kozí brada východní	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité				
<i>Trifolium dubium</i> SIBTH	jetel pochybný	<i>Fabaceae</i>	bobovité				
<i>Trifolium hybridum</i> L.	jetel zvrhlý	<i>Fabaceae</i>	bobovité				
<i>Trifolium medium</i> L.	jetel prostřední	<i>Fabaceae</i>	bobovité				
<i>Trifolium pratense</i> L.	jetel luční	<i>Fabaceae</i>	bobovité	h		L	A
<i>Trifolium repens</i> L.	jetel plazivý	<i>Fabaceae</i>	bobovité			L	A
<i>Tripleurospermum inodorum</i> L.	heřmánkovec nevonný	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité	h			
<i>Trisetum flavescens</i> L.	trojštět žlutavý	<i>Poaceae</i>	lipnicovité				
<i>Triticum aestivum</i> L.	pšenice setá	<i>Poaceae</i>	lipnicovité	h			A
<i>Tussilago farfara</i> L.	podběl lékařský	<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité	h		L	A
<i>Typha angustifolia</i> L.	orobinec úzkolistý	<i>Typhaceae</i>	orobincovité	h			

<i>Typha latifolia</i> L.	orobinec širokolistý	<i>Typhaceae</i>	orobincovité				A
<i>Ulmus glabra</i> HUDS.	jilm drsný (horský)	<i>Ulmaceae</i>	jilmovité	h		L	A
<i>Urtica dioica</i> L.	kopřiva dvoudomá	<i>Urticaceae</i>	kopřivovité	h		L	A
<i>Urtica urens</i> L.	kopřiva žahavka	<i>Urticaceae</i>	kopřivovité			L	
<i>Veronica hederifolia</i> L.	rozrazil břečťanolistý	<i>Scrophulariaceae</i>	krtičníkovité				
<i>Veronica chamaedrys</i> L.	rozrazil rezečvítka	<i>Scrophulariaceae</i>	krtičníkovité	h			A
<i>Veronica persica</i> POIRET	rozrazil perský	<i>Scrophulariaceae</i>	krtičníkovité				
<i>Veronica serpyllifolia</i> L.	rozrazil douškolistý	<i>Scrophulariaceae</i>	krtičníkovité				
<i>Veronica sublobata</i> M. FISCHER	rozrazil laločnatý	<i>Scrophulariaceae</i>	krtičníkovité				
<i>Vicia angustifolia</i> L.	vikev úzkolistá	<i>Fabaceae</i>	bobovité				
<i>Vicia sepium</i> L.	vikev plotní	<i>Fabaceae</i>	bobovité	h			A
<i>Vicia tetrasperma</i> L.	vikev čtyřsemenná	<i>Fabaceae</i>	bobovité				
<i>Vinca minor</i> L.	barvínek menší	<i>Apocynaceae</i>	toješťovité	h		L	
<i>Viola arvensis</i> MURRAY	violka rolní	<i>Violaceae</i>	violkovité	h		L	
<i>Viola odorata</i> L.	violak vonná	<i>Violaceae</i>	violkovité			L	A
<i>Viola reichenbachiana</i> BOR.	violka lesní	<i>Violaceae</i>	violkovité	h			A
<i>Viscum album</i> L.	jmelí bílé	<i>Loranthaceae</i>	ochmetovité		K	L	A
<i>Zea mays</i> L.	kukuřice setá	<i>Poaceae</i>	lipnicovité				A

Legenda	
	herbářová položka, značka h
	komentář, značka K
L	léčivá rostlina, značka L
	v učebnicích pro II. ST ZŠ, značka A (a - jen zmínka v učebnici)

Tabulka č.1 Seznam nalezených druhů

Počet druhů	326
Počet poddruhů	8
Počet čeledí	60

Tabulka č. 2 Sumář nalezených druhů rostlin

5.2 Komentáře k označeným rostlinám

Vybrané komentáře k zajímavým rostlinám jsou zpravovány podle Květeny České republiky 1- 7 (Slavík, Hejný, Štěánková), dále pak podle Mlíkovského a Stýbla (2006), Potůčka a Čačka (1996). Tyto komentáře jsou seřazeny podle abecedy.

Bromus benekenii (sveřep Benekenův)

Jedná se o světlomilný a suchomilný druh písčitých a štěrkovitých půd. Osídluje suchá rumiště, koruny zdí, okraje cest, otevřené plochy, písčité náspy, kolejiště železnic, ruderalizované či terasové písky, pískovny, lomy, mladé úhory. Tento druh se hlavně nacházel u bývalé pískovny za obcí Mrlínek, jinak byl zaznamenán i na okrajích cesty vedoucí směrem na Sovadinu a Bystřici pod Hostýnem.

Calamagrostis canescens (třtina šedavá)

Tento druh rostliny je rozšířen v Evropě a západní Sibiři. Dorůstá výšky 0,6 - 1,2 m. Kvete v až 15 cm latách. Vyznačuje se tím, že z paždí listových pochev vyrůstají tenčí boční stébla. Tato stébla se často větví, což je u trav poměrně zvláštnost.

Vyhovují jí původem rašelinové nebo slatinné louky, ale nepohrdne ani olšinami, ani lukami nížin až pahorkatin, je to druh mokřadních lesů a rašelinných luk nižších a středních ploch. Dále roste v lomech, v porostech ostřic.

Ve sledovaném území se nachází vzácně a to převážně v olšinách a při březích rybníků.

Centaurea cyanus (chrpa modrá)

Nachází se na okrajích obilných polí, na čerstvých úhorech, okrajích silnic, překladištích, železničních nádraží, dále pak na kypřených půdách různé zrnitosti a trofie, čerstvě vlhkých až vysýchavých.

Dříve se vyskytoval tento druh hojně, dnes roztroušeně až vzácně. Vyskytuje se místy v zemědělsky využívaných oblastech nižších a středních poloh. Lokálně a dočasně se objevuje v bohatých populacích, od planárního do submontánního stupně.

Původní areál lze jen těžko vymezit, jedná se o jižní Evropu a jihozápadní Asii. Synantropně se vyskytují v celé Evropě a střední Asii, adventivně jsou známy ze Severní a Jižní Ameriky i Austrálie.

V minulosti to byl obtížný plevel. Dnes jsou kultivary s různě zbarvenými korunkami (plné úbory) pěstované jako okrasné letničky v zahradách i v záhonech v parcích. Dříve se z květu sušily korunní plátky okrajových květů, které se přidávaly do léčiv.

Tato rostlina se nachází ve studovaném území jen vzácně a nepravidelně, zejména na okrajích polí s menší intenzitou chemizace.

Cirsium arvense (pcháč rolní)

Zástupcům rodu pcháč je věnovaná pozornost díky variabilitě, a zejména proto, že se ve studovaném území nachází značné množství mezidruhových kříženců. Variabilita druhu se projevuje hlavně v tvarech listů a jejich odění. Zaznamenala jsem křížence *Cirsium x richenbachianum* (*Cirsium arvense* x *Cirsium leraceum*, det. V. Tlusták).

Je plevelem obilovin i okopanin, často se nachází na ruderalních stanovištích, na navážkách, lomových odvalech, podél komunikací, na opuštěných polích, vlhkých pastvinách a loukách. Roste na vlhkých až sušších půdách všech typů.

Jeho těžiště výskytu je termofytikum a mezofytikum, ale vyskytuje se dosti hojně i v oreofytiku na celém území. Roste od planárního stupně po montánní, vzácně pak až subalpínský stupeň.

Obecně platí, že je tento druh plevelu ve všech polních plodinách jak jednoletých, tak i víceletých. Mohou to být pole s obilninami, okopaninami, chmelnice, vinice, školky a zahrady. V půdě vytváří několikapatrový systém kořenů (horizontálně i vertikálně), který zasahuje až do podorničních vrstev. Přežívá i extrémní sucha, nedá se vyhubit ani orbou. Jednou z možných likvidací tohoto plevelu je biologická forma, jeho přirození houboví paraziti.

Cirsium canum (pcháč šedý)

Rostl na svěžích vlhkých loukách, pastvinách, v příkopech, na březích vodních toků a rybníků. Podkladem jsou mu půdy hlubší, střídavě vlhké až periodicky zamokřené, živinami bohaté a těžší. Tento druh dobře snáší záplavy i delší vyschnutí, je tolerantní i k zasolené půdě. Patří mezi světlomilné druhy.

Jeho těžiště výskytu je v termofytiku s výrazným přesahem do teplejších částí mezofytika. V teplejších oblastech se projevují apofytní tendence k šíření podél komunikací. Ve studovaném území je dosti vzácný.

Cirsium oleraceum (pcháč zelinný)

Tato rostlina vyhledává vlhké, zaplavované nivní louky, tužebníkové lady, příkopy, břehy potoků, pobřežní olšiny, vrbové křoviny, prameniště. Roste na kyprých, vlhkých, písčitých až jílovitých, na živiny bohatých, humózních a mírně kyselých či neutrálních půdách s průsakovou nebo stabilní vodou. Ze živin převážně preferuje draslík, dusík, fosfor a vápník. Světlomilný až slabě stínomilný druh.

V České republice se nachází hojně či roztroušeně na celém území. Vyskytuje se od planírního do submontánního stupně s těžištěm v mezofytiku. Ve studovaném území je hojný. Zaznamenala jsem také křížence *Cirsium x reichenbachianum* (*Cirsium arvense* x *Cirsium oleraceum*) a trojnásobného křížence *Cirsium x wettsteinii* (*Cirsium canum* x *Cirsium oleraceum* x *Cirsium palustre*). Populace však vyžaduje další studium.

Cirsium palustre (pcháč bahenní)

Vyhledává mokré a rašelinné louky, břehy stružek, příkopy, vlhké paseky, olšové lesy, lesní a luční prameniště. Často se nachází na mokřích nebo periodicky zamokřených minerálních i organogenních půdách různé zrnitosti, s kyselým pH. Patří mezi světlomilné druhy.

Patří mezi plošně rozšířené druhy na celém území. Těžištěm výskytu je oreofytikum, dále je velmi hojný v mezofytiku. V daném území se nachází v hojném počtu.

Cirsium vulgare (pcháč obecný)

Tento druh je velmi proměnlivý, byla u něj zjištěna a popsána řada vnitrodruhových taxonů na úrovni subspecií až forem. Pro obtížnost determinace však poddruhy a varianty neuvádím.

Roste na rumišťích, navážkách, skládkách, úhorech, okrajích komunikací, u plotů a zdí, v lesních ruderálních lemech. Dále na čerstvých až sušších, kyprých půdách různé reakce. Patří mezi indikátory vyššího obsahu dusíku v půdě.

Je hojný na celém území s těžištěm v mezofytiku a termofytiku, ale proniká až do oreofytika. Dá se nalézt od planárního až po submontánní stupeň. V subalpínském stupni je jen přechodně zavlečeným druhem. Ve studovaném území jde o poměrně vzácný druh.

Cornus alba (svída bílá)

Pěstuje se v parcích a sadech v celé řadě kultivarů. Časté jsou pestrolisté kultivary (*Elegans*, *Kaernii*, *Spaethii*), s tmavě červenými větvemi a červeně zbarvenými listy (*Kesselringie*). Není zcela jisté, zda všechny kultivary jsou odvozeny od svídy bílé nebo od svídy výběžkaté. Zplaňuje zřídka, ale je vysazována do lesoparků, remízků do volné přírody. Druh je původem ze Sibiře a Japonska.

Občas se v přírodě vyskytují zplanělé druhy svídy latnaté (*Cornus paniculata*) a svídy výběžkaté (*Cornus sericea*). Pocházejí z Ameriky, kde rostou na vlhčích místech u vod, na lesních okrajích a v prosvětlených lesích.

Svída bílá lemuje polní cestu od okraje obce Mrlínek směrem k sovadinským rybníkům. Zde se vyskytuje velmi hojně.

Crepis mollis (škarda měkká)

Těžištěm rozšíření je střední Evropa. Druh se rozpadá na dva poddruhy *Crepis mollis* ssp. *mollis* (pravá) a nebo *Crepis mollis* ssp. *hieracioides* (čertkusolistá). Liší se ve tvaru, zubatosti a odění listů.

Vyhledává subalpínské trávníky, květnaté vysokostébelé nivy, ledovcové kary. Dále se vyskytuje na středně mělkých až hlubokých humózních půdách s prosakující vodou. Roste pouze v subalpínském stupni v oreofytiku, lokality v České republice jsou jen drobnými areály.

Výskyt ve studovaném území představuje ojedinělý nález vyžadující revizi v terénu. Z Hostýnských vrchů však existují historické údaje o výskytu *Crepis mollis* ssp. *hieracioides*.

Crepis paludosa (škarda bahenní)

Potřebuje vlhká stanoviště se spoustou živin, tudíž vyhledává prameniště, místa kolem potoků, vrbové křoviny, svahy s proudící podzemní vodou, rašelinné louky, mokřadní olšiny a lužní lesy. Roste na půdách zamokřených nebo vlhkých, kyselých až alkalických reakcí. Je diagnostickým druhem svazů *Calthion*, *Adenostylion*, *Cardamino-Montion*.

Je rozšířena převážně v kolinním až montáním stupni s optimem výskytu ve vlhkých pahorkatinách mezofytika a oreofytika. V teplejších a sušších oblastech republiky zcela chybí, v termofytiku jinak roste hojně či roztroušeně. Na daném území se vyskytuje dosti vzácně.

Často je zaměňována se škardou měkkou. Dají se od sebe rozeznat, když mají zralé nažky. U škardy bahenní jsou nažky desetižebře a opatřené žlutým chmýrem s křehkými a lámavými paprsky. Kdežto škarda měkká má nažky dvacetižebře s chmýrem čistě bílým a s paprsky ohebnými, nerozpadavými.

Daphne mezereum (lýkovec jedovatý)

Tento druh vyhledává stinné až polostinné listnaté a smíšené lesy (bučiny, dubohabřiny, suťové a roklinaté lesy, lesní prameniště, horské vysokobylinné nivy). Roste na čerstvě vlhkých, humózních, kamenitých, hlinitých až jílovitých půdách. Má větší nároky na vlhkost. Zajímavé je, že v nižších polohách se chová jako stínomilná, ale ve vyšších jako světlomilná dřevina.

V naší republice se vyskytuje roztroušeně až vzácně, převážně v kolinním až submontánním stupni. Dříve byl chráněným druhem, počet lokalit je však poměrně vysoký. Často je pěstovaný v zahrádkách jako okrasný keř pro časně ozdobné a vonné květy, které kvetou fialově i bíle. Na daném území se vyskytuje jen vzácně (dvě lokality).

Tato rostlina obsahuje toxické diterpenoidní alkoholy, dafnetoxin, mezerein, dalnetin, dafnorein a jejich glykosidy. Všechny jedovaté látky se hromadí v plodech, ale i ve vegetativních částech. Kumaríny dokládá nápadná vůně květů.

Eleocharis palustris ssp. vulgaris (bahnička bahenní obecná)

Rod *Eleocharis* zahrnuje asi 150 druhů, které rostou téměř na celém světě. Tato vytrvalá, 10 až 80 cm vysoká bylina má tuhou, jemně rýhovanou, bezlistou lodyhu, pouze v dolní části s hnědými až hnědočervenými listovými pochvami.

Nachází se na mělkých březích rybníků, rákosin, mokřích nebo zaplavovaných loukách a příkopech, ostřicových mokřadů. V České republice se objevuje hojně od nížin po podhorské oblasti, celkově roste v Evropě, v severní Africe a v Asii. Ve studovaném území byla zaznamenána v hojném počtu v oblasti mokřadu (směrem ze Sovadiny po cestě do obce Křtomil, ale stále v Bažantnici). Na východní Moravě v některých oblastech schází.

Epipactis helleborine (kruštík širolistý)

Vyskytuje se od nížin až do oblastí hor, v jižních státech a až do výšky 3 700 m n. m. Ke svému růstu potřebuje hlubší, mírně vlhké půdy. Nachází se ve stinných nebo pohostinných listnatých lesích, křovinách, ale i v jehličnatých lesích. Někdy se vyskytuje i nad hranicí lesa, ale to velmi zřídka. Často osídluje i druhotná stanoviště. Nepatří mezi ohrožené druhy, je však chráněn podle úmluvy CITES. Z okruhu kruštíku širolistého bylo v posledních letech popsáno několik drobných druhů. V Bažantnici patří spíše k méně častým druhům.

Equisetum ramosissimum (přeslička větevnatá)

Přeslička větevnatá je velmi proměnlivý druh, ve větvení a tloušťce lodyh, v barvě a tvaru lodyžních pochev. Její velikost se pohybuje od 10 do 150 cm. Roste v písčínách, borech, písčitých polích, často i na antropogenních stanovištích např. u železnic a silnic. Daří se jí na suchých až mírně vlhkých, alkalických až neutrálních, písčitých půdách.

Je řazena mezi ohrožené druhy C 3, počet lokalit se však na sekundárních stanovištích značně zvyšuje. V odborné literatuře je uvedený druh někdy řazen do rodu cídivka (*Hippochäete*).

Equisetum telmateia (přeslička největší)

Její letní sterilní lodyhy dosahují výšek od 30 do 200 cm. Druh roste v prameništích, bažinách, tůních s mělkou vodou, lužních lesích a křovinách. Druhotně osídluje silniční příkopy, vlhké železniční náspy nebo pole. Lépe se mu daří v polostinných místech. Tento druh má poměrně úzkou ekologickou valenci. Je vázán na humózní půdu, nejlépe na podkladech neutrálních až bazických. Řadí se mezi indikátory svažitých a sesuvných půd. Na těchto sesuvných půdách se rozrůstá vegetativně, pomocí oddenků.

Celkově je přeslička největší rozšířena ve vnějším flyšovém pásmu moravských Karpat (karpatský až subkarpatský element). V Čechách je poměrně hojná na okrajích Severočeské křídové tabule, v jižních či západních částech zcela chybí. V oblasti Bažnatnice se vyskytuje hojně.

Geranium rotundifolium (kakost okrouhlolistý)

V naší republice se vyskytuje jen přechodně, původní areál rozšíření je ve Středomoří. Nacházíme jej na úhorech, polích, okrajích cest, náspů, komunikací, vysluněných pustých místech, zdech a rumišťích. Tato rostlina je teplomilná, často zůstává v zimě zelená. Roste na kamenitých a hlinitopísčitých půdách, slabě kyselého až slabě bazického pH.

Do České republiky je velmi vzácně zavlékaná, doloženy jsou pouze ojedinělé výskyty, zřejmě přechodného rázu. Z Moravy nebyl druh dosud doložen. Nález vyžaduje další studium.

Gymnocarpium dryopteris (bukovník kaprad'ovitý)

Tato bylina s plazivým, lesklým a černohnědým oddenkem vyhledává stinné lesy (svazy *Tilio –Acerion*, *Fagion*), skály a sutě. Roste většinou na kyselém podkladu, na vápenci pouze na silně ochuzených půdách. Na bazických podkladech jej nahrazuje bukovník vápencový (*Gymnocarpium robertianum*).

Rozšířená je na celém území, vyskytuje se převážně v mezofytiku, v termofytiku jen vzácněji, roztroušeně i v oreofytiku. Ve studovaném území se nachází hojně a místy i velmi hojně.

Ilex aquifolium (cesmína ostrolistá)

Je známo asi 400 druhů převážně v tropických a subtropických oblastech. Vzácněji se vyskytuje v mírném podnebném pásmu a to jen několik druhů. Původem je tato rostlina z atlantické, subatlantické a mediteránní oblasti Evropy.

Tato velmi dekorativní vždyzelená dřevina je v České republice většinou vysazovaná do parků či zahrad. Je vhodná do živých i suchých vazeb, dobře snáší sestřihování. Vyšlechtěno je přes 100 kultivarů lišících se tvarem koruny, lístků, barvou plodů či listů.

Občas bývá zaměňována s mahónií cesmínolistou (*Mahonia aquifolium*), což je severoamerický druh. Ten často zplaňuje, místy má šíření až invazivní charakter. Tento druh se nachází na daném území jen velmi zřídka.

Juncus tenis (sítina tenká)

Tento neofyt byl poprvé v naší republice dokladovaný v roce 1851. Vyskytuje se hojně na celém území, od nížin až do hor. Roste na lesních, lučních cestách nebo na pastvinách. Vyžaduje vlhké, nevápenité, nepřilíš humózní, ale hlinité až hlinitopísčité půdy.

Je nepůvodním druhem naší flory. Pochází ze Severní Ameriky. Roste převážně na lesních cestách, šíření do lesních porostů je však výjimkou. Sítina tenká se chová jako mnohé domácí druhy, nepředstavuje hrozbu pro původní vegetaci. Obsadila specifická stanoviště lučních a lesních cest, ze kterých se dále nešíří. Její populace je stabilní, aniž by vytlačovala další druhy. Ve studovaném území je na polních a lesních cestách dosti hojná.

Medicago x varia (tolice měňavá)

Je často pěstovaná v České republice, zplaňuje, nachází se především u okrajů cest, polí, v lemech křovin a na rumišťích. Vyskytuje se v řadě rudérálních

teplomilnějších společenstev. Roste a pěstuje se na celém území, spíše však v teplejších oblastech.

Tolice měňavá je ustáleným, ale velmi variabilním křížencem mezi tolicí srpovitou (*Medicago falcata*) a tolicí setou (*Medicago sativa*). Kříženci mají často vícebarevné květy. V území je tollice setá (vojtěška) často pěstovaná. Tolice srpkovitá je však vzácná.

Tolice, zejména setá, náleží do světově významných píceň. Má velkou krmivářskou hodnotu, vysoký obsah proteinů umožňuje několik sečí do roka a je značně zimovzdorná a suchovzdorná. Díky symbiotickým bakteriím na sebe může navázat až 200 – 300 kg vzdušného dusíku na hektar porostu.

Muscari neglectum (modřenec hroznatý)

V České republice je původní jen na jihu Moravy, jinde je pěstován a často zplanělý. V Evropě je rozšířen zejména ve Středozeří, ale zplaňuje i v mnoha jiných oblastech.

Roste na výslunných stráních, mezích, vinicích, trávnicích, naspách, na půdách mírně suchých, vápnitých, hlinitých, ale především v oblastech lidských sídel a jejich okolí, polí a cest. Lidé ho často pěstují mezi cibulnatými rostlinami, může se také nechat ke zplanění v trávniku.

Modřenec hroznatý na původních stanovištích je řazen mezi silně ohrožené druhy naší květeny. Například na Slovensku je tento druh hodnocen jako ohrožený a je také státem chráněný.

V oblasti Bažantnice se nachází jen v okolí zahrad a v zahrádkářské kolonii na konci obce Rychlov.

Neottia nidus-avis (hlísník hnízdák)

Tento druh je nezelený saprofyt. Z podzemku mu vyrůstá spleť hlubokých kořenů. Rozmnožuje se velmi zajímavě vegetativně. Rozkveté jen jednou za život. Po odkvetení a dozrání semen zasychá. V tomto suchém stavu přetrvá až do dalšího roku. Pod zemí z větší části kořeny odumírají a nová rostlina se obnovuje z kořenových vrcholků, což trvá i několik let.

Jeho květy voní po medu, okvětní lístky vytvářejí přílbu. Pysk je delší a vpředu dvoulaločnatý. Kvete v květnu až červenci.

Roste od nížin do výšek okolo 2 400 m n. m. v listnatých lesích (nejčastěji bukových), křovinách, vzácněji v jehličnatých lesích (borovicových, smrkových) na humózních a bazických půdách. Vyskytuje se téměř v celé Evropě, vzácně i v chladnějších podnebných pásmech. Tento druh není zatím ohrožený. V daném území roste roztroušeně v listnatých lesích.

Nepeta cataria (šanta kočičí)

Tato rostlina je zajímavá svou proměnlivostí ve složení silic, které obsahuje. Různé druhy vydávají nevábný zápach, jiné jsou výrazné svým citrónovým aroma.

Vyskytuje se na rumišťích, u zdí, na kamenitých svazích, okrajích polních cest a chodníků, ruderalizovaných okolicích usedlostí, drůbežích pastvách, pobřežních porostech podél potoků a v blízkosti sídel, nejčastěji na suchých, živinami bohatých půdách různé zrnitosti.

Do České republiky byl tento druh zavlečen, tudíž je nepůvodní. Pravděpodobně se jedná o archeofyt. Odedávna byl pěstován v teplejších oblastech, často zplaňuje. Roste v bezprostřední blízkosti lidských sídel. Je rozšířen v planárním a kolinním stupni. V chladnějších oblastech je vzácný nebo zcela chybí. Ve zkoumané lokalitě se nacházel hojně.

Dříve se pěstovala v zahrádkách jako léčivá rostlina ve variantě s citrónovým aroma (*var. citriodora*). Nebo se záměrně rozšiřuje jako medonosná rostlina.

Phegopteris connectilis (bukovinec osladičovitý)

Vyskytuje se asi v 15 druzích v mírném podnebném pásmu. Bukovinec osladičovitý je dobře rozpoznatelný podle svého řapíku, který je až dvakrát delší než čepel.

Vyhledává vlhká, stinná mnohdy zrašelinělá místa v lesích, zejména bukojedlových, horských smrčínách a jedlovinách. Roste také na mechových skalách, ztrouchnivělých pařezech či kmenech poražených stromů.

Těžiště výskytu je v submontánním až supramontánním stupni, v suprakolinním a kolinním stupni roste velmi vzácně. V termofytiku a v teplejších polohách chybí. Na daném území se vyskytuje dosti hojně.

Pulmonaria obscura (plicník tmavý)

Vyskytuje se roztroušeně až hojně na celém zkoumaném území, vzácněji (popř. zcela chybí) v suchých lesních územích. Hlavní výskyt je v termofytiku a v teplejších částech mezofytika, jinak v mezofytiku v lesnatém území.

Vyhledává stinné, vlhké, lesní lemy a paseky, světlé dubohabřiny, květnaté bučiny. Roste rychle na humózních, hlinitých a až jílovitých půdách, čerstvě vlhkých, slabě kyselých až neutrálních. Roste na různých podkladech. Kvete před olistěním stromů, za dobrých světelných podmínek. Letní přízemní listy jsou bez skvrn nebo s nezřetelnými, světle zelenými skvrnami, kdy řapík je delší než čepel. Je to nepřezimující druh.

Je taxonomicky hodnocen nejednotně, je velmi podobný plicníku lékařskému (*Pulmonaria officinalis*). Druhy však mají rozdílný počet chromozomů ($2n = 14$ a $2n = 16$).

Pulmonaria officinalis (plicník lékařský)

Od předchozího druhu se liší zejména světle skvrnitými listy, kratším řapíkem a hustě žláznatým kalichem.

Roste ve světlých dubohabrových a lipových hájích, suťových či lužních lesích, lesních lomech, teplomilných doubravách, křovinách. Roste většinou na sušších i vlhčích, živinami bohatých půdách.

Vyskytuje se roztroušeně až hojně v termofytiku a mezofytiku, ale na některých místech zcela chybí. Těžištěm rozšíření je planární až submontánní stupeň. Listy přezimují.

Jak jeho příbuzný druh, tak i tento druh se daném území vyskytuje hojně.

Reynoutria japonica (křídlatka japonská)

Pěstuje se v parcích, zahradách. Velmi často zplaňuje při březích vodních toků. Nejvíce tam, kde již byla krajina narušena člověkem nebo jeho činností. To znamená, že se nachází na skládkách, rumišťích, opuštěných plochách, u zdí, na okrajích vlhkých křovin a podél komunikací. Její šíření je hlavně vegetativní, transportem odlomených oddenků. V některých lokalitách vytváří velmi rozsáhlé porosty.

Rozšíření této rostliny je v celém území od nížin až do podhorského stupně. Na našem území je zplanělá, místy zdomácnělá. Těžištěm rozšíření je především mezofytikum, hojná je i v termofytiku.

Původní význam rostliny v parcích a zahrádkách byl dekorativní. Poskytuje i velké množství rostlinné hmoty, občas využívané pro dobytek. Tuto rostlinu nelze sušit na seno. Křídlatky jsou typické invazivní rostliny. Vytvářejí husté porosty, které znemožňují růst přirozené vegetace.

Reynoutria sachalinensis (křídlatka sachalinská)

Pěstuje se v parcích a na zahrádkách, často zplaňuje na březích potoků, na okrajích křovin a v okolí lidských sídlišť. Od předchozího druhu se liší na bázi hluboce srdčitými listy.

Zplanělá rostlina se vyskytuje od nížin až do podhorských oblastí, ale tam jen roztroušeně. Někde je její výskyt častější než u křídlatky japonské. Z posledních výzkumů vyplývá, že se tato rostlina rozšiřuje rychleji, než tomu bylo dříve, kdy byla vzácnější než křídlatky japonská. I když je velmi dobře morfologicky odlišná, je častokrát zaměňována hlavně s křížencem křídlatkou českou (*Reynoutria x bohemica*).

Jak už její příbuzná rostlina, tak i křídlatky sachalinská je vhodná k dekorativním účelům. Je velmi přizpůsobivá. Čerstvé mladé výhonky jsou využívány pro dobytek, jako krmivo. Na seno je tato rostlina nevhodná. Sklízí se před dosažením jednoho metru výšky. Z území České republiky byl popsán i kříženec obou druhů - křídlatka česká (*Reynoutria x bohemica*).

Rubus fruticosus agg. (ostružiník křovitý)

Zahrnuje několik desítek drobných, těžko rozlišitelných druhů. Většina z nich je hybridogenního původu a rozmnožuje se apomikticky nebo vegetativně. U jedinců se projevuje poměrně značná plasticita morfologických znaků.

Ostružiníky se vyskytují v křovinách, lesních lemech i v lesích. Časté jsou na mírně antropizovaných stanovištích. Na zkoumaném území jsou ostružiníky časté v křovinách a na okrajích lesů, drobné druhy jsem však nerozlišovala.

Solidago canadensis (zlatobýl kanadský)

Původně osídloval severoamerický kontinent, v Evropě byl zpočátku pěstovaný v parcích a zahradách. Později zdomácněl na rudérálních místech a na březích vodních toků. Dnes roste hojně v celé Evropě. Jeho zdomácnění se datuje do druhé poloviny 19. století.

Od následujícího druhu je dobře odlišený svou hustě chlupatou lodyhou (zejména v horní polovině). V daném území roste roztroušeně, v některých místech hojně (převážně u komunikačních sítí a v zahrádkářské kolonii).

Vyhledává rudérální a polorudérální stanoviště v intravilánech obcí, dále rumiště, zahrady, hřbitovy, často okraje komunikačních sítí a břehy řek. Tato rostlina je převážně světlomilná a nenáročná na živiny. Vytváří velké množství dobře klíčivých nažek. Je považován za typicky invazivní druh.

Patří mezi včelařské rostliny, vylepšuje pozdě letní a podzimní snůšku pylu včel. Ale díky tomu také v některých oblastech způsobuje pylové alergie. Jeho dekorativní funkce je vhodná do zahrad či parků. Bývá často napaden padlím.

Solidago gigantea (zlatobýl obrovský)

Roste v lužních lesích a křovinách, na březích vodních toků, rumištích, podél cest, na nádražích. Snáší i mírně zastíněná místa, i když patří do skupiny světlomilných rostlin. Potřebuje více živin a vlhké půdy. Je určujícím druhem nitrofilních akátových porostů.

Tato rostlina je nerovnoměrně rozšířená na celém území. Často zplahuje, místy je již zdomácnělá. Zařazuje se mezi invazivní druhy.

Je rovněž medonosnou rostlinou, která vylepšuje snůšku pozdě letního a podzimního pylu. Avšak patří mezi alergologicky významné rostliny, jejichž alergeny se již staly součástí pozdě letních desenzibilizačních směsí. A jako okrasná rostlina je pěstovaná v parcích a zahradách. V daném území je často pěstovanou rostlinou v zahrádkách.

Taraxacum sect. Ruderalia (smetanka sekce Ruderalia)

Tato vytrvalá, až 50 cm vysoká mléčící bylina má lodyhu bez listů, je lysá a ronící mléko, které zanechává na kůži hnědé skvrny. Listy v přízemní růžici jsou velmi variabilní (laločnaté, zubaté, peřenoklané). Květy se nacházejí v jednotlivých úborech na dutých stvolech, jen jazykovité květy, žluté, zákrovní listeny nazpět ohnuté (Lippert, Podlech, 2005). Kořen kulový, dlouhý a tlustý. Kvete od dubna do srpna (Deyl, Hísek, 2001).

V České republice je to velmi hojná rostlina, roste v celé Evropě a v západní Asii nebo spíše v celém mírném pásmu Eurasie. Roste převážně na loukách, pastvinách, okrajích cest a polí, v zahradách, dvorech, na mezích, rumišťích, téměř všude (Cleveli, Richmondová, 2007). Smetanka se v daném území nachází ve velmi hojném počtu téměř na celém území.

Označení pampeliška se v českém herbáři objevuje v roce 1899. Rod pampeliška zahrnuje několik stovek druhů, a to jak pohlavně se rozmnožující, tak i druhy nepohlavní, apomiktické. Zejména druhé jmenované způsobují při určování značné potíže, nehledě na to, že řada druhů dosud nebyla popsána a ani názory na klasifikaci jednotlivých taxonů nejsou jednotné. V zásadě se uznává rozdělení našich pampelišek do přibližně osmi sekcí, z nichž nejčastější je sect. *Ruderalia* s několika sty druhy. Právě tato sekce je ve starší literatuře uváděna jako *Taraxacum officinale* Wigg. - smetanka lékařská, toto jméno se však vztahuje na severské rostliny a pro naše pampelišky se používá název sekce.

Kořen pampelišky obsahuje hořčiny (lactopicrin, taraxacin a taraxasterin), dále pak trísloviny (insulin, triterpeny taraxasterol, taraxerol, cholin, inosit), steroly, aminokyseliny, pryskyřice, silice, kaučuk, fytoncidy a minerální látky (měď, draslík a mangan), v mladých listech je obsaženo navíc značné množství vitamínu C

a kyselina křemičitá, v květech jsou přítomny flavonoidy, karotenoidy, silice aj. (Podlech, 2002)

Mladé listy, které ještě neobsahují mléko, lze použít jako jarní salát se značným množstvím vitamínu C, který je vhodný zejména pro diabetiky (obsah inulínu). Pražené kořeny lze použít jako náhražku kávy stejně jako kořeny čekanky. Z rozkvetlých úborů se může připravovat pampeliškové víno nebo pampeliškový med.

Viscum album (jmelí bílé)

Tato poloparazitická rostlina je rozšiřována drobným ptactvem. Ke klíčení potřebuje světlo (důležitá je modrá část světelného spektra), jinak ve tmě klíčivost klesá. Podle některých pozorování poskytuje jmelí v hostitelské rostlině část svých asimilátů, ty ji chrání před některými živočichy a houbovými škůdci. Pro opylování jim slouží nejvíce mouchy, které navštěvují jak samičí květy s nektarem, tak i samčí květy bez nektaru. Jako poloparazit odebírá své hostitelské rostlině vodní roztoky minerálních látek a částečně asimilátů, ale jeho přítomností nedochází k vážnějšímu poškození hostitele.

Podle hostitele a dalších znaků se rozeznávají tři poddruhy jmelí bílého. Jsou jimi jmelí bílé pravé (*Viscum album* subsp. *album*), převážně roste na dvouděložných dřevinách, dále jmelí bílé borovicové (*Viscum album* subsp. *austriacum*) rostoucí na borovicích nebo smrcích (jižní Morava). A posledním poddruhem je jmelí bílé jedlové (*Viscum album* subsp. *abietis*), to se nachází na jedlích, je vzácné, na severní a severovýchodní Moravě je častější.

Tuto rostlinu znali již staří Keltové a považovali ji za léčivou. Pro obsah lektinů, viskotoxinů, alkaloidů, flavonoidů má pro současnou medicínu velký význam.

6 Lidové názvy rostlin

Lidé si už od pradávna všímali přírody, vymýšleli a pojmenovávali přírodniny podle morfologických zvláštností a podobností. Zkoušeli účinky jednotlivých rostlin na sobě, a když jim to pomohlo, dávali rady dál. Tak se zachovaly recepty starých kořenářek o léčivých účincích té či oné rostliny.

Lidová jména nikdy nevymizí z našeho jazyka. Stále žijí mezi námi a také vznikají nová pojmenování. U mnohých názvů nevíme, kdo je vymyslel, či kdy vzniklo toto pojmenování. Víme jen to, že to musel být laskavý a všímavý člověk, který pozoroval a správně vystihl pravou podstatu rostlinky.

Pokud se v názvu vyskytuje výraz vlčí, vyjadřovalo to nepotřebnost či škodlivost druhu, podobně jako výraz hadí nebo ďábelský zase jedovatost rostliny. Někdy spojení názvu rostliny a zvířete znamenalo jeho využití (koza – dobrá pastva – kozí list). Náboženský kult hrál velkou roli u našich předků v hledání názvů (oči Pana Ježíše Krista, slzičky Panny Marie apod.). Lidová jména jsou ukázkou bohatosti našeho jazyka. Některé názvy jsou odvozeny od jejich požívání a využití při léčení (útrobník, beraní gule, všudybyl, kaša aj.)

6.1 Oblastní zařazení

Bystřice pod Hostýnem se nachází na rozhraní dvou velkých národopisných oblastí. Směrem od Přerova je to oblast Hané a směrem od Valašského Meziříčí a Rusavy oblast Valašska. Střet dvou velkých oblastí se nazývá Záhoří, které má přece jen blíže k Přerovu. Nářečí, které se v Bystřici pod Hostýnem a přilehlém okolí vyskytuje, je spíše než valašské, záhorské. Všichni obyvatelé používající toto nářečí jsou na něj věru pyšní. Ať už to jsou starší lidé, či jejich děti, a také děti těchto dětí.

Jak uvádí Motalová (2008), jednotlivé znaky daného nářečí nemají zpravidla stejný zeměpisný rozsah, hranice se různě kříží, sbíhají, oddalují. Hranice mezi sousedními nářečími nejsou ostré, ale spíše plynule přecházejí. Proto i zde se můžeme setkat jak s nářečím záhorským, tak i valašským nebo u mladší populace lidí, smíšeným.

Z těchto dvou nářečí jsou dále uvedeny příklady. V záhorském nářečí – nosém (nosím), klečěš (klečíš), pálěš (pálíš), móka (mouka), véce (vejce), nélepší (nejlepší), abi (aby), meslit (myslet), serka (sirka), pisek (pejsek), kuň (kůň), muj (můj), zhledat se (shledat se), ščáva (šťáva), holóbjátko (holoubátko), pópjátko (poupátko), prosijó (prosí), padňite (padni), uhnité (uhni) aj. (Motalová, 2008). Ve valašském nářečí – volat' (volá), prosiť (prosí), tzv. měkčení 'pena (pěna), 'meký (měkký), tzv. tvrdé l uděláte, estli (jestli), ščeboce (švitoře), dňú (dnú), nigdá (nikdy), len (jen), mosím (musím), jagdyž (jak když) aj.

Celá oblast Bystřicka je rozložena mezi kopci, občas v klikatých údolích, místy zúženém či naopak otevřeném terénu. Tato práce popisuje i výskyt valašského pojmenování rostlin, protože děti i učitelé rádi používají známější výrazy pro rostliny, které rostou blízko jejich domovů. Tedy, jak se říká: „Šak po našom je to taky zprávné“.

Obr. č.12 (Oblast Záhoří – foklorweb)

Obr.č. 13 (Oblast Valašska – foklorweb)

6.2 Slovník lidových názvů

lidový název	český ekvivalent
ajbišek	proskurník lékařský
andělíček, nebeské kvítí, pámbíčkovy rukavičky	stračka vysoká
andělské péři	tavolník
angrešl, chlupáč	angrešt, srstka
arcizl	narcis
babí břuch, černý kořen, medník, staříčkovy gule	kostival lékařský
babí zub	podbílek šupinatý
babík, blatůch, volí oko, žaruž	blatouch bahenní
babka	jitrocel větší
badyán, kozolec	kozlík lékařský
bahníd, rokyta	vrba jíva
balšán, větrová zelina	máta peprná
balšánek	máta kadeřavá
barošky, kočičky, kocanky, kocandy	vrba jíva - květenství
bělíca	bílá třešeň
bér	bér italský
besekyr	starček
bez	šeřík obecný
bezinky, kozičky	bez černý - květenství
bílá růže, vodní růža	leknín
bílé kvítí, oči (slza) Ježíše Krista, pámbíčkovy oči, svatojánské kvítí	kopretina bílá
blúd	komonice bílá
blýskáček, vaječník, vajčák	orsej jarní
bor, borka	borovice
boří	borový les
bróv	bér
březa	bříza
bučník	bukový les
bukva	bukvice
burgyň	řepa
celidona	vlaštovičník větší
cibely	rozinky
cigánské kvítí, sirotka	sedmikráska chudobka
cigánské mléko, hadí mléko, mlěč	pryšec chvojka
cvíbí	keř svída krvavá
čaganka	čekanka
čapí nos	kakost luční
čečůvka	čočka

čepky	mandle
černá malina	ostružina
černica, višnúvky, vyšňa	višně, višeň
černohlávek, kominiček	krvatec toten
čertova zelina	blín černý
čertovo žebro, paprad'ka, papradka, paprádka	papratka samičí (popř. kaprad' samec)
červený kohútek, pukavec, makúvka	mák vlčí
čistec, modré očka, očička Panny Marije, prchavka, zuzanka	rozrazil rezekvítek
dobrá mysl, mateřánka, mateřanka	mateřídouška
dorgyňa, georgyňa	jiřina
dřín, lerpaň	modřín
dudky, nevěstiny rukávce	knotovka bílá
dyňa	tykev
farářovy čepičky	plody brslenu
fazulky	hrachor jarní
fijalka	violka vonná
hadina zeřina	hadinec
hadovec	modřenec
hafera	borůvka
hedvábný bor	borovice vejmutovka
hlístník	zeměžuč
hluchá kopřiva	hluchavka
hluzák	čemeřice
hnidavec	vřes obyčejný
hrab	habr
hrabí	habrový porost
hrkáčky, krkávky, žebrácká kabelka	kokoška pastuší tobolka
hruška	hrušeň
hřebíček, slzičky panny Marije	hvodík kartouzek, karafiát, rožec polní, kohoutek luční
chábí, chramrazí, chrásť	klestí, křoví
charpa	chrpa
chibe	bez černý
chlebiček, řekvička, řepka	pupava bílá
chlupatý zvonek	koniklec
chvóji	jehličí, větve jehličnanů
jabuko, jabůčko	jablko
jahodička	brusinka
jahřabina, jařabina, jařáb	jeřabina
jalovčinka	plod jalovce
jarka	jarní pšenice
jarníček, klepačka, kropáček, petrklíč, petrklúč	prvosenka jarní
jasen	jasan

jatelina	jetel luční
jemelo	jmelí
kačení mydlo, zarušky, zaružina, žaružina	pryskyřník (prudký)
kamilky, řmnění	heřmánek pravý
kapusta, zelé	zelí
karlátky, trnky	švestky
kaša	proso, bér, pohanka
kašička	poměnka bahenní
kaštan	jírovec maďal
kerlub	kedluben, brukev
klenec	javor klen
kobyli ščáp, pajet', štív	šťovík
kočičí dunda	jablečník obecný
kočičí mydlo	mydlice lékařská
kočičí pazúrky	dobromysl
kočičí tlapka	kociánek dvoudomý
koní nať, koní nátká	máta
konopina	vrba košíkářská
koření sv. Jána	angelika
košiláček, košulka, kozí brada	sasanka hajní
kozí cecky, kokše, hliněnky, bohány, trnky	odrůdy slivoně
kozí cicek	plicník lékařský
kozica	rostlina kozí brada
kožušky, dvorčinka, hrkávka	odrůda jablek
krušpánek, zimozelení, barvínek	barvínek větší
krvavník, všudybyl	řebříček
křehovka	vrba křehká
kukačka	vstavač kukačka
kvak, vkačka	řepa, tuřín, vodnice
kyselina, kyselý jetelíček, zaíčí, zaječí jatelina (zelé)	šťavel kyselý
lekavec	netýkavka
leluja	lilie
lésa, léska	líska
leskovec	lískový ořech
linda	topol bílý
lipáčí	lipový květ
liščí ocas	psárka luční
lubeček	libeček lékařský
lucerka	vojtěška
macošky	violka trojbarevná
májíček, májička, pukléřka, stařeček, staříček, staříčkovy gatě	smetanka lékařská
malináč, maliní	ostružiník maliník
marhula	ovoce moruše, meruňka

marijánek, marjánka, marijánka	majoránka
milovník	svízel přítula
modré oči	len setý
mrkva	mrkev obecná
muškát	pelargonie
naháček	ocún jesenní
obilé, žnivo	obilí
oharek	okurek
openec, opoňka	popenec obecný
osec, pchálí	pcháč rolní
palach, šáchor, šáší, trst	rákos
pámbíčkovy očička	pomněnka rolní
pámbíčkovy slzičky	kohoutek luční
pámbíčků chléb	sléz přehlížený
pantoflíčky	štírovník růžkatý
paradajka	rajče
patáčky	plody slézu přehlíženého
pazourek	lecha jarní
pazúrky, slunečko, slnečko	měsíček zahradní
Petrova fúsa	suchopýr
Petrova hola	divizna velkokvětá
petruželé	petržel
podlážka	jaterník
polní salát	kozlíček jarní
prlavica	kopřiva žahavka
přeslica	přeslička
psí víno	lilek potměchuť
ptačí víno	pstroček dvoulistý
pugačky, pukačky	silenka
ranhojič, psí jazýček	jitrocel kopinatý
rendlíček	orlíček obecný
rež	žito
rojovník	meduňka lékařská
rozmarýn	rozmarýna lékařská
rváč	plavuň
rybízle, rybízgle	rybíz
řepíček, útrobník	řepík lékařský
řeřucha, řežucha	řeřicha
sirotek	violka rolní
sití	sítina, orobinec
sladké dřevo	kořen lékořice
smradlavý heřmánek	rmen smrdutý
smrd'utá zelina	česnáček lékařský

smrek	smrk
srnčí nožka	ostrožka stračka
srdečka	srdcovka nádherná
stoklas	sveřep obilní (stoklasa)
střabule	kerblík
střešně	třešně
svatojánské koření	vysoká vodní rostlina s bílými květy (halucha)
sviňa	durman
svinská veš	bolševník, bolehlav, tetucha kozí pysk, bršlice kozí noha
ščerbák	pcháč zelinný
šípí	šípkový porost
šípinka, šipina	plod šípkového keře
škrábek	bika ladní
švrláček, tvarožníček	mařinka vonná
tatarka	odrůda pohanky
trávnice	odrůda jahod
tínové chachalí	plané trnky (trnka obecná)
truskavec	rdesno ptačí, jahoda
tupipán	žlutý narcis
turkyňa	kukuřice setá
úročka	jetel bílý
vička	čičorka pestrá
vlásenka, zezulena	kokotice jetelová
vlčí noha	karbinec evropský
vlčí ocas	planý bob
vlčí tlama, žabky	hledík
vlčí třešeň	vraní oko
vonička	květina
vrbica	vrba (mladá)
vršlica	bršlice kozí pysk
vředový kořen	merlík, zběhovec
zeliny	byliny
zimozeleň	zimostráz
zlý mníšek	oměj šalamounek
žabinec	okřehek
žabinec	vodní řasa, rdest
žabř	druh plevelu (mrkvovitý)
žebříček	mochna husí
ženské krámy	třezalka
žito	pšenice
žluták	úročník lékařský

Tabulka č. 3 Podle Hubáčka (1983) a Fabiána (2009) a Ristonové (2007)

Lidový název	Český ekvivalent houby
beraní gule, čertí tabák, čertovy guličky, prašivka, žabince, (vraní vejca)	pýchavka (malá)
bílá glamka	strmělka
čertovo vajíčko	hadovka smrdutá
d'ábel, generál, psí signál	satan
dešťovky	špičky
dubák	hřib dubový
hnojůvky	hnojník
holubica, holubjanka, holúbci	holubinka
hubaň	choroš
chrapáč	ucháč obrovský
jalovčák, pančoška	hřib křemenáč
kolopeňka	václavka
kravina, kravička	ryzec syrovinka
kuřátka	liška
lipůvky, podmáselník, podborůvka	klouzek
májůvky	čirůvka májová
masák	muchomůrka růžová
modřák, silák, sinál	hřib kovář, modrák
podhřibůvka	mechovka bílá
smetaňák	hřib podmáselný
smrha	smrž
tanečnice	muchomůrka červená

Tabulka č. 4 Podle Hubáčka (1983) a Fabiána (2009) a Ristonové (2007)

7 Výsledky dotazníkového šetření

Zkoumaná oblast leží blízko většího města – Bystřice pod Hostýnem. Tato oblast je velmi dobře dostupná, jak pěšky, tak i na kole, v zimě na běžkách. Mnozí žáci či dospělí kolem studované oblasti denně projíždějí cestou do města, do práce či do školy. Proto bylo provedeno dotazníkové šetření, zda znají tuto oblast, zda už tam někdy byli.

7.1 Rozdělení dotazníku

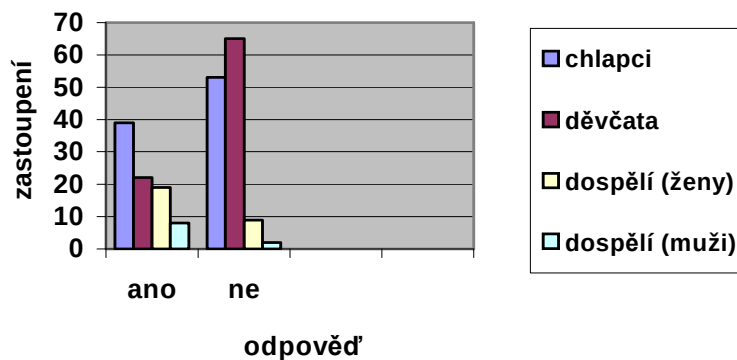
Dotazník byl pomyslně rozdělen na tři části. V první části byly uváděny jednoduché dichotomické otázky, na které respondenti odpovídali ano – ne. V části druhé byly použity otázky otevřené, aby byla jistota, že v Bažantnici občané města a přilehlých částí opravdu byli. A poslední část byla věnovaná nářečí. Zde měli přeložit z nářečí názvy rostlin, keřů, květenství či plodů a uvést správný botanický název.

7.2 Grafy dotazníkového šetření

Celé vypracování dotazníku zabralo dotazovaným pouhých pět minut. Celkem bylo 227 respondentů. Z velké části to byli žáci z druhého stupně ZŠ T. G. Masaryka v Bystřici pod Hostýnem a zaměstnanci této školy. Dalšími dotazovanými byli členové z Valašského souboru písní a tanců Rusava a obyvatelé Rychlova. Toto šetření probíhalo od 5. 10. 2009 do 23. 10. 2009. Celkový počet dětí na základní škole byl 189, z toho chlapců bylo 102 a dívek 87. Věk žáků se pohyboval od 11 let do 16 let, kdy věkový průměr činil 13 let. Počet dospělých byl 38 (z toho 28 žen a 10 mužů) a jejich věkový průměr činil 34 let. Věková skladba byla od 20 let do 60 let. Starší obyvatelé nechtěli být do dotazníkového šetření započítáni.

7.2.1 Otázka č. 1: Znáte Bažantnici u Bystřice pod Hostýnem?

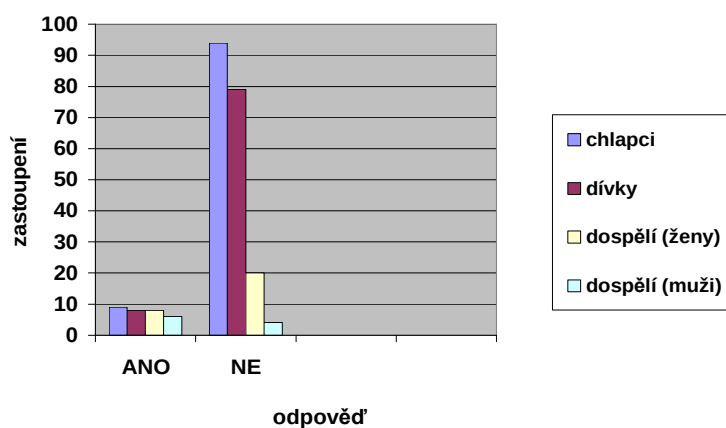
otázka č. 1

Výsledek: V této otázce, zda znají oblast Bažantnice, bylo ve většině případů zodpovězeno, že danou oblast neznají. Jen 38 chlapců Bažantnici zná, a často ji navštěvují. Dvacet dva děvčat na tuto otázku odpovědělo kladně. Dané zkoumané území z dospělých žen zná 19 a mužů 8.

7.2.2 Otázka č. 2: Víte, komu tato část území patří?

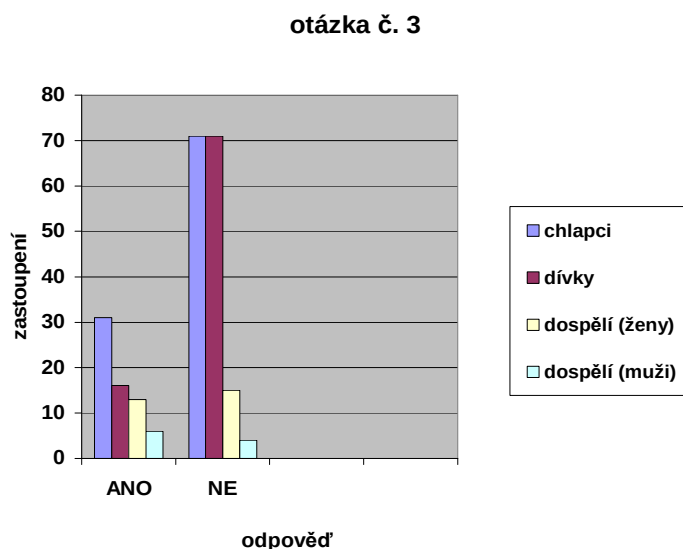
otázka č. 2

Výsledek: Na tuto otázku většinou odpovídali lidé a žáci, že území patří městu, popřípadě, že je v soukromém vlastnictví. Správnou odpovědí je, že dané území patří

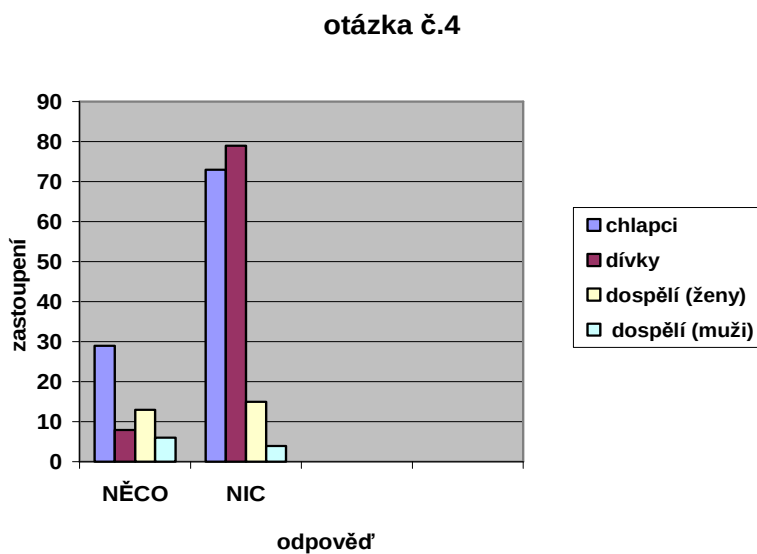
opravdu do soukromého vlastnictví Ing. B. Šimona. Správně odpovědělo 8 děvčat a 9 chlapců. Z dospělých osob uvedlo správnou odpověď 8 žen a 6 mužů.

7.2.3 Otázka č. 3: Navštívili jste někdy Bažantnici?

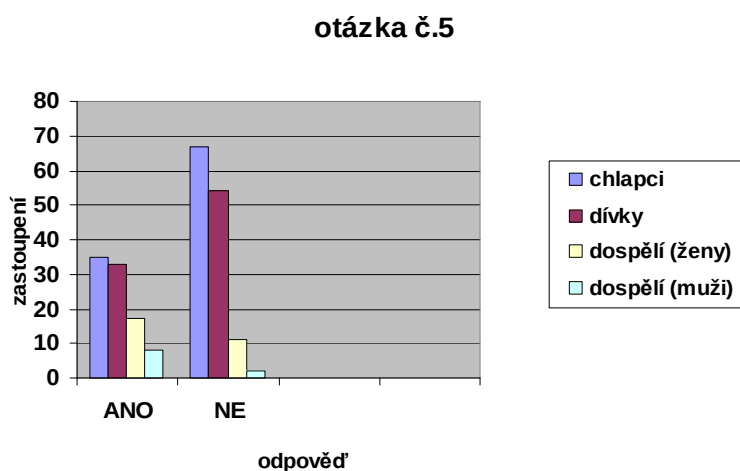
Výsledek: V této otázce, zda vůbec někdy navštívili Bažantnici, odpovědělo 16 dívek a 31 chlapců kladně. Třináct dospělých žen a 6 mužů už někdy navštívilo tuto lokalitu.

7.2.4 Otázka č. 4: Co najdeme v Bažantnici?

Výsledek: Tato otázka byla spíše kontrolního rázu, zda opravdu někdy navštívili tuto oblast. Je zajímavé, že debata v minulé otázce odpovíděla, že už Bažantnici navštívili, ale jen 8 z nich vědělo, co se zde nachází. U chlapců to bylo mnohem lepší, protože 29 z nich vědělo, co zde najdeme. U dospělých skutečně navštívilo tuto oblast všech 13 žen a 6 mužů.

7.2.5 Otázka č. 5: Myslíte si, že tato část území je zajímavá?

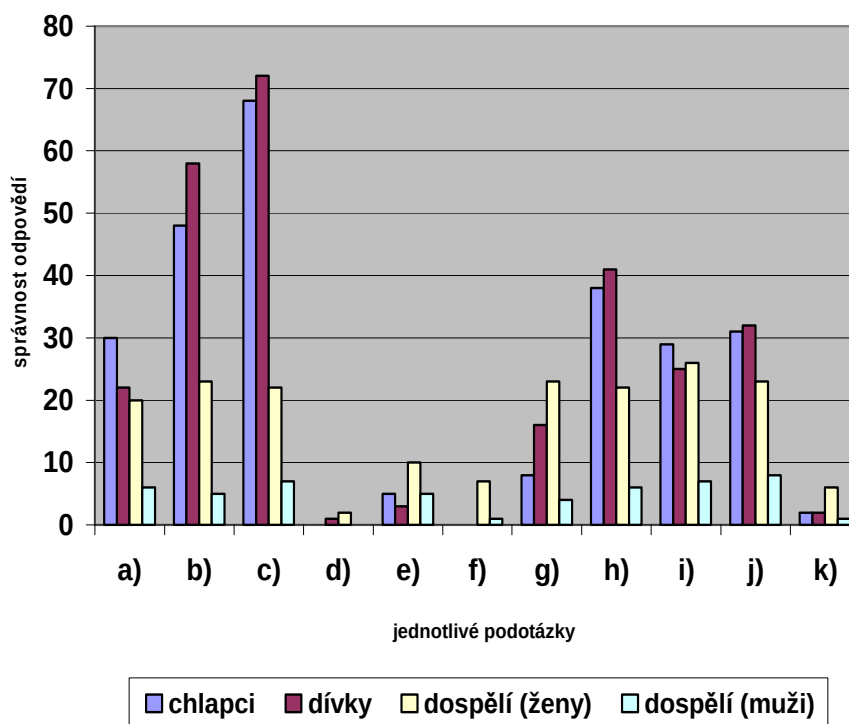

Výsledek: Třicet tři dívek a chlapců 35 odpovědělo kladně. Shodně s nimi odpovědělo 17 žen a 8 mužů. Pokud měli alespoň nějaký dobrý nápad, byl zařazen pod odpověď ano.

7.2.6 Otázka č. 6: Poznáte, o jaké rostliny se v nářečí jedná?

Pokud ano, napište prosím jméno rostliny.

otázka č.6

Výsledek: Šestá otázka je rozdělena do dalších podotázek. Stačilo napsat správný botanický název u rostlin, keřů, květenství či plodů, které jsou v oblastním nářečí.

Prvním názvem je borka (a) - správně označení pro borovici, borovicové jehličí, borovicové větvičky. Správně zodpovědělo tuto otázku 22 dívek, 30 chlapců, 20 žen a 6 mužů.

V dalším bodě jsem se ptala, co jsou černé maliny (b). Správnou odpovědí byly ostružiny, což zodpovědělo 58 dívek, 48 chlapců, 23 žen a 5 mužů.

Třetí otázkou jsem zjišťovala, jestli vědí, co je to kaštan (c). Většina dotazovaných ví, že je to jírovec maďal, ale kaštan se mu jen říká. Což také potvrdilo 58 dívek, 68 chlapců, 22 žen a 7 mužů.

Jaká rostlina se skrývá pod označením čertovo žebro (d), správně řečená kapradina, uvedla jen jedna dívka a 2 ženy, jinak ani pánové, či chlapci neznali na tuto otázku odpověď.

Rostlina lidově nazývaná kominík nebo kominíček (e), je správně označená jako krvavec toten. Což vědělo 5 chlapců, 3 dívky, 10 žen a 5 mužů.

Šestým slovem bylo označení hřebíček (f), což je správně karafiát nebo hvozdík kartouzek, rožec polní či kohoutek luční. Pokud se objevila alespoň nějaká správná rostlina, byla uznána. Bohužel vědělo jen 7 žen a 1 muž.

Pod označením chlupáče (g) se skrýval plod nebo také rostlina angreštu. Což správně odpovědělo 16 dívek, 8 chlapců, 23 žen a 4 muži.

Další záludnou otázkou bylo, co je to jařabina (h). Jařabina je lidové označení jeřabin. Z dotazovaných respondentů to vědělo 41 dívek, 38 chlapců, 22 žen a 6 mužů.

Děti každý rok chodí sbírat toto květenství, tak jsme se zeptala, zda znají květenství označené jako kozičky (i). Správná odpověď se skrývala pod názvem květenství bezu černého. Což poznalo 25 dívek, 29 chlapců, 26 žen a 7 mužů.

Desátým pojmem jsou kočičky (j). Tyto květy patří vrbě jívě. Což správně zodpovědělo 32 dívek, 31 chlapců, 23 žen a 8 mužů.

Plody, které se nazývají černica (k), jsou obyčejné višně. Správnou odpověď věděli 2 chlapci, 2 dívky, 6 žen a 1 muž.

Často lidé chodí sbírat kuřátka (l), což jsou houby. To vědělo 33 dívek, 43 chlapců, 18 žen a 5 mužů.

Dále jsem se ptala, jaká rostlina se ukrývá pod pojmem čapí nos (m). Správná odpověď byla kakost luční. Takto odpověděli jen 2 ženy a 1 muž.

Dále jsem se v dotazníku ptala na pojem májíček (n). Májíček jsou listy od smetanky lékařské, známé jako pampeliška. Tento pojem (májíček) znalo 55 dívek, 45 chlapců, 25 žen a 7 mužů.

Patnáctým názvem je rokyta (o), což je druh vrby. A ten znalo 5 žen a 1 muž.

Mezi rostliny rostoucí převážně na jaře patří rostlina řeřucha (p), což je řeřicha. A to vědělo 17 dívek, 19 chlapců, 15 žen a 4 muži.

Známý pojem žabinec (q) je vodní řasa nebo rdest, což správně vědělo 17 dívek, 14 chlapců, jen 7 žen a 4 muži.

Posledním pojmem je prašivka (r). Že je to houba, vědělo 52 dívek, 55 chlapců, 19 žen a 4 muži. Pokud někdo napsal, že druh této houby je pýchavka, bylo to velmi správně zodpovězeno.

Z dotazníkového šetření vychází, že byť je studovaná oblast snadno dostupná, děti ji nenavštěvují ani ve svém volném čase. Sice je toto území v soukromém vlastnictví, ale jsou zde udělány pěšiny pro pěší chůzi či jízdu na kole.

Děti i dospělí vědí, jak rostliny v nářečí vypadají, ale mnohdy nevědí, jak se tyto rostliny odborně nazývají.

8 Léčivé rostliny

8.1 Rozvoj fytoterapie

Přírodní léčivé prostředky, především léčivé rostliny, byly dlouho jediným zdrojem léčiv pro lékárny a základním zdrojem surovin pro výrobu léčiv. A nejen lékárny, ale i samotní lidé byli odkázáni při nemoci na bylinky, které rostly kolem nich. Do doby renesance se neprováděly lékařské operace a východisko buď poskytly bylinky, nebo člověk zemřel (Vermeulen, 2004). Proto byly bylinky tak nepostradatelné.

S rozvojem chemie a chemického průmyslu došlo k rozvoji chemoterapeutik. V současnosti se medicína úspěšně rozvíjí i tam, kde se dříve myslelo, že jsou to nemoci nevyléčitelné, či nemoci životu nebezpečné. Dneska tyto nemoci lékaři dokáží vyléčit nebo aspoň zmírnit bolesti.

Ve farmaceutickém průmyslu se na drogy z rostlin nezapomnělo, stále se používají tam, kde nelze léky vyrobit synteticky nebo tam, kde by jejich výroba byla velmi nákladná. Zjistily se i lepší účinky medikamentů, když se podávají v kombinaci s léčivými rostlinami.

Lékaři a ani farmaceutický průmysl nezapomněl na účinky těchto rostlin. Nebo možná dnešní doba k tomu dopomohla, že se opět obracíme na přírodní medicínu. Lidé neztratili zájem o léčivé rostliny a ani o látky, které tyto rostliny obsahují. V každé lékárně najdeme čajové směsi, tinktury, mastičky aj.

8.2 Samoléčba

Rostlinné drogy nejsou pro každého pacienta vhodné. Musíme rozpoznat, kdy je možno se s nimi léčit a kdy je lepší si zajít k lékaři. Jednu výhodu přece jen mají. Účinné látky v rostlinách jsou vždy ve vzájemném poměru (kombinované) a jsou biologicky vyrovnané, takže v organismu se nehromadí a nemají škodlivé vedlejší účinky (Volák, 1983). Výjimkou jsou jen silné rostlinné drogy, které bez souhlasu lékaře nelze v lékárnách dostat.

8.2.1 Doporučení samoléčby

K samoléčbě se může přistoupit, když: (Iburg, 2007)

- a) známe hranice svých možností a dokážeme včas vyhledat lékaře
- b) známe dobře svoje tělo a tudíž můžeme stanovit vlastní diagnózu
- c) jsme si jisti v rozeznávání bylin a ve správném dávkování
- d) máme-li vypozerované účinky používaného prostředku (pro jeden symptom známe více léčivých prostředků a u každého jedince zabírají individuálně)
- e) dokážeme-li jít i po neúspěšné samoléčbě k lékaři a otevřeně s ním promluvit o vlastních léčebných pokusech
- f) pokud nepovažujeme domácí prostředky za zázračné nebo univerzální.

8.2.2 Nedoporučení samoléčby

K samoléčbě nepřistupujeme, když: (Iburg, 2007)

- a) si nejsme jisti zvoleným prostředkem, jeho účincích na zmírnění potíží nemoci
- b) pokud máme nejisté symptomy a tudíž nemůžeme určit vlastní diagnózu
- c) máme-li pochyby, zda naše prostředky, které máme k dispozici, jsou tím skutečným, za co je považujeme
- d) máme-li pouze strach z návštěvy u lékaře
- e) trpíme-li opakovaně stejným symptomem, aniž bychom znali jeho pravou příčinu
- f) pokud samoléčbě nevěříme a chceme-li jen ušetřit čas a peníze za návštěvy lékaře a lékárny

8.3 Pohled do minulosti

Dnes jsou bylinky tak rozšířené, že je považujeme za něco samozřejmého. Více se setkáváme s alternativní medicínou. Pod tímto honosným jménem se většinou nachází fyto terapie, což znamená léčení pomocí rostlin. Pokud bychom se podívali do historie, najdeme značně zajímavý vývoj těchto rostlin a léčení vůbec.

8.3.1 Rostlinné léky v době pyramid

Staří Egypťané využívali účinky léčivých rostlin ke svým lékařským praktikám. Dnes se dozvídáme o těchto nejstarších popisech znalosti rostlin jen z papyrusů z doby asi okolo 1500 př. n. l. Jedním z nejstarších papyrusů je Ebersův papyrus. V těchto papyrusech bylo více než 500 přírodních látek ve více jak 800 recepturách (Iburg, 2007). Ramses II. shromáždil kolem sebe lékaře, kteří měli na starosti léčbu určité choroby. Tamní králové byli velmi obklopeni lékaři a vědomostmi o předcházení nemocem a jejich léčbě. Tak byly léčivé rostliny přidávány do jídel. I dělníci, kteří pomáhali stavět pyramidy, dostávali do jídla bylinky. Tím se předcházelo epidemiím.

V Mezopotámii se o léčivých účincích rostlin dozvídáme z hliněných tabulek. Babylonský král Mardukapaliddnina II. nechal založit zahradu, ve které se pěstovalo 64 léčivých rostlin (Volák, 1987). Mezi rostliny pěstované v těchto zahradách patřily převážně jabloně, česnek, cibule, kopr, koriandr, okurky, šafrán, fenykl, zimostřez, myrha, čemeřice, blín, mandragora, mák aj. O dávkování se v babylonských spisech nepsalo, ale mezi lékaři platila tichá domluva. Jen tu a tam se někde objevilo dávkování čaje, který byl pokládán za velmi důležitý lék. Nejúčinnější byla jeho moc navečer nebo brzy ráno před východem slunce.

Ve staré Indii se nacházelo nepočítané množství léčivých rostlin. Dodnes je Indie považována za zahradku léčivých rostlin, které čekají na svoje objevení. Doboví léčitelé rozlišovali dva druhy léčiv, jedny rostlinné medikamenty čistily tělo (dávivé, na zvýšení sekrece aj.) a druhé měly tišící účinek.

Čínská medicína má nejvíce propracovanou léčebnou metodu akupunkturu. Číňané věřili a věří, že v přírodě existuje na každou chorobu vhodný lék (Volák, 1987). Jednou z rostlin, hojně používanou v této krajině, která ještě dnes není doceněna, je kořen ženšenu. Lékaři v Číně věřili, že při správném dávkování má tato léčivá rostlina blahodárný a omlazující vliv, dále pomáhá proti neplodnosti, léčí rakovinu (Volák, 1987). V čínských recepturách se často objevily lidské nebo zvířecí orgány popř. tělní tekutiny. Ze zvířecích částí to byly např. tygří dráp, tlapa, sliz z ropuchy, rohy nosorožce, hadí maso.

8.3.2 Nauka o léčivých rostlinách v antice

V dávných časech si lékaři sami připravovali svoje léky. Většinou používali na výrobu léků suroviny, které získali od bylinářek a překupníků léčivých rostlin. Byli mezi nimi i šarlatáni, kteří vyráběli zázračné medikamenty, zkrášlovací masti, nápoje lásky, ale dovedli namíchat i jedy. Většina lékařů však měla zájem o léčení, a tak zanechala o svých postupech spisy a kresby. Podle Voláka (1987) jedním z lékařů, který v antickém Řecku přispěl k rozvoji nauky o léčivých rostlinách, byl Hippokratés (480- 370 př. n. l.). Ve své učebnici popsal přes 230 léčivých rostlin. Hippokratés se stal symbolem řeckého lékařství. Jeho rodina ho považovala za jednoho z předků Apollonova syna poloboha Asklepie, jemuž Řekové připisovali schopnost léčit. Podle tohoto lékaře tělesné funkce závisí na rovnováze hlavních prvků: země, vody, ohně, vzduchu. V lidském těle jsou tyto prvky zastoupeny tělesnými šťávami: krví, lymfou, žlutou a černou žlučí (Volák, 1987). Pokud se tyto šťávy nacházejí v rovnováze, je všechno v pořádku, ale pokud ne, naruší se jejich harmonie, a člověk onemocní. Hippokratovy zásady lékařské etiky, obětavost, morálka a sebezapření platí dodnes.

Dalším významným lékařem byl Claudius Galenos z Pergamonu, též jmenovaný Galén (129- 199 př. n. l.). Tento muž byl osobním lékařem císaře Marka Aurelia (Iburg, 2007). Ve svém několikadílném spise sepsal dosud známé léčivé rostliny i s návody použití. Celý středověk byly jeho spisy závazné.

Podstatná část antických znalostí se v období 5. až 8. století ztratila. Něco ze znalostí o léčení pomocí rostlin si uchovali Mauři (Arabové) na Pyrenejském poloostrově. Ale klíčové „úschovny“ těchto znalostí představovaly benediktínské kláštery.

I ve starověkém Římě byli lékaři, kteří se spíše starali o vojáky v bitvách než o civilní obyvatelstvo. Spisovatel Plinius starší popsal stovky léčivých rostlin určených k léčení a k prevenci nemocí. Většina léků, mastí a tinktur obsahovala šalvěj, rozmarýn, fenykl, aj. (zelí, česnek, cibule, pórek aj.). Vojáci dostávali každodenní dávku česneku, aby zůstali zdraví.

Pětídílné dílo Padana Diskuroida je nejdůležitější v antickém světě. Tento spis vznikl v prvním století našeho letopočtu. Je zde více jak tisíc léčivých prostředků

z rostlin, zvířat i minerálů. Až do 16. století našeho letopočtu byla tato kniha základem nauky o léčivých rostlinách (Iburg, 2007). Důležitost tohoto díla je v tom, že obsahuje empiricky získané výpovědi o účincích toxických látek. Příkladem jsou účinky máku (opium, tišení bolesti, kašle), použití máty peprné (bolesti hlavy) stahující účinky dubu a vrby (Alberts, Mullen et Spohn, 2006).

8.3.3 Středověká rostlinná medicína

V době velkého stěhování národů byla rostlinná medicína na ústupu. Věřilo se, že nemoc je trest od Bohů za špatný čin nebo život. Proto byli tito lidé zavržováni a vyhnáni ze společnosti. Postoj k nemocným byl změněn křesťanstvím. Křesťanství hlásalo, že pokud je člověk dobrý, tak by měl pomáhat chudým, slabým a nemocným (Iburg, 1987). Většinou se o nemocné staraly církevní řády v kláštorech. Všechno učení o léčení pomocí rostlin bylo zaznamenáno a pečlivě shromažďováno díky tomu, že jeptišky a mniši byli vzdělaní lidé, tudíž uměli číst a psát.

Ve středověku se sbíráním léčivých rostlin se zabývali kořínkáři, čili řeporyjci, brtníci a čarodějnice (Rath, 1928). Bájně čarodějnice, které byly většinou kořenářky či porodní báby, znaly účinky bylin a tím mohly pomáhat lidu. V této době každá vesnice měla svoji kořenářku a svou porodní bábu. Tyto léčitelky byly velice vážené dámy, dávaly rady nemocným, pomáhaly při porodech a v šestinedělí. Podle Iburgové (2007) slovo čarodějnice pochází ze starohornoněmeckého slova Hagazussa, což znamenalo „Sedící na živém plotě“ nebo „Ta, která dřepí na živém plotě“. Tato představa živého plotu představovala dva světy, proto vědomosti čarodějnického řemesla a jejich moc u lidí představovala trn v oku duchovenstva i šlechty. Příslušníci těchto vrstev dávali vědět do světa zlé a vymyšlené pomluvy o podivných praktikách čarodějnictví. Čarodějnické řemeslo bylo ve středověku lidskému životu přímo nebezpečné a mnoho lidí kleslo tehdy pod katovým mečem, na šibenici, či na hranici, bylo umučeno ve vězeních nebo roztrháno koňmi (Rath, 1928).

Benediktínský řád v čele se Svatým Benediktem z Nursie a jeho řádovým bratrem Cassiodorem se ujali úkolu opatrování nemocných. Tito řeholníci byli speciálně vzdělávání v lékařské a opatrovnické oblasti. Cassiodor byl odpovědný

za nauku a tudíž založil mnišskou akademii, ve které se učili i léčení pomocí rostlin. V 8. století se bylinná nauka dále rozšířila, bylo to v období za vlády Karla Velikého, kdy se kláštery osamostatnily. Léčivé bylinky si pěstovali na svých klášterních zahradách.

Za vlády Fridricha Barbarossy žila Abatyše Hildegarda z Bingenu. Abatyše poskytla nejednu radu svému vládci, ale hlavně do své smrti v roce 1179 sepsala rozsáhlé dílo, kde spojila vědomosti s poznatky lidového lékařství (Iburg, 2007). Její filosofie tkví v tom, že léčit se musí jak tělo, tak duše a ne jen samotný nemocný orgán. Zdravý způsob života, výživa a také léčení pomocí rostlin hrají důležitou roli v životě člověka.

Od konce 12. století nebyla nauka o bylinách příliš zvelebována. Nové poznatky přicházely jen velmi pomalu a staré upadaly do zapomnění. Ve světě vládla scholastika, úmyslně se vyhýbala pokroku v přírodních vědách a vůbec v přírodním pozorování. Obchod s rostlinami se uskutečňoval převážně přes Florencii a Benátky. Jediný scholastik, který měl zájem o botaniku a léčitelství, se jmenoval Albertus Magnus (1183 – 1280), napsal šest knih o léčení rostlinami (Volák, 1987).

V první polovině 14. století Šimon z Janova a Matthaeus Sylvaticus porovnali arabské a řecké názvy rostlin s latinskými názvy (Volák, 1987). Tímto velkým a nesnadným úkolem ulehčili práci dalším botanikům. Ale největší dílo v této oblasti botaniky sepsal Otto Brunfels.

8.3.4 Rostlinná léčba v době novověku

Velký přínos měly dvě převratné události, které vedly k rozšíření poznatků o léčivých rostlinách, pan Guttenberg a jeho vynález knihtisku a objevení Ameriky K. Kolumbem. Následkem těchto událostí došlo k velkému počtu vydání rostlinných herbářů a určení nových zámořských léčivých rostlin. V roce 1484 vychází „Herbarius Mogutinae impressus“, herbář s obrázky, aby si lidé nemohli zaměnit dané rostliny, dále v něm byly uvedeny obsahové látky rostlin. Tato kniha byla několikrát vydána v Německu, Holandsku, Pasově a Benátkách.

Období konce 14. století a století 15. přineslo velký rozvoj knih – herbářů od různých autorů z různých zemí. Tyto herbáře obsahovaly nákresy rostlin, popisy rostlin, jejich účinných látek s dalším použitím. Byly zde uváděny názvy rostlin americky, řecky, latinsky a dále popsány nově objevené rostliny.

Podle Voláka (1987) je autorem nejznámějšího herbáře italský lékař Pietro Andrea Matthioli (1501 – 1577). Toto dílo je klasickou sbírkou veškerých poznatků, které byly v 16. století známé o domácích a cizích léčivých rostlinách. Jedná se o přechod od starých herbářů k vědeckým dílům o rostlinách s farmakologickým zhodnocením jejich účinků (Volák, 1987).

Podle Iburgové (2007) je za zakladatele moderní rostlinné medicíny považován Paracelsus z Hohenheimu (1493 – 1541). Tento lékař, farmaceut, přírodovědec a teolog studoval ve Ferraře a později procestoval všechny evropské země. Ve svém díle „Herbarius“ systematizoval domácí nauku o léčivých rostlinách. Zabýval se oddělením esence rostlin od nepoužitelných částí pomocí destilace. Takto získával první alkoholické rostlinné výtažky.

Před více jak sto lety dosáhl značného věhlasu farář Sebastian Kneipp (1821 – 1897) jako přírodní léčitel (Iburg, 2007). Jeho věhlasná metoda spočívala v tom, že se zabýval celým lidským tělem. Se svými publikacemi „Vodní kúra“ nebo „Tak máte žít“ dával jednoduché rady na vyléčení nemocí, posílení odolnosti člověka vůči nemocem a udržení si zdraví. Iburgová (2007) uvádí, že vedle systematického využití světla, vzduchu, vody, pohybu, uvolnění, pročištění a přírodní strany má zvláštní význam uvědomělý způsob života.

8.3.5 Homeopatie a fytoterapie dnes

V průběhu experimentálních studií došel zakladatel homeopatie lékař Samuel Hahnemann (1755 – 1843) k různým léčebným principům. Jeho metoda se skládá ze dvou pravidel; první pravidlo: „Požívání léků vyvolává u zdravého člověka symptomy, které se velmi podobají symptomům nemoci“; a za druhé: „Podobné se dá nejlépe léčit podobným“ (Iburg, 2007).

Homeopatie se skládá z několika částí. Fytoterapie je jednou z velkých částí této vědy. Tato fytoterapie neboli nauka o léčení rostlinami, byla díky moderní medicíně potlačena na okraj. V poslední době se však ukazuje, že má tato nauka své opodstatnění. Jednou z výhod je, že vědci mají dostatek studií, ve kterých je napsáno, co jaká rostlina obsahuje za látky. Ale je také spousta faktů, které dokládají, další neznámé látky vyskytující se v těchto rostlinách. Pozitivní názory vědců uvádí, že právě díky známým a neznámým látkám je velká šance léčit některá onemocnění. Dalším pozitivním názorem je, že vycházíme z lůna matky přírody, a tudíž jsou pro nás lepší rostliny z přírodní lékárny než syntetické léky. Kritické hlasy volají, že je nebezpečné předepisovat něco, co do detailu neznáme (Heřt, 1997).

Dnes víme, že se lidem přiblížily obě medicíny, jak klasická, tak přírodní. Podle Heřta (1997) se rostlinná léčiva dnes těší stále větší vážnosti a osvětlení pacienti žádají kombinaci medicín. Tomu se nebrání ani většina dnešních lékařů.

8.4 *Sběr a skladování léčivých rostlin*

Je velkou otázkou, zda máme rostliny sbírat sami nebo s odborníkem, či si je raději koupit usušené v lékárně nebo v obchodě se zdravou výživou, nebo či si je pěstovat doma na zahrádce nebo v truhlíku za oknem. Pokud jsme si stoprocentně jisti tím, co sbíráme, pak není problém v určení a posléze ani použití rostliny. Ale máme-li nějaké pochybnosti o správnosti určení, tak se raději poradíme s odborníkem. Vždy musíme myslet na to, jakou rostlinu chceme sbírat a kdy ji chceme sbírat.

8.4.1 Sběrání léčivých rostlin

Rostliny se nemají sbírat u silnic s velkým provozem nebo tam, kde se venčí psi, popř. na místech s vyšším stupněm chemizace. Pokud se jedná o rostlinu chráněnou, je zakázáno tuto rostlinu sbírat. Nikdy bychom neměli sbírat jen na jednom místě všechny květiny, vždy je nutno ponechat alespoň třetinu rostlin na daném místě (Iburg, 2007). Samozřejmě u plevelných rostlin (kopřivy, smetanky lékařské, pelyňku, křenu aj.) je možno nasbírat větší množství.

U léčivých rostlin se sbírají jen kusy zdravé, které nemají nějakou viditelnou rostlinnou chorobu. Sbírá-li se větší množství druhů rostlin, neměly by se tyto druhy míchat dohromady. Sbírané rostliny nemají obsahovat pavučiny, prach, kamení, hlínu (Rath, 1928). Rostliny se sbírají v určitém stupni fenologického vývoje. Musí se vědět, kdy tento čas pro kterou rostlinu nastává. Je rozdíl ve sběru květů, listů, květenství, lodyh i kořenů. V každém případě se sbírají části i celé rostliny za suchého počasí, nikdy za mlhy či deště. Pokud se potřebuje větší množství léčivých rostlin do zásoby, je lépe počkat na několik po sobě jdoucích slunečných nebo alespoň suchých dní před sběrem. V bylinkové zahrádce se může sklízet po celý rok (Greiner et Weber, 2007). V domě se mohou pěstovat stálezelené druhy léčivých rostlin, pak je možno sklízet i za zimního období. Horské oblasti vynikají svým chladným, drsnějším počasím, tudíž rostliny ke svému rozkvětu a vývoji potřebují delší dobu než v oblastech jižnějších (vinařských). Chlad a deštivé počasí vede k tomu, že si rostlina vytváří méně éterických olejů, silic a dalších obsahových látek, neboť jí chybí sluneční svit a teplo (Greiner et Weber, 2007).

Sběr květů se uskutečňuje před úplným rozvitím za slunečního dne. Nejlépe kolem poledne. Sbírají se většinou samostatné květy bez stonků a lodyh, pokud se jedná o květenství, tak se může odstříhnout jako celek.

Sbírají-li se listy léčivých rostlin a jsou-li veliké, tak se hned odstraňují ze stonku. Jsou-li listy malé, ponechávají se na stonku a pak se odstraní. Platí, že čím jsou lístky mladší, tím je v nich více léčivých (účinných) látek. Potřebujeme-li sesbírat celou rostlinu, odstříhneme ji těsně u země. Objeví-li se dřevnatá část, můžeme ji odstranit před usušením či až po usušení. Různé bobuloviny se sklízí v době zralosti plodu. Jedná-li se plodenství, jako například černý bez, odstříhne se celé a až doma se stáhnou jednotlivé bobulky ze stopek (Castleman, 2004).

Kořeny jednoletých rostlin se sbírají na podzim, dvouletých na podzim prvního roku a u vytrvalých rostlin na podzim druhého nebo třetího roku. Po vyrytí kořene se odstraní hlína a postranní kořínky, potom se kořen umyje a nechá vysušit. Pokud se sbírají jen kořeny u jedné rostliny, měli bychom dávat pozor na to, aby v půdě zůstala část kořene, která může dále růst.

Zjednodušená pravidla pro sklizeň podle Greinera a Webra (2007):

- Ideální počasí pro sklizeň panuje od ranních do poledních hodin teplého, suchého dne.
- Načasovat si sklizeň jednotlivých částí rostlin do jejich správných vývojových fází.
- Sklízet jen zdravé, nepoškozené části rostlin.
- Sklízet pokud možno celé výhony (listy se stonky) odstříhnout je nůžkami nebo odstranit ostrým nožem. Jednotlivé lístky utrhnout nebo odstříhnout.
- Sklizené bylinky volně položit do mělkého košíku. Nepoužívat igelitové sáčky, kde by se rostliny zapařily a znehodnotily.

8.3.2 Skladování rostlin

Rostliny na léčebné účely se musí upravovat podle svých vlastností, ať už mechanicky nebo chemicky. Úpravy jsou myšleny od sběru rostliny, přes sušení, řezání, mletí, přesívání, práškování, pražení nebo fragmentaci až po skladování. Léčivé rostliny by měly být uloženy na vzdušných, tmavých, suchých místech. Jedna z možností je půda.

Rostliny můžeme sušit, mrazit a jinak konzervovat. Vždy se musí pamatovat na řádné popsání lahviček, pytlíčků, papírových sáčků, plechovek, dřevěných krabiček nebo jiných nádob. Řádně popsaný štítek obsahuje název rostliny a datum sběru. Skladovací nádoby by měly být vždy naplněny stejnou léčivou rostlinou, aby se aromatické látky vzájemně nemíchaly (Iburg, 2007). Zpravidla se rostliny skladují jeden rok maximálně dva roky, záleží, zda ještě vydávají vůni či nikoliv. Zdají-li se být rostliny vybledlé, drobí-li se, tak jsou staré a je třeba je vyměnit za čerstvé. Tyto přestálé rostliny se dále neskladují, protože ztratily svoje léčivé účinky. Uskladněný materiál se často kontroluje, protože rostliny jsou náchylné k navlhnutí, tudíž plesnivění nebo napadnutí hmyzem.

Jak už bylo zmíněno, jednou z forem skladování je sušení. Sušení je nejstarší známá metoda, která může probíhat různě. Sušení drogy znamená prakticky postupné odstranění vody z rostliny. Někdy se musí rostlina před sušením lehce omýt, aby se

zbavila nečistot a prachu. K oplachování se používá zásadně studená voda. Léčivé rostliny se suší velmi snadno. Tento materiál se suší do doby, kdy je křehký a tvrdé části (kořen) se při ohnutí zlomí. Pokud se rostlinný materiál přesuší, což se pozná tím, že se rozpadá na prášek, ztrácí léčivé účinky. Když se materiál špatně usuší, podléhá hnilobným a plesnivým procesům.

Jak uvádí Volák (1987), přirozeným teplem se v létě v pokojové teplotě květy usuší za tři až osm dní a listy za čtyři až šest dní. Na podzim a na jaře se sušení prodlužuje. Některé rostliny se mohou sušit přímo na zahrádce, ale nikdy se nesmějí nechat na přímém slunci nebo na dešti. Tomuto sušení se lidově říká zavadnutí. Dále by se rostliny neměly sušit na novinovém či jinak znečištěném papíře, ale na čistém bílém papíře. Podle potřeby se sušící rostliny obracejí. Pokud se suší více druhů rostlin, dbá se na to, aby se rostliny nezaměnily. Protože po seschnutí se spousta rostlin od sebe nerozezná.

Nejznámější metodou sušení je sušení ve vzduchu. Vezmou se rostliny stejného druhu a sváží se gumičkou (po seschnutí je stále drží). Tyto svazečky by mohly být i stejné velikosti, ideální je pět až šest stonků (Schwarzbachová, 2000). Takto svázané kyticky rostlin se rozdělí napůl a pověsí se přes nataženou šňůru směrem (květem) dolů. Takto uložená kytice se suší v tmavé a větratelné místnosti. Pokud se potřebuje urychlit proces sušení, může se použít teplovzdušná trouba nebo sušárna. Různé značky těchto přístrojů jsou odlišné, proto se musí experimentovat s teplotou a časem. Nejlépe je vyzkoušet si to na částech rostlin, které jsou poškozené. Mělo by se testovat do doby, než se dostanou hezké, symetrické tvary, které jsou křehké, ale ne přesušené. Jak Schwarzbachová (2000) uvádí, velkou výhodou použití mikrovlnné trouby je to, že barvy květů zůstanou více podobné původním. Například měsíček si zachová svou jasně žlutou a oranžovou barvu. Vždy musíme být opatrní na sušení květů s jemnými korunními lístečky, aby se nepřipálily. Touto metodou se dobře suší rody *Calendula*, *Alchemilla*, *Paeonia*, *Primula*, *Rosa*, *Salvia*, *Organum*, *Rosmarinus*, *Lavandula* aj. (Schwarzbachová, 2000).

Dalším možným sušením je sušení v silikagelu, preparace glycerinem, použití i hygroskopických látek. Tyto postupy se spíše používají k aranžovacím metodám sušení. V aranžování je zapotřebí, aby si rostliny zachovaly svůj tvar a barvu.

Jak už bylo řečeno, kořen se sbírá na podzim v období vegetačního klidu, to v sobě soustřeďuje nejvíce účinných látek. Před sušením se kořen očistí a umyje, tak se zbaví zeminy, odumřelých částí, postranních kořínků, okousaných částí a apod. Tenké kořeny se suší celistvé, ale silné kořeny se nakrájí na kolečka nebo rozpůlí, či rozčtvrtí (Greiner, Weber, 2007). Dále se navlečou na nit nebo lýko tak, aby mezi jednotlivými kousky byly mezery, tak mezi nimi může proudit vzduch. Tento provázek se pověsí a suší se do doby, kdy jdou lehce zlomit. Popřípadě se mohou sušit v troubě při teplotě 50 °C nebo na rozehřátém radiátoru na bílém papíře. Sušíme-li cibule a hlízy, tak jediné vcelku. Uváží se z nich kytičky nebo věnce, popřípadě se dají do síťoviny a zavěsí se na vzdušné místo. Plodenství se suší zavěšené směrem dolů, kdy je na něm upevněn sáček. Až uschne toto plodenství, vypadají do sáčku semena, před odstraněním sáčku se ještě pořádně zatřeše.

Při sběru lístků se vždy ponechají rostlině nějaké lístky, aby jí zůstala dostatečná asimilační plocha. Listy se suší v tenkých vrstvách, potom není potřeba je tak často obracet, i když jednou denně se přece jen obrací. Při sušení nejsou vystaveny přímému slunečnímu svitu. Teplota při umělém sušení by neměla být vyšší jak 35 °C (Volák, 1987).

Po odstranění nebo odstříhnutí květů se velmi dbá na to, aby se nezapařily. Suší se na bílém papíře za přítomnosti vzduchu a ve stinných místnostech.

První zásadou pro správné sušení je, že jakékoliv části rostlin se nesuší na přímém slunci, v průvanu nebo horké peci, aby nedošlo ke ztrátě cenných léčivých látek (Greiner, Weber, 2007).

Další zásadou je, že během vlhkého počasí by mohly rostlinné části plesnivět či hnít. Chceme-li urychlit proces sušení, nikdy nepřekročíme teplotu 35 – 40 °C, kdy éterické oleje i účinné látky vyprchají, výjimkou jsou kořeny (teplota 50 °C). A zásadou poslední je nezavěšovat svazečky usušených rostlin v kuchyňském prostředí, neboť by mohly načichnout kuchyňskými výpary (Greiner, Weber, 2007).

Další metodou konzervace je mražení rostlin. Před zamražením je výhodné si přesně naporcovat a rozdělit bylinky. Pak se vyjme z mrazicího boxu jen jedna část a nemusí se rozmrazovat všechn rostlinný materiál. Některé bylinky se zvláště hodí na zmrazení, jsou to například petržel, bazalka, tymián, pažitka, aj. Při hlubokém

zamražení si ponechají svoji chuť i aroma. K mražení se používají igelitové sáčky nebo zásobníky na ledové kostky. Nikdy nepoužíváme sáčky papírové, neboť by docházelo k přenosům pachů. V letním období se mohou přímo ledové kostky naplněné nasekanými zelenými částmi nebo celými květy ozdobit nápoje. Slouží to k osvěžení i k dekoraci.

8.5 Konzervace a formy léčiv

Všechny nějak konzervované rostliny v nás probudí vzpomínky na letní bylinnou zahrádku (Greiner, Weber, 2007). V zimním období se dá zahřát horkým bylinným čajem z vlastní sklizně nebo se uvolnit při horké koupeli s vůní z oleje či tinktury, které nejsou chemicky vyrobené.

Doma se dají připravovat léčiva, která se podle potřeby dají použít. Pak máme doma tzv. přírodní lékárnu. Mezi nejznámější formy léčiv patří čaje, nálevy, odvary, tinktury, oleje, octy, sirupy a další, které jsou uvedeny níže. Rostlinnou léčbu používaly babičky a jen někde se zachovaly přesné předpisy postupů. Vždy se musí mít na paměti, že účinnost rostlinných drog se projeví po delší době.

1. Čaj a čajoviny

Čajové směsi tvoří rozdrobené, nalámané, sušené rostliny. Velikost částí v čajových směsích se může upravit tak, že se prosejí přes sítko a tím se získají stejně velké kousky. Vzniklý prášek při lámaní, řezání či sekání a při prosévání je nežádoucí a odstraní se lehkým odfouknutím. Při přípravě čajové směsi se začíná s rostlinami, které mají největší zastoupení. Plody a semena se do směsí vkládají naposled. Pokud už jsou nachystané čajové směsi dopředu, nikdy se nemíchají staré s čerstvými. K dávkování se používají jednotky – polévková lžíce (asi 3g), čajová lžíce (asi 1,5g) a sklenice vody což je asi 150 ml (Volák, 1987). Čajové směsi se uchovávají v uzavřených nádobách se štítkem, chráněných před sluncem a vlhkostí.

2. Nálev

K přípravě je potřeba špetka lístků, spaří se horkou vodou, překryjí se pokličkou a scedí se (Rath, 1928). Nemusí se louhovat více jak deset minut. Takto vyrobený nálev se může přisladit cukrem nebo medem, což je lepší. Med se vkládá do nálevu až po jeho vychladnutí.

3. Rostlinné extrakty

Extrakty se vyrábějí pomocí louhování. Proces louhování je postup, při kterém účinné látky přecházejí z rostlin do nějaké tekutiny nebo roztoku (Volák, 1987). Extrahovat se může jak za studena, tak za přítomnosti tepla a to pomocí vody nebo lihu. Poté se může také zahušťovat.

Macerát je výluh při teplotě okolo 15 – 20 °C. Roztok se připravuje z vody, lihu nebo i z vína. Jinak macerování závisí na vlastní rostlině. Nemělo by trvat příliš dlouho, aby nezačaly hnilobné procesy. U slizových drog (ibišek, len) trvá toto louhování přes půl hodiny. U aromatických rostlin probíhá dvě až dvanáct hodin (Volák, 1987). Většinou se tento roztok ředí.

Dalším druhem je perkolace. Tento postup je podobný jako u macerátu, teplota zůstává stejná, jen proces probíhá za přítomnosti protékající tekutiny (Volák, 1987).

Poslední metodou je digese, což je louhování rostlinných drog při vyšší teplotě. Teplota by neměla překročit 50 °C, většinou se pohybuje od 35 – 40 °C. Proces trvá od půl hodiny po jeden den. Tento postup se používá zejména u tvrdých částí rostlin (Volák, 1987).

Volák (1987) dělí tyto extrakty podle zahuštění na tekuté (*extracta fluida*), řídké (*extracta tenuia*), husté (*extracta spissa*) a suché (*extracta sicca*).

4. Odvary

Odvary se připravují tak, že se do studené vody vloží bylinky, které se přivedou k varu. Oddenky a kořeny se mohou rozkrájet nadrobno. Vaří se přibližně deset až patnáct minut, pak se scedí.

5. Tinkтуры

Tinkтуры se připravují vedle čistého alkoholu z lékárny i z likérů, vodky, vinných destilátů. Čerstvé rostliny se nakládají na dva až šest týdnů, pak se scedí (Iburg, 2007). Tinkтуры se podávají po kapkách nebo zředěné, vždy ukládané v chladu a temnu.

6. Oleje a octy

Léčivé oleje se vyrábějí na bázi olivového, bavlníkového oleje. Podle Iburgové (2007) by se měla dát přednost sušeným rostlinám před čerstvými, protože čerstvé rychleji žluknou. Bylinky se naloží do oleje a po dobu tří až čtyř týdnů se nechají fermentovat. Každý den se musí protřepat a po ukončení procesu scedit. Pak se ukládají v tmavých lahvičkách. Používají se na zevní použití. Vhodnými bylinkami jsou pelyňky, majoránka, tymián, rozmarýn, šalvěj aj.

K octovým výluhům se místo oleje použije ocet. Vždy se musí dbát na to, aby byly rostliny ponořeny, jinak podléhají plesnivění. Lahve se musí dobře uzavřít, dále pak se postaví na okenní parapet. Po scedí se uchovávají na chladném místě. Při správném postupu vydrží tyto octy velmi dlouho.

7. Vína a likéry

Na jeden litr bílého či červeného bylinného vína se počítá jedna plná hrst bylin (Rausch, Lotz, 2008). Používají se při pokojové teplotě a až po několikátýdenním louhování.

8. Šťávy a sirupy

Z čerstvých plodů, listů nebo kořenů rostlin se lisují šťávy. Například z ředkve se šťáva získává vylouhováním pomocí soli (Rath, 1928). Šťávy se konzumují nejlépe ihned po vymačkání a pijí se, protože obsahují velké množství vitamínů.

Sirupy jsou koncentrované cukerné roztoky. Výchozí surovinou bývají obvykle šťávy nebo bylinné přípravky obsahující vodu nebo víno, které se po přidání cukru uvaří do hustého roztoku (Iburg, 2007).

9. Prášky, pilulky

Prášky se připravují s úplně usušených bylinek, oddenků, kořenů, bobulí nebo zrn. K tomu se využívá hmoždíř nebo keramická miska s paličkou. V recepturách se často používají jednotlivé práškové drogy i drogy složené z více bylinek.

Pilulky nebo také tabletky jsou tuhá léčiva, většinou se používají k vnitřnímu užití a tehdy, když je potřebný okamžitý účinek. Zhotovují se z prášku a medu. Tato hmota se uhněte a vyrobí se těsto, z kterého se nadělají kuličky. Tyto kuličky se obalovaly v plavuňovém prášku a uschovaly se v krabičkách (Rath, 1928). V současné době se pilulky a tobolky vyrábějí na odlišné bázi.

10. Masti, krémy

Masti se připravují třením usušených nebo čerstvých rostlinek v třecí misce spolu s tukovou částí (sádlo, máslo, včelí vosk, vazelína, olej aj.) a kapkou octu. Pokud se krém používá na oči nebo oblast kolem očí, tak se ocet nepoužívá (Rath, 1928). Chceme-li docílit, aby masti a krémy krásně voněly, přidají se do těchto výrobků vonné silice.

Na rozdíl od krémů se mast téměř nebo vůbec nevsákne, a tak se na pokožce vytvoří tzv. film (Vermeulen, 2004). Krémy jsou jemné masti, které obsahují až 10% vody (Volák, 1987).

11. Kaše, obklady, zábaly

Kaše se zhotovují při úplném rozvaření plodů, hlíz a lodyh. Například uvařené brambory se přecedí, rozmačkají. Do čistého plátýnka se dá tato kaše a používá se jako obklad.

Teplé i studené obklady a zábaly se používají na zmírnění bolesti svalů, onemocnění kůže, při pohmožděninách, lehkém popálení (velmi opatrně) nebo při zánětech. Při obkladu se do gázoviny může přidat tinktura (Iburg, 2007).

12. Koupele a inhalace

Při různých druzích koupelí se také používají různé druhy bylinek. Koupele mohou být celkové, sedací nebo částečné, kdy se bylinky či jiné jejich výtažky silně

zředí s horkou vodou. Ihned při koupeli se mohou inhalovat látky. Léčení touto metodou spočívá hlavně v přísunu tepla s léčivkou, tím se tělo zahřeje a příslušná oblast se uvolní, uklidní, relaxuje aj.

Inhalace se doporučují při onemocnění dýchacích cest a onemocnění kůže (akné). Jedná se o metodu, kdy látky uvolněné v horké vodě stoupají vzhůru v podobě páry.

8.6 Obsahové látky v rostlinách

V léčivých rostlinách je obsažena celá řada látek, které působí na lidský organismus. Vědci zjistili, že rostliny obsahují například alkaloidy, saponiny, hořčiny, třísloviny aj. Spousty látek v těchto rostlinách ještě stále čekají na své objevení. Fytochemie se zabývá uloženými látkami v rostlině, dále v jejich procesech, při úpravách a uskladnění. S fytochemií úzce souvisí farmakologie. Tato věda zkoumá léčivý účinek na lidský organismus (Volák, 1987). Nejdůležitější účinné látky jsou uvedeny v následujících přehledu.

1. Alkaloidy

Tato skupina obsahuje velmi silně působící látky. Někdy jsou nazývány jako „léčivé jedy“. Tyto látky by měly být přijímány jen pod lékařským dohledem. Psychoaktivní účinná látka atropin může vést již při dávce 0,5 miligramů k psychomotorickému neklidu, zmatení, zlosti a zuřivosti (Iburg, 2007). Příkladem rostliny je rulík zlomocný, který obsahuje atropin a další alkaloidy. V malých dávkách působí na vzestup krevního tlaku, povzbuzují nervy a utišují křeče.

2. Éterické oleje a silice

Tyto silice jsou směsi vonných těkavých látek. Rostliny obsahující tyto látky zlepšují trávení, dále působí proti plynatosti, močopudně a desinfekčně.

3. Flavonoidy

V současnosti je známo přes 5000 flavonoidů, které jsou velmi rozšířenou skupinou rostlinných látek. Jsou podpůrnou činností pro jiné látky v rostlině. Iburgová

(2007) uvádí, že jedna skupina flavonoidů účinkuje proti extrémní křehkosti kapilár nejmenších cév a jiná zase při křečích v zažívacím traktu, dále pak působí i na srdce a krevní oběh.

4. Glykosidy

Díky tomu, že je tato skupina velmi rozsáhlá, má velkou a rozmanitou působnost. Ke štěpení látek stačí podání vody nebo enzymů. Některé působí na srdeční činnost, jiná skupina působí na trávicí ústrojí.

5. Hořčiny

Jsou to rostliny, které obsahují látky chutnající hořce. Hořčičné látky podporují vylučování slin a žaludeční šťávy. Hořčičné silice chutnají ostře, podporují trávicí procesy (Iburg, 2007). Jejich účinek je také antibiotický.

6. Kyselina křemičitá

Nedostává-li se lidskému organismu křemík, brzdí se vývoj kostí a zubní skloviny. Jinak křemičité látky působí močopudně. Jsou známé i jejich hojivé účinky.

7. Minerální látky

Nejdůležitějším prvkem je draslík. Rostliny obsahující tento prvek působí močopudně. Dalšími důležitými prvky jsou hořčík a vápník, které jsou potřebné pro zdravý vývoj kostí.

8. Saponiny

Složení těchto léčivých rostlinných látek je podobné jako glykosidy. Jejich působení zkapalňuje hlen, a usnadňuje tak vykašlávání. Dále působí na imunitu, mají podobné účinky jako antibiotika.

9. Třísloviny

Bývají definovány jako bezdusíkaté látky obsažené v rostlinách, které mohou vázat bílkoviny a tím tvoří nerozpustné sloučeniny (Iburg, 2007). Při použití těchto

roślin vytváří ochranný koagulační film na sliznici nebo kůži. Tento film zabraňuje pronikání vody a škodlivin, tak se jejich odolnost zvýší.

10. Vitamíny

Karoten, jinak zvaný provitamin A, působí pozitivně na imunitu a má regenerační účinek. Naopak vitamíny B působí při látkové výměně a vitamíny C podporují vlastní obranyschopnost organismu a imunitu.

8.7 Rozdělení léčivých rostlin podle jejich účinku

Jak už bylo řečeno, rostliny se mohou dělit z různých hledisek, podle sběrných částí, doby sušení, způsobu sušení, podle obsahových látek, ale taky podle jejich účinku. Záleží na tom, jaký účinek tyto rostliny mají na lidský organismus. Účinek jedné rostliny nemusí být vždy jednoznačný, jiné drogy se dají použít na vícero nemocí. Většinou se účinek zvyšuje kombinací léčivých rostlin, tedy směsí.

1. Diaforetika

Jsou drogy vyvolávající pocení. Tím většinou snižují horečku. Nejčastější formou jsou čaje a čajové směsi. Příkladem z rostlin je lipový květ, heřmánek, bez černý, vrbová kůra aj.

2. Antidiaforetika

Jsou drogy proti pocení. Tlumí teplotní centra a tím snižují pocení. Používají se při teplotě do 38 °C. Příkladem je šalvěj, kozlík, ořešák, dubová kůra aj.

3. Kardiotonika

Jsou to drogy povzbuzující činnost srdce, krevní tlak stoupá. Patří sem většina glykosidů. Příkladem náprstník velkokvětý, červený i vlnatý, dále konvalinka a hloh aj.

4. Nervina

Tyto drogy působí na nervstvo, používají se při neurózách. Je to velká skupina látek. Příkladem jsou dymnivka, rulík, vlaštovičník, oves, rakytník, kozlík, levandule aj.

5. Antisklerotika

Používají se při arterioskleróze. Mají zabraňující účinky proti degenerativním změnám na cévní soustavu. Snižují cholesterol. Příkladem jsou česnek, hloh, jmelí aj.

6. Hypotenzíva

Jsou drogy, které snižují krevní tlak a jiné nemoci, nebo jsou nějak spojeny s tímto problémem. Mezi účinné rostliny patří rozchodník prudký, komonice lékařská, kozlík lékařský, oves setý, chmel otáčivý.

7. Expektorancia

Mají dvojí působení. Usnadňují odkашlávání a prostřednictvím nervstva působí na žlázy nebo hladké svalstvo. Příkladem jsou prvosienka, violka vonná, popenec obecný, jitrocel kopinatý, sléz lesní, podběl, divizna velkokvětá, fenykl, anýz, šalvěj aj.

8. Stomachika

Tyto drogy usnadňují správné žaludeční funkce. Používají se při zánětech žaludku, při poruchách s trávením, podporují sekreci žaludečních šťáv. Příkladem mohou být celé čeledi rostlin např. hvězdíkovité a hluchavkovité, dále pak třezalka, puškvorec, lnice, křen aj.

9. Karminativa

Jsou to drogy proti nadýmání. Tlumí stahy hladkého svalstva, potlačují kvasné procesy. Příklady rostlin jsou kmín, koriandr, majoránka, heřmánek, meduňka, bazalka, komonice, anýz aj. Účinnou složkou jsou silice.

10. Obstipancia

Tyto látky jsou účinné proti průjmům. Působí buď na nervstvo či prostřednictvím taninu. Patří sem např. mrkev, jahodník, mochna nátržník, borůvka, ostružiník, většina obilnin.

11. Laxativa

Mají projímavé účinky, urychlují peristaltiku, poutají vodu nebo působí na svaly. Mezi příkladové rostliny patří opletník plotní, krušina, len, reveň, řešetlák, skočec aj.

12. Cholagoga

Většinou dráždí játra nebo povzbuzují vyprazdňování žlučových cest. Tudíž slouží k podpoře vylučování žluče. Příkladem jsou řepík, artyčok, lnice květel, ředkev, hořčice, rozmarýn aj.

13. Antidiabetika

Mají podpůrný účinek při léčbě cukrovky. Významný je účinek glykokininů. Příkladem jsou fazol, jeřabina, brusinka, borůvka, lopuch, řepík, zeměžluč, pelyněk, smetánka aj.

14. Diuretika

Jsou to drogy podporující vylučování moči. Látky působí na kapiláry ledvin, pomáhají vyplavit písek a malé konkrementy. Rostlin, které se těmito účinky vyznačují, je hodně. Příkladem mohou být lichořeřišnice, divizna, len, medvědice aj.

15. Gynekologika

Používají se při ženských chorobách, mírní křeče v oblasti pánve, pomáhají při kolikách, podporují sekreci mléka atd. Příkladem mohou být kontryhel, kokoška pastuší tobolka, hluchavka, mochna nátržník, routa, černucha, aj.

16. Cytostatika

Mají spíše historický význam. Působí proti zhoubnému bujení. Příkladem jsou jmelí, stulík, barvínek aj.

17. Externa

Používají se k zevní potřebě, ve formě obkladů, koupelí. Mají antiseptický účinek, staví krvácení, podporují hojivé pochody v tkáních. Příkladem jsou heřmánek, řebříček, kostival, devětsil aj.

8.8 Jiné možnosti využití léčivých rostlin

Celá velká kapitola je věnovaná léčivým rostlinám, jejich sběru, skladování, použití v léčitelství a také jinému využití těchto rostlin. Léčivé rostliny se tedy nemusejí používat výhradně k léčebným účinkům, ale mohou se využívat ke kulinářskému umění v kuchyni, k dekorativním účelům, na výrobu dárků, k zútulnění domácnosti a také ke kosmetickým praktikám. V této podkapitole se bude hovořit o možnostech dalšího využití těchto rostlin.

Jednou z velkých možností je vysázení si bylinkové zahrádky doma v truhlíku nebo venku na zahradě. Nejen, že tyto zahrádky mohou těšit svou vůní a dekorací, ale osvědčí se v každodenním životě. K zahrádkám nebo spíše koutkům přírody postačí i obyčejný parapet. Jen se musí dodržovat určité zásady sadby rostlin, jejich optimální sadbové podmínky. Jednotlivé zahrady vypadají nejlépe v jarních a letních měsících, kdy všechno pučí a kvete (Clevely, Richmondová, 2007). Kdežto bylinkové zahrádky by měly plnit funkci po celý rok, tedy v každém ročním období. Proto se nesmí zapomínat na vyváženost sezónních druhů, stálezelených a plodících. V odborných knihách se dají najít zahrady víceúčelové, aromatické, dětské, měsíční, zahrady s bylinkami jen pro kuchyni, dále pak čínské, rajske a jinak tématické zahrady. Z těchto tématických zahrad to mohou být podle Bremnessové (2004) zahrady římského kuchaře, klášterní, sloužící k výrobě likérů, lékařské, astrologické dále pak zahrady severoamerických indiánů, medonosné, čarodějnické, meditativní aj.

V publikacích se dají najít i přesná schémata těchto zahrad, rozesazení rostlin jejich druhů, takže každý si může vybrat, to, co je pro něho zajímavé.

Dalšími možnostmi využití léčivých rostlin jsou rostlinky na ozdobu a dekoraci. Mohou se použít jak čerstvé, tak sušené. Využívají se jako doplněk interiéru, kdy se váží do kytic nebo k dekoracím různých ozdob. Čerstvě natrhané nejlépe vynikají při jednoduché úpravě. Na jaře, v létě i na podzim krásně provoní celou místnost a v zimním období se dá byt vyzdobit růžičkou sušených květů (Steinerová, 2002). K aranžování slouží naše fantazie a jak se říká, té se meze nekladou. Naaranžovat se dají různé košíky plné květů, věnce, závěsy, girlandy aj. Použití je možné taky k dekoraci na stoly, při slavnostních hostinách. Nebo se využívají k výrobě dárečků, ozdob. O této problematice jsou na dnešním trhu tuny publikací, jen si vybrat.

Nedílnou součástí jsou bylinky určené ke kulinářskému umění v kuchyni. Tam se docela obyčejné jídlo promění v lákavou pochoutku, jejíž vůně a chuť dráždí smysly. Příkladem jsou aromatické látky rozmarýnu, tymiánu nebo celeru a libečku. Nejen aromatické účinky, ale i ze zdravotního hlediska jsou důležité. K dobrému trávení napomáhají například kmín, andělík, fenýkl.

Bylinky určené pro domácnost nachází velmi široké uplatnění. Tyto bylinky neposkytují jen užitek v kuchyni nebo jako dekorativně uvázaná kytice na stole. Jejich schopností se využívá při barvení látek, které v domácnosti rozsvěcují a zútulňují strohý nábytek. Nebo se používají k čištění látek, skvrn nebo jako bylinky proti škůdcům. Mezi barvicí bylinky patří např. bez černý, bez červený, cibule kuchyňská, kopřiva dvoudomá, kostival lékařský, měsíček zahradní, ostružiník, přeslička rolní, ptačí zob obecný, tis obecný, třezalka tečkovaná, vratič aj. Bylinky, které se využívají při úklidu jsou např. mateřídouška, jalovec, hvozdík, levandule, máta, přeslička a další. Proti škůdcům jako jsou mravenci, mouchy, blechy, vosy, myši se používají bylinky jako oman, pelyněk, borovice, bazalka, heřmánek, majoránka, sedmikráska apod.

A poslední velkou skupinou jsou bylinky určené ke kosmetickým a zkrášlovacím účinkům. Jak uvádí Bredlová (1998) bříza obecná se využívá jako pleťová voda na problematickou pleť nebo jako nálev k oplachování vlasů. Ostružiník má léčebné účinky, stahuje pupínky a svědivou pleť regeneruje. Heřmánek pravý a jeho

obnovující účinky se využívají na obličejové masky, napařování, přidává se do krémů na oční okolí aj. Podběl obecný uklidňuje a změkčuje pokožku. Prvosenka jarní se používá k bělení, přidává se do obličejových peelingů, a jako tělový zásy. Bez černý se používá k změkčujícímu účinku, obsahují ho obličejové krémy, koupelové a masážní oleje. Kopretina bílá zklidňuje citlivou pokožku. A spousty dalších rostlin mají využití v této oblasti (Breedlove, 1998). Mezi důležité rostliny by patřily např. len setý, zázvor, přeslička rolní, jasmín, jalovec, netýkavka, kontryhel, levandule, meduňka, lípa, libeček, petržel, kopřiva, borovice, šalvěj, růže, rozmarýn, třezalka, mateřídouška, fialka, šťovík aj.

9 Využití v pedagogické praxi

Jedním z cílů diplomové práce bylo nalézt možnosti uplatnění získaných teoretických i praktických poznatků v pedagogické praxi. Z dané oblasti byl, na základě výsledků z terénního výzkumu, vypracován seznam rostoucích rostlin, který je zpracován v tabulce č.1.

S tímto seznamem druhů je možno dále pracovat, např. jej doplnit o charakteristiku nalezených druhů, jejich četnosti v lokalitě, jedovatosti daných druhů, hospodářského využití. Ze seznamu nalezených druhů jdou vybrat jen ty, které se objevují v učebnicích pro základní školy a nebo nižší gymnázia. A tak s nimi lze dále pracovat, zkoumat dané stanoviště, určovat strukturu dané rostliny např. v laboratorních cvičeních. Potom se všechny dostupné informace mohou zpracovat, a tak bude pedagog přesně vědět, na kterých lokalitách se daný druh rostliny a v jaké četnosti vyskytuje. Což mu pomůže například při exkurzích do dané lokality. Zde se potom demonstruje druh rostliny nebo ho přinese žákům do vyučovací hodiny k detailnějšímu prozkoumání.

Dalším využitím lokality jsou exkurze. Tak je žákům umožněno přírodu vnímat všemi smysly. Žáci si mohou díky této formě upevnit své dosavadní poznatky, např. o jednotlivých ekosystémech, o jednotlivých druzích, žijících či rostoucích v těchto místech.

Díky praktickému poznávání a ucelování si svých vědomostí si žáci uvědomují přírodu jako celek, pak snadněji pochopí vzájemné vztahy mezi živou a neživou přírodou či mezi jednotlivými živočichy navzájem. V dané lokalitě se vyskytují jak lesy, louky, pole, rybníky, mokřady, tak i zástavba, pískovna a navážky ruin apod.

Celá tato koncepce zaujímá velmi důležitý význam pro žáky z pohledu nového vzdělávacího programu na školách Školní vzdělávací program. Dané předměty se vzájemně propojují, a dítě si tak z exkurze do lokality odnese vědomosti jak přírodovědné, zeměpisné, chemické, tak i společenské (Člověk a jeho svět – Rodné město) nebo (Člověk a zdraví – příroda, pohybová aktivita, znalosti o léčivých rostlinách (pozor na alergie dětí) apod.). Při RVP učitel své žáky podporuje v osvojení si znalostí a dovedností. Podněcuje své žáky, aby spolehlivě a objektivně pozorovali,

experimentovali, měřili, osvojovali si hypotézy, analyzovali výsledky a vyvozovali z nich závěry.

Posbírané a určené druhy rostlin se použijí na pořízení si vlastních herbářových položek nebo k formě dekorace ve třídě, či jiných zájmových akcích ve škole. Děti v pracovním vyučování, popř. v aranžování rády použijí tyto rostliny k dekorativním účelům.

Součástí diplomové práce je i dokladový herbář, který dobře poslouží v pedagogické praxi na demonstraci jednotlivých druhů. Rostliny se dají seřazovat do skupin (čeledí), podle kterých se děti ve škole učí. Nebo se dá využít jako zkoumaný materiál, kdy se děti snaží určit správné zařazení do botanického systému podle znaků daných čeledí. To umožňuje všestranné využití herbářových položek.

Na přiloženém CD disku se žáci dozvídají o nových informacích z oboru domácího lékařství, o charakteristice rostlin a možném využití. Tento seznam lze průběžně doplňovat o další rostliny, recepty a zajímavé odkazy.

10 Závěr

Předmětem diplomové práce byl hlavně floristický výzkum lokality Bažantnice u města Bystřice pod Hostýnem.

Byla vypracována velmi podrobná rešerše literatury, která velmi podrobně popisuje zkoumanou lokalitu její geologickou, morfologickou, pedologickou, hydrologickou, klimatologickou charakteristiku a typologické poměry v tomto území.

V této oblasti jsem provedla intenzivní botanický výzkum ve dvou vegetačních obdobích s akcentem na cévnaté rostliny v jejich relativně přirozených i antropogenních stanovištích. Byla vypracována i typologické stanoviště. Tato lokalita byla vybrána hlavně z důvodu dostupnosti pro školní exkurse při využití získaných poznatků v pedagogické praxi. Celá oblast byla sledována i z hlediska charakteristického jarního, letního či podzimního aspektu.

Při tomto výzkumu bylo nalezeno 326 druhů rostlin. V daném území jsem nesledovala druhy, které byly pěstovány v zahrádkářské kolonii ani v zahrádkách volně stojících usedlostí. Jinak by tento počet byl podstatně větší. Na území Bažantnice jsem našla následující čeledi: *Aceraceae*, *Aesculaceae*, *Aquifoliaceae*, *Alliaceae*, *Amaryllidaceae*, *Apiaceae*, *Apocynaceae*, *Aristolochiaceae*, *Asteridaceae*, *Axillidaceae*, *Balsaminaceae*, *Betulaceae*, *Boraginaceae*, *Brassicaceae*, *Campanulaceae*, *Caryophyllaceae*, *Celastraceae*, *Colchicaceae*, *Convallariaceae*, *Cornaceae*, *Corylaceae*, *Cyperaceae*, *Dipsacaceae*, *Equisetaceae*, *Euphorbiaceae*, *Fabaceae*, *Geraniaceae*, *Grossulariaceae*, *Hypericaceae*, *Chenopodiaceae*, *Juncaceae*, *Lamiaceae*, *Liliaceae*, *Linaceae*, *Loranthaceae*, *Malvaceae*, *Nymphaeaceae*, *Oleaceae*, *Orchidaceae*, *Onagraceae*, *Papaveraceae*, *Pinaceae*, *Plantaginaceae*, *Poaceae*, *Polygonaceae*, *Primulaceae*, *Ranunculaceae*, *Rhamnaceae*, *Rosaceae*, *Rubiaceae*, *Salicaceae*, *Sambucaceae*, *Saxifragaceae*, *Scrophulariaceae*, *Thymelaeaceae*, *Tiliaceae*, *Typhaceae*, *Ulmaceae*, *Urticaceae*, *Violaceae*.

V dané lokalitě zatím nebyl prováděn tak podrobný průzkum vegetace. Vždy se jednalo spíše o ojedinělé nálezy nebo se jednalo o lesnické údaje týkající se dřevin. Na zemědělských polích se každý rok obměňují vysázené druhy, ale pěstované plodiny základního druhu zůstávají většinou stejné.

Byl proveden dotazníkový průzkum, který zjistil, že lidé i žáci z Bystřice pod Hostýnem a jeho přilehlých částí, rozumějí oblastnímu nářečí, ale správný botanický název většiny rostlin neznají. Tento průzkum také zjistil, že lidé o lokalitě Bažantnice vědí, ale nenavštěvují ji. I když je tato lokalita snadno dostupná a vhodná k odpočinku i rekreaci.

Práce obsahuje tabulku názvů rostlin a hub ve valašském nářečí. Většina těchto názvů se zde dosud používá. Do práce byla zařazena z důvodu dalšího použití v pedagogické praxi. Měla by být přínosem pro učitele, kteří sice na zdejších školách učí, ale rostliny ve valašském nářečí neznají, neboť nepocházejí odsud ani z okolí.

Velkou část jsem věnovala také léčivým rostlinám a jejich sběru, obsahovým látkám apod. Do práce jsem tyto informace začlenila z důvodu možnosti použití v pedagogické praxi. Příslušná tabulka by mohla sloužit jako materiál ke zpestření hodin přírodopisu nebo jako alespoň jedna kapitola přírodovědného praktika na základních školách, což je nepovinný předmět. Také se může tato část začlenit do kapitol v hodinách výchovy ke zdraví, která je novým předmětem na školách v rámci školního vzdělávacího programu.

V poslední kapitole, zmiňující se o využití v pedagogické praxi, jsou zpracovány informace, které by měly mít pozitivní vliv při uplatnění v rámci školního i mimoškolního vzdělávání.

K práci připojuji i CD disk, na kterém jsou informace o léčivých rostlinách a jejich dalším využití. Nalezneme zde dobré rady předcházení nemocem nebo může sloužit jako domácí lékárna, kdy se využívá jen rostlinných látek. Na tomto CD jsou i dobré rady týkající se kosmetiky a relaxování pomocí koupelí, vůně květin aj. Dále obsahuje některé známé recepty léčby pomocí rostlin, využití nalezených druhů nejen pro účely medicínské, ale i pro volnočasové či dekorativní. Je přiložen i herbář zajímavých rostlin nalezených v dané lokalitě.

Přínosem práce určitě bylo získání teoretických i praktických dovedností k určení rostlin a jejich pozdější herbářování. Dále pak velmi podrobné prostudování této lokality, kterou jako budoucí učitelé mohu při své praxi zužítkovat a využít při vzdělávání a výchově žáků.

11 Literatura

- ALBERTS, A., MULLEN, P., SPOHN, M. *Léčivé stromy a keře*. Beta - Pavel Dobrovský: Praha, 2006. ISBN 80-7306-230-5.
- BREEDLOVE, G. *Bylinkové domácí lázně*. PRAGMA: Praha, 1998. ISBN 80-7205-873-8.
- BREMNESSOVÁ, L. *Bylinář*. Fortuna: Praha, 2004. ISBN 80-7321-113-0.
- CASTLEMAN, M. *Velká kniha léčivých rostlin*. COLUMBUS: Praha, 2004. ISBN 80-7249-177-6.
- CLEVELI, A., RICHMONDOVÁ, K. *Velká kniha bylinek*. Svojtka: Praha, 2007. ISBN 80-7237-132-0.
- CULEK, M. (ed.). *Bibliografické členění České republiky*. Enigma: Praha, 1995. ISBN 80-85368-80-3.
- DEYL, M., HÍSEK, K. *Naše květiny*. Academia: Praha, 2001. ISBN 978-80-200-0940- X.
- FABIÁN, J. *Slovník nespisovného jazyka valaského*. Valašské Athény: Valašské Meziříčí, 2009. ISBN 80-239-7990-6.
- FRANZISKA VON AU. *Domácí recepty proti nemocem*. IKAR: Praha, 2006. ISBN 80-249-0745-3.
- GREINER, K., WEBER, A. *Bylinky*. Svojtka: Praha, 2007. ISBN 978-80-7352-566-8.
- HEIMRICHOVÁ, R. (ed.). *Hostýnské vrchy Vizovické vrchy*. Olympia: Praha 1988.
- HEJNÝ, S., SLAVÍK, B. (ed.) *Květena České socialistické republiky 1*. Academia: Praha, 1988.
- HEJNÝ, S., SLAVÍK, B. (ed.) *Květena České socialistické republiky 2*. Academia: Praha, 1990.
- HEJNÝ, S., SLAVÍK, B. (ed.) *Květena České republiky 3*. Academia: Praha, 1992. ISBN 80-200-0256-1.
- HEŘT, J. a kol. *Homeopatie*. NLN: Praha, 1997. ISBN 80-7106-230-8.
- HOFFMANOVÁ, E. *Jak založit herbář*. Mladá Fronta: Praha, 1984.

- HOLOUŠOVÁ, D., KROBOTOVÁ, M. *Diplomové a závěrečné práce*. Vydavatelství UP: Olomouc, 2008. ISBN 80-244-1237-3.
- HUBÁČEK, J. *Lidový přírodopis na okrese Uherské Hradiště*. Uherské Hradiště, 1983.
- HUŇA, D. *Letecké snímky Bystřice pod Hostýnem*. Bystřice pod Hostýnem, 2009.
- CHYTRÝ, M., KUČERA, T., KOČÍ, M (eds.). *Katalog biotopů České republiky. (NATURA 2000)*. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR: Praha, 2001. ISBN 80-86064-55-7.
- JELÍNKOVÁ, A. *Vyšší rostliny – výuková pomůcka pro žáky II. stupně základních škol a nižších gymnázií*. Mgc. Diplomová práce: Depon. in: Katedra biologie PdF UP, Olomouc, 2009.
- IBURG, A. *Lexikon přírodní medicína*. REBO: Praha, 2007. ISBN 978-80-7234-891-6.
- KUBÁT, K. (ed.) *Klíč ke květeně ČR*. Academia: Praha, 2002. ISBN 80-200-0836-5.
- LIPPERT, W., PODLECH, D. *Kapesní atlas Květiny*. Slovart: Bratislava, 2005. ISBN 80-7209-686-9.
- MACKOVČIN, P. (red) *Okres Kroměříž*. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR: Praha, 2002. ISBN 80- 86064-38-7.
- MLÍKOVSKÝ, J., STÝBLO, P., (eds.) *Nepůvodní druhy fauny a flóry České republiky*. ČSOP: Praha, 2006. ISBN 80-86770-17-6.
- MOTALOVÁ, E., MOTAL, J., POSPÍŠIL, J. *Mrlínek v minulosti a současnosti*. Obec Mrlínek: Bystřice pod Hostýnem, 2008. ISBN 978-80-254-2148-2.
- PELÍŠEK, J., SEKANINOVÁ, D. *Pedogeografická regionalizace ČSR*. ČSAV: Brno, 1975.
- PODLECH, D. *Kapesní atlas Léčivé rostliny*. Slovart: Praha, 2002. ISBN 80-7209-412-2.
- POTŮČEK, K., ČAČKO, L. *Všetko o orchideách*. Slovart: Bratislava, 1996.

- RAUSCH, A., LOTZ, B. *Lexikon bylinky*. REBO: Praha, 2008.
ISBN 978-80-7234-776-6.
- RATH, A. *Léčivé rostliny*. Karel Vačlen: Mladá Boleslav, 1928.
- RISTONOVÁ, I. *Průvodce lidovými názvy rostlin i jiných léčivých přírodnin a jejich produktů*. Academia: Praha, 2007. ISBN 978-80-200-1332-3.
- SCHWARZBACHOVÁ, A. *Sušené květiny*. Ottovo nakladatelství: Praha, 2000.
ISBN 80-7181-386-9.
- SLAVÍK, B. (ed.) *Květena České republiky 4*. Academia: Praha, 1995.
ISBN 80-200-0384-3
- SLAVÍK, B. (ed.) *Květena České republiky 5*. Academia: Praha, 1997.
ISBN 80-200-0590-0
- SLAVÍK, B. (ed.) *Květena České republiky 6*. Academia: Praha, 2000.
ISBN 80-200-0306-1
- SLAVÍK, B., ŠTĚPÁNKOVÁ, J. (eds.) *Květena České republiky 7*. Academia: Praha, 2004. ISBN 80-200-1161-7.
- STEINEROVÁ, J. (ed.). *Aranžování květin*. Slovart: Praha, 2000.
ISBN 80-7209-602-8.
- SVAČINA, T. (ed.). *Příroda Hostýnských vrchů*. ČSPOP: Chvalčov, 2007.
ISBN 978-80-254-0101-9.
- VERMEULEN, N. *Encyklopedie bylin a koření*. REBO: Praha, 2004.
ISBN 80-7234-169-3.
- VOLÁK, J., STODOLA, J., SEVERA, F. *Velká kniha léčivých rostlin*. Příroda: Bratislava, 1987.

12 Seznam příloh

1. Dokladový herbář – jedno vyhotovení
2. CD disk – Léčivé rostliny
3. Fotografie vybraných stanovišť v Bažantnici, Foto V. Janíková, 2009
 - 3.1 Rybník u obce Sovadina
 - 3.2 Rybník u obce Sovadina
 - 3.3 Potůček k rybníkům
 - 3.4 Rybník u obce Sovadina
 - 3.5 Jezírko na začátku Bažantnice
 - 3.6 Rybník v obci Křtomil
 - 3.7 Převažující porost dubohabřin
 - 3.8 Smrčiny v Bažantnici
 - 3.9 Hospodářská pole a pastviny v Bažantnici
 - 3.10 Bývalá pískovna za obcí Mrlínek
 - 3.11 Zahradnictví Chytil v obci Rychlov
 - 3.12 Letecký snímek zahradnictví v obci Rychlov, Huňa, 2009
4. Seznam odrůd pěstovaných v zahradnictví v Rychlově
5. Mapa studované oblasti, Huňa, 2009

Příloha č.3

3.1 Rybník u obce Sovadina

3.2 Rybník u obce Sovadina

3.3 Potůček k rybníkům

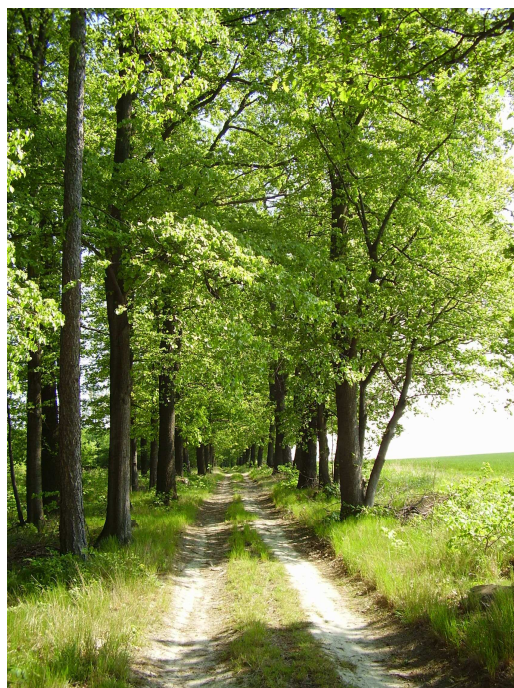
3.4 Rybník u obce Sovadina

3.5 Jezírko na začátku Bažantnice

3.6 Rybník v obci Křtomil

3.7 Převažující porost dubohabřin

3.8 Smrčiny v Bažantnici

3.9 Hospodářská pole a pastviny v Bažantnici

3.10 Bývalá pískovna za obcí Mrlínek

3.11 Zahradnictví Chytil v obci Rychlov

3.12 Letecký snímek zahradnictví v obci Rychlov

SEZNAM PĚSTOVANÝCH ROSTLIN
Okraná školka, Jaroslav Chytil, Přerovská 279, Bystřice pod
Hostýnem

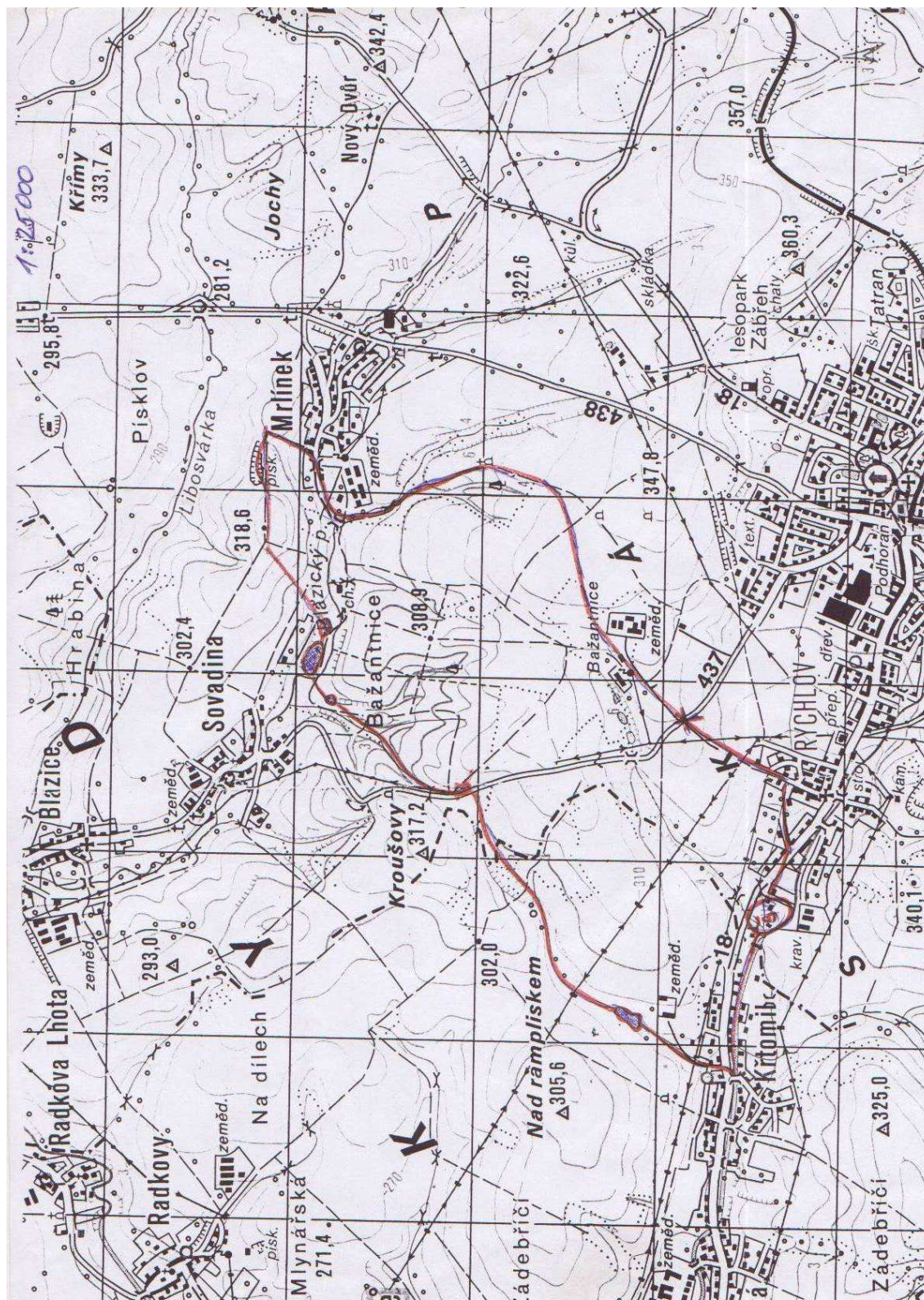
Acer palmatum
Acer platanoides - špičák
Berberis julianae
Berberis julianae
Berberis julianae
Berberis thunbergii
Berberis thunbergii
Berberis th. Atropurpurea
Berberis th. Atropurpurea
Berberis th. Atropurpurea
Berberis th. Harlequin
Berberis th. Red Chief
Betula pendula
Buddleja davidii
Buxus sempervirens
Buxus sempervirens
Buxus sempervirens
Buxus sempervirens
Buxus sempervirens stříhaný - koule
Buxus sempervirens stříhaný - koule
Buxus sempervirens Arborescens
Calluna vulgaris – v družích
Caragana arborescens Walker
Carpinus betulus
Carpinus betulus
Carpinus betulus Fastigiata
Caryopteris clandonensis
Caryopteris Worceste Gold
Cornus alba Spaethii
Cornus alba Variegata
Cornus mas
Cornus stolonifera
Cotoneaster buxifolia Nana
Cotoneaster buxifolia
Cotoneaster dammeri Bella
Cotoneaster dammeri Coral Beauty
Cotoneaster dammeri Eichholz
Cotoneaster dielsianus
Cotoneaster horizontalis

Deutzia gracilis
Deutzia scabra Plena
Erica carnea v družích
Euonymus fortunei Argenteomarginatus
Euonymus fortunei Emerald Gold
Forsythia viridissima Bronxensis
Forsythia x intermedia
Forsythia x intermedia Arnold Dwarf
Forsythia x intermedia Maluch
Hedera helix Glacier
Hippophae rhamnoides
Hydrangea arborescens Grandiflora
Hydrangea macrophylla – bílá, růžová
Hypericum calycinum
Hypericum calycinum Hitcote
Chaenomeles japonica
Jasminum nudiflorum
Keria japonica Picta
Keria japonica Pleniflora
Lavandula angustifolia
Lonicera pileata Mossgreen
Ligustrum ovalifolium
Ligustrum ovalifolium
Ligustrum vulgare
Ligustrum vulgare Atrovirens
Ligustrum vulgare Atrovirens
Ligustrum vulgare Lodense
Magnolia x soulangeana
Magnolia x soulangeana
Magnolia stellata
Parthenocissus quinquefolia
Parthenocissus quinquefolia Engelmannii
Parthenocissus tricuspidata
Philadelphus lewisii Manteau d'Hermine
Philadelphus virginal
Physocarpus opulifolius Aureum
Physocarpus opulifolius Purpurea
Polygonum baldschuanicum
Potentilla fruticosa Abbotswood
Potentilla fruticosa Goldteppich
Potentilla fruticosa Jolina
Potentilla fruticosa Mandshurica
Potentilla fruticosa Minigold
Potentilla fruticosa Ping Queen
Potentilla fruticosa Red Robin
Prunus laurocerasus
Pyracantha coccinea Kasan
Pyracantha coccinea Red Column

Pyracantha coccinea Solei dor
Rosa rugosa
Salix alba Tristis
Salix caprea Pendula - kmínek
Salix caprea Curly Locks - kmínek
Salix integra Hakuro-nishiki - kmínek
Salix erythroflexuosa
Salix integra Hakuro-nishiki
Spiraea japonica Albiflora
Spiraea japonica Anthony Waterer
Spiraea japonica Crispa
Spiraea japonica Goldflame
Spiraea japonica Minigold
Spiraea japonica Little Princess
Spiraea japonica Nana
Spiraea japonica Shirobana
Spiraea japonica Ziegeunerblut
Spiraea niponica
Spiraea x cinerea Grefsheim
Spiraea x vanhouttei
Stephanandra incisa
Symphoricarpos x chenaultii Hancock
Symphoricarpos albus
Tamarix tetrandia
Ulmus x hollandica Wredei
Viburnum lantana
Viburnum rhytidophyllum
Vinca major Variegata
Vinca minor
Vinca minor Variegata
Weigela florida Purpurea
Weigela florida Eva Rathke
Weigela florida Variegata
Wisteria sinensis - semenáč
Chamaecyparis lawsoniana
Chamaecyparis obtusa Crippsii Aurea
Chamaecyparis lawsoniana Golden Wonder
Chamaecyparis pisifera Boulevard
Chamaecyparis pisifera Filifera Aurea
Chamaecyparis pisifera Filifera Compacta
Larix decidua Pendula
Larix decidua Pendula
Larix decidua Pendula
Microbiota decussata
Picea abies Tabuleformis
Picea abies Tabuleformis
Picea glauca Conica
Picea glauca Conica

Thuja occ. Ellwangeriana Rheingold
Thuja occ. Europe Gold
Thuja occ. Europe Gold
Thuja occ. Globosa
Thuja occ. Teddy
Thuja occ. - semenáč
Thuja occ. Malonyana
Thuja occ. Malonyana
Thuja occ. Malonyana
Thuja occ. Smaragd
Thuja occ. Smaragd
Thuja occ. Smaragd
Thuja occ. Tiny Tim
Thuja plicata

Příloha č.5

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Vendula Janíková
Katedra:	Biologie
Vedoucí práce:	RNDr. Vlastimil Tlusták, CSc.
Rok obhajoby:	2010

Název práce:	Floristický výzkum lokality Bažantnice u Bystřice pod Hostýnem
Název v angličtině:	Floristic research of the lokality Bažanice near Bystřice pod Hostýnem town
Anotace práce:	Předmětem diplomové práce byl floristický výzkum zaměřený na cévnaté rostliny. Praktická část obsahuje podrobný popis území, tabulku nalezených druhů a výsledky dotazníkového šetření na oblast Bažantnice. Teoretická část je zaměřena na historii léčení pomocí různých druhů rostlin s přihlédnutím na využití v pedagogické praxi.
Klíčová slova:	rostliny, biotopy, Bažantnice, lidové názvy, valašské nářečí, rostlinné léky, léčivé rostliny
Anotace v angličtině:	The thesis of this work is the floristic research of vascular plants. The practical part includes a detailed description of the area, a table of species found and the results of the survey area Bažantnice. The theoretical part focuses on the history of treatment with different plant species with regard to the use of educational practice.
Klíčová slova v angličtině:	plants, biotops, Bažantnice, folk titles, wallachian dialect, herbal medicines, medicinal plants
Přílohy vázané v práci:	Příloha č.1 Dokladový herbář Příloha č.2 CD – Léčivé rostliny Příloha č.3 Fotografie vybraných stanovišť Příloha č.4 Seznam odrůd pěstovaných v zahradnictví v Rychlově Příloha č.5 Mapa studované oblasti
Rozsah práce:	115 stran textu + 9 stran příloh
Jazyk práce:	český